

**TEXT PROBLEM
WITHIN THE
BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198477

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No K831

Accession No G.k. 19

Author V L S H

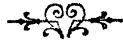
Title చాకిటి రామయ్య, C.K

రక్తియ రే ధృగళు. 1933.

This book should be returned on or before the date

ಹಳ್ಳಿಯ ಕಥೆಗಳು

ಸಿ. ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ, ಎಂ.ಎ., ಎಲ್‌ಎಲ್‌.ಬಿ.

ಸತ್ಯಶೋಧನ ಪ್ರಕಟನ ಮಂದಿರ

ಕೋಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ

೧೯೩೩

ಛಿದ್ರಯ ಕಥೆಗಳು

—o—

ಲೇಖಕರು

ಕೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ, ಎಂ.ಎ., ಎಲ್‌ಎಲ್‌.ಬಿ.,

ಬೈಸೂರು ಸರಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಸ್ತೇಟರು.

——
ತೃತೀಯ ಮುದ್ರಣ
——

ಮುದ್ರಣಕಾರರು

ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ

೧೯೩೩

[ಬೆಲೆ ೮ ಅಣೆ]

ಇದರ ವಿಶ್ವ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಪ್ರಂಥಕರ್ತೃವಿಗೇ ಸೇರಿ

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

— ೦ —

ಹಳ್ಳಿಯವರ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ಐದು ಕಥೆಗಳು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿವೆ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹಳ್ಳಿಯವನೊಬ್ಬನು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಗ್ರಾಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ನಮ್ಮ ದೇಶಬಾಂಧವರು ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂವೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಸದ್ಗುಣ ಭರಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವಿಧದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯುಂಟೆಂಬುದನ್ನೂ ತೋರಿಸಿ ಕೇವಲ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಯಥಾ ಮತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗೆಂದ ಮಾತ್ರವೇ, ನೀತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಲೇ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆಂಬುದಾಗಿ ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಅಂತಹ ಅಶಯವೇ ನನಗಿಲ್ಲ. ಕಾಗದದ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ನೀರಿನಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಅನಂದಿಸುವ ಬಾಲಕರಂತೆ, ಕೇವಲ ನನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ, ನಾನು ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ನಾನು ಬರೆದುದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪದತಲದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಈ ಅಲ್ಪ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರೆ, ನಾನು ಧನ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು.

ನಾನು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಂತೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪ್ರೇರಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಪಡಿಸಿದವರು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ ಆರ್ ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು. ಆದಕಾರಣ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ವಿಶೇಷ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನ ರೂಪವಾಗಿ “ನೀನೇ ಮುದ್ದು ಕೃಷ್ಣ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದೆನು. ಅದು ಇನ್ನೂ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು (ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತರಾಗಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸರು) ಅದರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಓದಿಸಿ ಕೇಳಿ ಬಹುವಾಗಿ ಸಂತೋಷಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಪುರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರೀತಿ

ಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕಥೆಯು ಅಚ್ಚಾದಮೇಲೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎನ್. ಎಸ್. ಸುಬ್ಬರಾಯರು, ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅಯ್ಯರವರು, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎಂ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಪುಟ್ಟಯ್ಯನವರು, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಜಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬೆಳ್ಳಾವೆ ವೆಂಕಟನಾರಣಪ್ಪನವರು, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಚ್ ಎಂ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಾಮಿಯವರು, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎ ಎನ್ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರು, ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಚ್ ಯೋಗನರಸಿಂಹಂ ಅವರು, ಶ್ರೀಮಾನ್ ದೇವುಡು ನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಮುಂತಾದ ಹಿರಿಯರೂ ಮಿತ್ರರೂ ಅದನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ನನಗೆ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗಿ ಈ ಐದು ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಬರೆದನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ, ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ಫ್ರೆಂಚ್ ಲೇಖಕನೊಬ್ಬನು ಬರೆದಿರುವ ಒಂದು ಕಥೆಯು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಧಾರವಾಗಿದೆ ಒಡನೆಯ ಆಸೆಗೊಳಗಾದ ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಸರಿಹೋಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ ಈ ಐದು ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಅದರದಿಂದ ಓದಿಸಿ ಕೇಳಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಾಟು ಮಾಡಲು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಉತ್ತಮ ಲೇಖಕರೆಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್ ಜಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರಿಗೆ ನಾನು ವಿಶೇಷ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ಸಲಹೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳಿಸಿ, “ರಂಗಭೂಮಿ”ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದೆನು. ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ “ರಂಗಭೂಮಿ”ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಡಿ ವಿ. ಅಯ್ಯನವರಿಗೂ, ಶ್ರೀಮಾನ್ ದ. ಕೃ. ಭಾರದ್ವಾಜರೇ ಮುಂತಾದ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ, ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾಯರಿಗೂ ನಾನು ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು, }
ತಾ|| ೨೮-೫-೧೯೩೦. }

ಸಿ. ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ.

ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

— ೦ —

ನನ್ನ ದೇಶಬಾಂಧವರಾದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದಲೂ, ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದವರು ಇದನ್ನು ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಷನ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ನೇಮಕಮಾಡಿದುದರಿಂದಲೂ, ಈ ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಸುಯೋಗವು ಲಭಿಸಿತು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ವಿಶೇಷ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಇದನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು, }
ತಾ|| ೨೭-೧-೧೯೩೧ }

ಸಿ. ಕೆ. ನೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ.

ಮೂರನೆಯ ಮುದ್ರಣದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

— ೦ —

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ೧೯೩೪ನೆಯ ಇಸವಿಯ ಲೋವರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಮತ್ತು ಮಿಡ್ಲ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ನೇಮಕವಾದುದರಿಂದ, ಮೂರನೆಯ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಸುವ ಸುಯೋಗವು ಲಭಿಸಿತು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು “ಟೆಕ್ಸ್-ಬುಕ್ ಕಮಿಟಿ”ಯವರಿಗೂ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯ ಡೈರೆಕ್ಟರವರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಈಚೆಗೆ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಂತನಾಗಿ ಲ್ಲಾಘಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬೆಳ್ಳಾವೆ ವೆಂಕಟ ನಾರಣಪ್ಪ, ಎಂ ಎ , ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಯಾವರೀತಿ ಸೂಚಿಸಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದು ಅವರ ಉಪಕಾರವು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ ವಯಸ್ಕರಾದ ವಾಚಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧುವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಬಾಲಕರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದ “ ಅಕ್ಷಮ್ಯವಾದ”, “ವಿಷಾದಾಂತ ಪ್ರಹಸನ”, “ಸೂಕ್ತಪಾರಾಯಣ”, “ಪ್ರಶಸ್ತಿ”, “ಸಿಡಿವೀರಣ್ಣನ ಅಂದ ಚಿಂದ”, “ಅಪತನಾಗಿ ನಿರ್ವಾಣೋನ್ಮುಖವಾಗಿರುವ ವ್ಯಾಘ್ರದಂತೆ”, ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ, ಇತರ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅವರು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಕನ್ನಡಿಗರ ಅದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಶ್ರಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ ಇದನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ

ಬೆಂಗಳೂರು, }
ತಾ|| ೨೦-೩-೧೯೩೩ }

ಸಿ. ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

— , —

ಒಡನೆಯ ಅನೇ

ಮಗುವಲ್ಲ, ಮಾರಿ

ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಯಾರು ಕಡಿಮೆ

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ

ಹಸುರು ಸಿರಿ

ಪುಟ

೧

೨೨

೪೮

೯೫

೧೦೫

ಒಡವೆಯ ಆಸೆ

—o—

ಅಂದು ಭಾನುವಾರ ಆದರೂ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾದ ರಾಮಯ್ಯನಿಗೆ ಎಂದಿನಂತೆ ವಿರಾಮನಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಆಲಿಕೆಗಳು ಮಳೆ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಆರೆ ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸೋರಿ, ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳೆಲ್ಲಾ ನೆನೆದುಪೋಗಿ ದ್ದವು. ಹಾಳು ಮಳೆಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಗೊಣಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ರಾಮಯ್ಯನು ಮತ್ತೆ ನೀರು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಯದಂತ ಹೆಂಚುಗಳನ್ನು ಸರಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆಗಳೂಳಾಗಿ ಕೆಲಸವು ಪೂರೈ ಸಿತು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ಅಂದು ಬಹಳ ಅರೈಯು ತನ್ನು ಗಂಡನಿಗೆ ಕಸಬುದಾರರಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೆಂಚು ಕೈಯ್ಯಾಡುವ ಕೆಲಸವು ಬರುವುದೆಂಬ ಹೊಸ ನಿಷಯವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದುಬೇ ಆದಕ್ಕೆ ನೊದಲನೆಯ ಕಾರಣ ಗಂಟೆಗ ಒಂದೆರಡು ನಾರಿಯಾದರೂ ನಸ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗಿದ್ದೂ, ಅವನು ಈ ದಿನ ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ನಸ್ಯದ ಹೆಂಬಲೇ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಅವಳ ಅರೈಯಕ್ಕೆ ಎರಡನೆಯ ಕಾರಣ

ಇಂಗಿತಜ್ಜಿಕಾದ ಕಮಲಮ್ಮನು ತನ್ನ ವತಿಯು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಚು ಹೊದಿಸುವ ಕೆಲಸವು ಪೂರೈಸುವ ವೇಳೆಗೆ ಅವನು ಕೈ ತೊಳೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಬಿಸಿನೀರನ್ನು ತಂದಳು. ದುಡ್ಡಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದ್ದ ತಮಗೆ ಕೂಲಿಗಾಗಿ ಕೊಡುವ ಹಣವು ಉಳಿಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಉತ್ಸಾಹವು ಅವಳ ಮುಖದಮೇಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ರಾಮಯ್ಯನಂತು ನಸ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿಹೋಗಿದ್ದನು. ತಾನು ತನ್ನ ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆನೆಂಬುದು ತನಗೇ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ, ತನಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕದ ಕೊನೆಯ ಪಾದ ವನ್ನು ರಾಗವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ, ಮೋಡವು

ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಾಗ ನೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲು ಮರೆಯಾದಂತೆ, ಕಮಲಮ್ಮನ ಉತ್ಸಾಹವು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಓಡಿತ್ತು ಅವಳು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, “ಈ ಹಾಳು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳಬೇಡಿ ಎಂದರೆ, ನೀವು ಕೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ” ಎಂದಳು

ವಾರಾಣಸಿನ ಕಥಾರಂಭ ಮಾಡುವಾಗ, “ಕಿಂಚಿತ್ಪೂರ್ವಕಥಾನು ವಾದಃ” ಎಂದು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿಯೇ ಇದ್ದೀರಿ ಈಗ ನಾನೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ, ಕಮಲಮ್ಮನ ಆಳುವಿನ ಅರ್ಥವು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಂಟುವಹಾಗಿಲ್ಲ ಕಮಲಮ್ಮನು ಸ್ತ್ರೀ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿಯರೆನಿಸಿದವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವಳು ತಾನು ಸುಂದರಿಯೆನ್ನುವುದು ಅವಳಿಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತನ್ನ ರೂಪಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಡವೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಆಸೆ ಆದರೆ, ಅವಳು ಹುಟ್ಟಿದುದು ಬಡವರಾದ ಶಾಸುಭೋಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಕೈ ಹಿಡಿದುದು ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ರಾಮಯ್ಯನನ್ನು ಹದಿನೇಳು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಬಳವನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದ ಅಳಿಯ ರಾಮಯ್ಯನೇ ಮಾವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಗ್ಯವಂತ ಇನ್ನು ಕಮಲಮ್ಮನ ಆಸೆಯು ಈಡೇರುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ತಾನು ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರುವುದಾಗಿಯೂ, ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿಯೂ, ಕಮಲಮ್ಮನು ತನ್ನ ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೊಂದುದಿನ, ಅವಳು ಮೂರುಸಾಲು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹಣ್ಣುಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ, ಅದರ ಸರವನ್ನು ಕಾಲುಸರಪಣಿಯಂತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು “ಅಮ್ಮಾ, ಇದು ನೋಡು, ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ! ನಾನು ದೊಡ್ಡವಳಾದ ಮೇಲೆ ಚೆನ್ನದ ಕಾಲುಸರಪಣಿಯನ್ನೇ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ, ಗೊತ್ತೋ ನಿನಗೆ?” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಳು ಅವಳ ತಾಯಿಯು ನಕ್ಕು, “ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗೆಜ್ಜೆಗಳಿರುವ ಕಾಲುಸರಪಣಿ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ್ಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ, ಚೆನ್ನದ ಕಾಲುಸರಪಣಿಯ ಯೋಚನೆಯೇಕೆ ನನಗೆ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ, ರಾಜ ಮನೆ

ತನದವರು ಹೊರತು, ನಮ್ಮಂಥವರು ಚಿನ್ನದ ಒಡವೆಯನ್ನು ಕಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಕಮಲಮ್ಮನು, “ನಾನು ಚಿನ್ನದ್ದೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಬಿಡ್ತೀನಿ, ಅದರಿಂದೇನಾಗುತ್ತೋ ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡ್ತೀನಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಳು ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಈಗಲೂ ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಅದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಗುವಳು ಅಂತು, ಕಮಲಮ್ಮನ ಒಡವೆಯ ಆನೆಯು, ಅವಳ ವಿವಾಹದೊಡನೆಯೇ, ನೀರು ಬಿದ್ದ ಅರಳಿನ ರಾಶಿಯಂತೆ ಇದ್ದ ಕಡೆಯೆ ಉಡುಗಿಹೋಯಿತು ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಒಡವೆಗಳಾದ ರೂಪವು ಸದ್ಗುಣಗಳೂ ತುಂಬಿದ್ದರೆ, ಉಳಿದ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಒಡವೆಗಳ ಹಗರಣವೇಕೆಂದು ಅವಳ ತಾಯಿಯು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ ತಾನು ಸರಿಯಾದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಸರಿಯಾದ ಮನೆಯನ್ನು ನೇರುವಂತೆ ಮಾಡವೆ, ಬ್ರಹ್ಮನು ತನಗೆ ದ್ರೋಹಮಾಡಿದನೆಂದು ಅವಳು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದಳು ಆದರೂ, ಅವಳಿಗೆ ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಮೇಲಣ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಲಿ ವತಿಭಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ಲೇಶವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಅವರನ್ನೇಕೆ ದೂಷಿಸಬೇಕೆಂಬುದು, ಅವಳು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಿಂರೆ ಕುನ್ನಸಗಳಿಲ್ಲ, ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳಿಲ್ಲ ತನ್ನ ರೂಪವು ಬೆಳಗಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಒಡವೆಗಳಿಂದಲೇ ಎಂಬುದೂ, ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಬೇ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೇಂಬುದೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಟಹೋಗಿದ್ದವು ಅವಳ ಈ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಾಮಯ್ಯನು ಶಾಕುಂತಲ ನಾಟಕವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹತ್ತಾರು ಸಲ ಓದಿ ಹೇಳಿದ್ದನು, ಶಕುಂತಲೆಯು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೇ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ್ದನು. ಆದರಲ್ಲಿಯೂ,

ಸರಸಿಜಮನುವಿದ್ದಂ ಶೈವಲೇನಾಪಿ ರಮ್ಯಂ

ಮಲಿನಮಪಿ ಹಿಮಾಂಶೋರ್ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ತನೋತಿ |

ಇಯಮಧಿಕಮನೋಜ್ಞಾ ವಲ್ಕಲೇನಾಸಿ ತನ್ವೀ

ಕಿಮಿವ ಹಿ ಮಧುರಾಣಾಂ ಮಂಡನಂ ನಾಕೃತೀನಾಂ ||

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಂತು, ದಿವಂಗತರಾದ ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಕನ್ನಡದ ಭಾಷಾಂತರದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂಲವನ್ನೂ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅವಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದನು ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಕೊನೆಯ ಪಾದದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿದು, “ರೂಪ ಮಾಧುರ್ಯವಿರುವವರಿಗೆ ಒದವೆಗಳಿಂದ ಎನೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ, ಕುರೂಪಿಗಳು ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಫಲವಿಲ್ಲ” ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಖಚಿತವಾಗಿ ಸ್ಥಲಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವನು ಅದನ್ನು ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು ಹೋದ ಕಡೆಗೆ ರಾಗವನ್ನು ಹರಿಯಬಿಟ್ಟು ಕೀರಲು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ, “ಕಿಮಿವ ಹಿ ಮಧುರಾಣಾಂ ಮಂಡನಂ ನಾಕೃತೀನಾಂ ||” ಎಂಬುದಾಗಿ ರಾಮಯ್ಯನು ಹಾಡಿದುದೇ ಕಮಲಮ್ಮನು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು ಹೀಗೆ ಹೆಗರಣವಾಗುವುದೆಂದು ರಾಮಯ್ಯನು ಅರಿತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದಕಾರಣ ಅವನು ಬೆಪ್ಪುಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಿಂತುಕೊಂಡನು ಆದರೂ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ನಾಟಕದವರ ರೀತಿಯನ್ನನುಕರಿಸುತ್ತ, “ಸುಂದರೀ! ರೂಪ ಮಾಧುರ್ಯದಿಂದ ಸುರಲೋಕದವರನ್ನು ನಾಚಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ, ಇಹಲೋಕದ ತುಚ್ಛವಾದ ಒಡವೆಗಳಿಂದ ಆಗ ಬೇಕಾದುದೇನು?” ಎಂದನು ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ—ಅವನು ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ ಪರುರವಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ—ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನಗುವು ಬಂದಿತು. ಮಳೆಯು ಬೀಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೊಬಿಸಿಲು ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಕಮಲಮ್ಮನು, “ನಾನು ಕಣ್ಣು ಋಷಿಯಂಧವರ ಮಗಳಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು” ಎಂದಳು ರಾಮಯ್ಯನು ಅದೇಕೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಮಲಮ್ಮನು, “ನೀವೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆ? ‘ಇತ್ತುದೊಂದು ಶಾಖಿ’ ಅದೂ ಇದೂ ಎಂತ. ಆಗ ಎಣ್ಣೊಂದು ಒಡವೆಗಳು ಸಿಕ್ಕಿರಬೇಕು! ಮರ ಮರವೂ ಒಂದೊಂದು ಒಡವೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತಂತೆ. ಅಬ್ಬ! ಎಷ್ಟು ಒಡವೆ

ಗಳಪ್ಪ!” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದಳು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಗೌಡನು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ರಾಮಯ್ಯನು ಕೈಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಕೊಂಡುದೂ ಮುಗಿದಿದ್ದಿತು ರಾಮಯ್ಯನೇ ಆ ಊರಿನ ಧನ್ವಂತರಿ. ಗೌಡನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ, ಅವನು ರೋಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲು, ಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟನು ಕಮಲಮ್ಮನೂ ಅಡಿಗೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು

* * * * *

ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರಾಮಯ್ಯನ ಸಂತೋಷವೇ ಸಂತೋಷ. ನೊದಲನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಅದೇ ತಾನೇ ತಿಳಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೂ ಅಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ರಾಮಯ್ಯನು ತನಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಕಾಗದವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು ಕಾಳಿದಾಸ ಮಹಾಕವಿಯ ಒಂದು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ವಿದೂಷಕನು ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ರಾಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಆನಂದವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನು ಕಮಲಮ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, “ಇವತ್ತು ನನಗೆ ಎಂಥಾ ಕಾಗದವು ಬಂದಿದೆ, ತಿಳಿಯೋದೋ ನಿನಗೆ?” ಎಂದನು ಕಮಲಮ್ಮನು ಸ್ವಲ್ಪ ನಗುತ್ತ, “ಕಾಗದವು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇದೆ ನನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದಳು ರಾಮಯ್ಯನು, ಮುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜಯಲಾಭವಾಗುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ದಳವಾಯಿಯಂತೆ, ದರ್ಪದಿಂದ, “ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಸಮಯವೆಂಬುದೇ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದು ಈ ಕಾಗದವನ್ನಾದರೂ ನೋಡು, ಎಂಥ ಕಾಗದ! ನಮ್ಮ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಸಾಹೇಬರು ನನಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ನಮ್ಮ ಹೆಡ್‌ಮಿಸ್ಟ್ರಿಗೆ ಕೂಡ ಅವರಿಂದ ಇಂಥ ಕಾಗದ ಬಂದಿಲ್ಲ” ಎಂದನು

ಕಮಲಮ್ಮ — “ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ ಅತಿಶಯ? ನಮ್ಮ ಜನನಾದದ್ದರಿಂದ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ! ಸ್ವಜನವೆಂದ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ಬೇಡವೆ? ಇದರ ಮೇಲೆ ದೂರದ ಬಳಗ.”

ರಾಮಯ್ಯ.—“ ನಮ್ಮ ಸಾಹೇಬರದು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪದವಿ ! ಒಂದು ಡಿಪ್ಟಿಕ್ಲೇ ಅವರ ಕೈ ಕೆಳಗಿದೆ. ನಾನೆಷ್ಟು ಅಲ್ಪ ! ಅವರು ನನಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಇವಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಾಹೇಬರೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲ. ”

ಕಮಲಮ್ಮ.—(ಸಗುತ್ತ) “ ನಿಮ್ಮ ಸಾಹೇಬರು ನನಗೇನು ಸಾಹೇಬರಿ ? ನಮ್ಮ ಸಾಹೇಬರು ನೀವು ಹೋಗಲಿ, ಅವರೇನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ? ”

ರಾಮಯ್ಯ.—“ ಹಾಗೆ ಬಾ ಮತ್ತೆ. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳ ನಾಗೋಲಿ ಯಂತೆ ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭಾನುವಾರ ಬರಹೇಳಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ನಾನೂ ನೀನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಹೋಗಬೇಕಂತೆ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯು ನೀನು ಬರಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿದ್ದಾರಂತೆ ”

ಕಮಲಮ್ಮ.—“ ನೀವು ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ , ಬೇಡವೆಂದವರು ಯಾರು ? ”

ರಾಮಯ್ಯ.—“ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಹೋಗದೆ ಉಂಟೆ ? ಇಬ್ಬರೂ ಹೋಗಿ ಬರೋಣ. ”

ಕಮಲಮ್ಮ.—“ ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು : ನೀವು ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ ; ನಾನಂತು ಬರುವವಳೇ ಅಲ್ಲ ”

ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿಹೇಳಿ ಕಮಲಮ್ಮನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ರಾಮಯ್ಯನ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ಗ್ರಹಣವು ಹಿಡಿಯಿತು ಎಷ್ಟೋ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಸಂಗೀತಗಾರನು, ಇಬ್ಬನಿಯಲ್ಲಿ ತಂಬೂರಿಯು ನೆನೆದು (ಕಿವಿಡು ಬಿದ್ದು), ಶೃತಿಯು ಇಳಿದುಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿದಂತಾಯಿತು, ಅವನ ಆಗಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಅವನು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಮಲಮ್ಮನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಯತ್ನಮಾಡಿದನು ಕಮಲಮ್ಮನು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು ರಾಮಯ್ಯನು ಅಪ್ರತಿಭನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಬಹಳ ಸಂತೈಸಿ, ಅವಳು ಅತ್ತದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದನು ಅವಳು ಬಲವಂತದಿಂದ ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿ, “ ನಿಮಗೆ ಸಂಸಾರದ ಹೊಟವೇ ತಿಳಿಯದು ; ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲಾ ಅಂತ ಹೆಸರಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಸೀರೆಯಿಲ್ಲ, ಒಳ್ಳೆ ಕುಪ್ಪಸವಿಲ್ಲ, ಒಡನೆ ವಸ್ತುಗಳು ಮೊದಲೇ

ಇಲ್ಲ; ನನಗೆ ಅವಮಾನ, ನಾನು ಬೇರೆ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬರಲಾರೆ; ಬೇಕಾದರೆ ನೀವು ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ. ”

ರಾಮಯ್ಯ —(ಏರಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಪವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡು) “ನನ್ನನ್ನು ಜರಿದು ನಿನಗೇನು ಫಲಬರುತ್ತೋ ಕಾಣೆ ನನಗೆ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಡಿಗಾಸನ್ನೂ ಪೋಲುಮಾಡುತ್ತ ಇಲ್ಲ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ದೈವವು ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನಾನೇನು ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆನೆ? ನೀನು ಹಠಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ದೊಡ್ಡವರು ಬರಹೇಳಿದರೆ ನಾವು ಹೋಗಬೇಕಾದುದೇ ನ್ಯಾಯ ”

ತಾನು ಹೇಳಿದುದು ಮಿತಿಮಾರಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೆಂದೂ, ತಾನು ಬಿರು ಸುಡಿಗಳನ್ನಾಡಬಾರದಾಗಿದ್ದಿತೆಂದೂ, ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು ಆದರೇನು? ಆಡಿದ ಮಾತು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಾರದು. ಒಡೆದ ಮುತ್ತು ಸರಿ ಹೋಗದು. ಕಮಲಮ್ಮನು ಸುಮ್ಮನಾದಳು ರಾಮಯ್ಯನು ತಾನು ಕೋಪ ವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೆಂದೂ, ಮಾತನ್ನೇ ಆಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡನು ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ತುಟಿಯನ್ನು ಅಲುಗಿಸಲಿಲ್ಲ; ಇಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿ ನಲ್ಲಿಯೂ ವಶ್ಯಾತ್ತಾಪ ಕೊನೆಗೆ ರಾಮಯ್ಯನು ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹೊತ್ತಾಯಿ ತೆಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು ಬಿಸಿಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದುದು ತಪ್ಪಿ ಮೋಡವು ಕವಿದುಕೊಂಡಿತು

ಮರು ದಿನ ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ರಜ ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ಬಹಳಹೊತ್ತು ನಿದ್ರೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ ಆದುದ ರಿಂದ, ಎಂದಿನಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಗ ಎಚ್ಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ಎದ್ದು ನೋಡುವ ವೇಳೆಗೆ ರಾಮಯ್ಯನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೋಪವು ಇಳಿದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಮಲಮ್ಮನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಳು “ಇವತ್ತು ಹೇಗೂ ರಜ ಹಬ್ಬದ ಅಡಿಗೆಯಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅವರ ಮುನಿಸನ್ನು ಇಳಿಸಬೇಕು. ಬಾಯಿ ಸೀಯಾದರೆ ಕೋಪವು ಹಾರಿಹೋದರೂ ಹೋಗ

ಬಹುದು” ಎಂದು ಅವಳು ನಿರ್ಧರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು; ಗಂಡನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಾನೇ ಬರೆಗಳನ್ನೇಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಹೊತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯ ಮೇಲಾಯಿತು, ರಾಮಯ್ಯನು ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಮಲಮ್ಮನು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಅವನ ಆಗಮನವನ್ನೇ ಎದುರನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು, ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸುಕಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅತ್ತು ಬಿಟ್ಟಳು, ಹಬ್ಬದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟು ಅಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತನಗೆ ತಾನೇ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮುಖವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದುಕೊಂಡಳು, ಬಳಿಕ ಮುಖವನ್ನೊರಸಿಕೊಂಡು ಕುಂಕು ಮದ ಬೊಟ್ಟುನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು, ಇರುವಂತಿಗಿಯ ಹೊಗಳಿದ್ದ ಬುಟ್ಟಿ ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ದಂಡೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅವನನ್ನು ಅನಂದಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಳ ಸಂಕಲ್ಪ. ಅವಳು ಯೌವನದ ಹೊಸಲನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಬಾಲಭಾವವು ಇನ್ನೂ ಮರೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇರುವಂತಿಗಿಯ ದಂಡೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವೂ ಮುಗಿಯಿತು; ಆದರೂ ರಾಮಯ್ಯನು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಮಲಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಳವಳಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು ಒಂದೊಂದು ಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು ಕೊನೆಗೆ, ರಾಮಯ್ಯನು ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟಿ, “ಬಾಗಿಲೂ” ಎಂದು ಕೂಗಿದನು. ಕಮಲಮ್ಮನು, “ಸದ್ಯ ಇವತ್ತಿಗೆ ಬದುಕಿದೆ” ಎಂದುಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದಳು ರಾಮಯ್ಯನು ಬಹಳ ದೂರದಿಂದ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾಸಪಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದನೆಂಬುದು ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ದೊಡನೆಯೇ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು “ಅಯ್ಯೋ! ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಿರಿ? ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಖವೆಲ್ಲ ಕೆಂಚಗಾಗಿ ಹೋಗಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಎಂದುಕೊಂಡು ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಚೆಂಬಿನಲ್ಲಿ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಳು ರಾಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಟನ್ನು ಕೊಟಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅಂಗಿಯನ್ನೂ ರುಮಾಲನ್ನೂ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ, ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಈಚೆಗೆ ಬಂದನು. ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ ಗಂಡನು

ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದನೆಂಬ ಸಡಗರದಲ್ಲಿ ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋರದು. ಅಂಗಿಯನ್ನೂ ರುಮಾಲನ್ನೂ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ರಾಮಯ್ಯನು ಈಚೆಗೆ ಬಂದು ದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲಮ್ಮನು, “ಈ ಉರಿಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬರಿಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಿರಾ? ಈ ಪಾಪವೂ ಉಂಟೆ?” ಎಂದಳು. ರಾಮಯ್ಯನು ಸ್ವಲ್ಪ ನಕ್ಕು, “ಅಯ್ಯೋ ಹುಚ್ಚೆ! ನಾನು ಬಂದಾಗ ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ, ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದವಳೇ ನೀನು, ನೀರು ತರಲು ಓಡಿಹೋದೆ ನಾನು ವೇಷ ವನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಈಚೆಗೆ ಬಂದೆ” ಎಂದು ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಕಮಲಮ್ಮನು, “ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೀಸಣಿಗೆಯಾದರೂ ಇದೆಯೇ!” ಎಂದುಕೊಂಡು, ಒಂದು ಕಾಗದದ ರಟ್ಟನ್ನು ತಂದು ಗಂಡನಿಗೆ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬೀಸತೊಡಗಿದಳು. ರಾಮಯ್ಯನಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು ಅವನು ಎಣಿಸಿದ್ದುದೇ ಒಂದು, ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದುದೇ ಒಂದು ದೇವರೊಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ಸಾವು ಮರೆಯುವುದೇ ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಯ್ಯನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ನೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಶೇಷಶಾಯಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ತಾನೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಆಗ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡನೋ ಏನೋ ಹೇಳಬಲ್ಲವರಾರು?

ಎಲೆಯ ಮುಂಡೆ ಕುಳಿತಾಗ, ತನಗೆ ಹಬ್ಬದ ಉಣಿಸು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ರಾಮಯ್ಯನ ಆಶ್ಚರ್ಯವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಹಬ್ಬದ ಅಡಿಗೆಗೇನು ಕಾರಣವೆಂದು ಅವನು ಕೇಳಿದನು. ಸರಳ ಹೃದಯದಾದ ಆ ನವ ಯುವತಿಯು, “ಭಕ್ತರು ಪೂಜೆಯಿಂದಲ್ಲವೆ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಕ್ಕಳು. ಅಲ್ಲದೆ, “ನೀವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿರಿ? ಇಷ್ಟೇಕೆ ಹೊತ್ತಾಯಿತು?” ಎಂದಳು. ನಲ್ಲಳ ಮಧುರಾಲಾಪವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮಯ್ಯನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಇಮ್ಮೆಯಾದಂತೆ ತೋರಿತು. ಅವನು, “ಇಷ್ಟು ಶ್ರೀರಂಗ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವವಳು ನಿನ್ನೆ ಜಾರಿಬಿದ್ದೆಯಲ್ಲಾ!” ಎಂದನು. ಕಮಲಮ್ಮನು ಗತ್ತಿನಿಂದ ಕೊರಳನ್ನು ಕೊಂಕಿಸಿ, “ಹೌದು ಜಾರಿಬಿದ್ದೆ ನಡೆಯೋಕಾಲು ಜಾರಿಯೂ ಜಾರುತ್ತೆ, ಎಡವಿಯೂ ಎಡವುತ್ತೆ ನಾನೇನು ಹುಳಿಯನ್ನದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುವ ಬಣ್ಣದ ಗರುಡನೆಂದು

ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಾ? ಅವನಾದರೋ ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಹರಡಿದ್ದರೂ, ಹಾರುವುದಿಲ್ಲ; ಕಾಲನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರೂ ಎಡುವುವುದಿಲ್ಲ ನಾನು ಜಾರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಇವತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿ ಸೀಯಾಯಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೃದು ಮಧುರವಾಗಿ ನಕ್ಕಳು, ರಾಮಯ್ಯನೂ ನಕ್ಕನು ಅಲ್ಲದೆ, ಸಾಹುಕಾರರ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ಪೇಟೆಗೆ (ಎಂದರೆ, ಐದು ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ) ಹೋಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿದನು ಕಮಲಮ್ಮನು, “ಸೀರೆ ಇಲ್ಲಿದೆಯೇ?” ಎಂದು ಆತುರದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು ರಾಮಯ್ಯನು ಇದೆಯೆಂದು ಸೂಚಿಸಲು ತಲೆಯಾಡಿಸಿದನು ಸೀರೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿಯಾದರೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಬೇಕೆಂದು ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ಆಸೆಯಾಗಿ ಅವಳು ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಊಟವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಳು

ಆ ಸೀರೆಯು ಮೇಘ ವರ್ಣದ ಸೀರೆ, ಧರ್ಮವರದ ಸೊಗಸಾದ ರೇಷ್ಮೆಯ ಸೀರೆ ಸೀರೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲಮ್ಮನು ಬೆರಗಾದಳು; ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಹೇಗೆ ನೋಡಿದರೂ ಅವಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ; ಸೀರೆಯನ್ನೇ ನುಂಗಿ ಬಿಡುವಳೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಮಯ್ಯನು, “ಈ ಸೀರೆಯು ನಿನಗಿದ್ದಿದ್ದರೋ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ಅದಕ್ಕೆ ಕಮಲಮ್ಮನು, “ಆಗ ನಾನು ದೇವಲೋಕದ ಹೆಂಗಸೇ ಆಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ” ಎಂದು ತಟಕ್ಕನೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದಳು ರಾಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಜೇಬಿನಿಂದ ಒಂದು “ಜಾಕೀಟು” ತೆಗೆದು, “ಇದನ್ನೂ, ಈ ಸೀರೆಯನ್ನೂ ನಿನಗೋಸ್ಕರವೇ ತಂದಿದ್ದೇನೆ ಜಾಕೀಟು ಹೊಲಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೇ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದದ್ದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಿವಿಯಾಯಿತು ಅವಳು ಅವನ ಮಾತನ್ನೇ ನಂಬಳು ಅವನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಹೇಗೋ ಅವಳಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ವೀಳೆಯದೆಲೆಯನ್ನು ತರಲು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದನು.

ಅವನು ಮನೆಗೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಕಮಲಮ್ಮನು ಹೊಸ ಸೀರೆಯನ್ನು ಟ್ಟು ಹೊ ಮುಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಳು. ದಂಪತಿಗಳು ವೀಳೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ

ಕೊಂಡರು ಅಂದು ಅವಳಿಗೆ ಶಾಕುಂತಲ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನದ ಹಣವನ್ನು ಕಂಡ ಬೆಸ್ತನ ಅವಸ್ಥೆ: ಅವಳು ಸೀರೆಯು ತನ್ನದೆಂದು ನಂಬಲಾರಳು, ನಂಬದೆಯೂ ಇರಲಾರಳು ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು “ಈ ಸೀರೆಗೂ ಈ ಜಾಕೀಟಿಗೂ ಸುರಿಯಲು ಒಂದು ಬೊಗಸೆಯಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತಂದಿರಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು

ರಾಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ವೈದ್ಯದಿಂದ ಉಪಯೋಗಹೊಂದಿದ ಕೆಲವರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಕೂಡಿಡುತ್ತಿದ್ದನು ಒಂದು “ಬೈಸಿಕಲ್ಲನ್ನು” ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿರಾಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ, ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪರೋಪಕಾರ ವನ್ನೂ ಸ್ವಕಾರ್ಯವನ್ನೂ, ಎರಡನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ದೂರದ ಆಶೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿಡುತ್ತಿದ್ದನು ಆ ಹಣದಿಂದ ಈಗ ಅವನು ಸೀರೆಯನ್ನೂ ಜಾಕೀಟನ್ನೂ ಕೊಂಡು ತಂದಿದ್ದನು ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವನು ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹೂವಿನ ದಂಡೆಯನ್ನು ತಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿ, ತನ್ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತೋರ್ಪಡಿಸಿದಳು ಏಕೆಂದರೆ, ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೇ ಹೊರತು, ಮತ್ತಾವುದರಿಂದಲೂ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ ವಿರಲಿಲ್ಲ ರಾಮಯ್ಯನು ಆ ಹೂವಿನ ದಂಡೆಯು ತನಗಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲಂತು, ಅವನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು ಅವನು, “ಕೊಂತದ ಹಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಈ ಹಾರವು ನಿನ್ನ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವುದೇ ಚೆನ್ನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳ ಕೊರಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹಾಕಿದನು ಅವಳು “ಆಗಲಿ, ನನ್ನ ದೇವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಬೇಡವೆನ್ನಲಿ?” ಎಂದು ಮನೋಹರವಾದ ಮುಗುಳು ನಗೆಯನ್ನು ಸೂಸಿದಳು ಅವಳ ಮುಖಭಾವವನ್ನೂ, ಪಟ್ಟಿಯ ಸೀರೆಗೂ ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ

ನೋಡಿ ರಾಮಯ್ಯನು ಮುಗ್ಧನಾದನು. ಅವನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಮುಂಗುರುಳನ್ನು ಸವರುತ್ತ, “ಕಮಲ! ರವಿವರ್ಮನು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೆ?” ಎಂದನು ಅವಳು ಚಮಕಿತಳಾಗಿ, “ಅವನೇಕೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು? ಅವನು ನೋಡಿದ್ದರೇನಾಗುತ್ತಿತ್ತು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ರಾಮಯ್ಯನು, “ರವಿವರ್ಮನು ಮಾತ್ರ ಬದುಕಿದ್ದು, ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೆ, ಉಯ್ಯಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಪಟವನ್ನೇ ಬರೆದು, ‘ಲೋಕಮಾತೆಯಾದ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ’ ಎಂದು ವಿಕಾಸ ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು” ಎಂದನು ಕಮಲಮ್ಮನು ಆನಂದ ಭರವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು ಅಳುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, “ನೀ-ವು-ದೇ-ವ-ರಂ-ಧ-ವ-ರು” ಎಂದಳು ರಾಮಯ್ಯನಿಗೆ ಅವಳ ಆಗಿನ ಅಳುವೂ ಸುಖಕರವಾಗಿದ್ದಿತು ಅವನು ಅವಳನ್ನು ವೃದ್ಧವಿ ಸಂತೈಸಿದನು

ಆ ಬಳಿಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ರಾಮಯ್ಯನು ತಮ್ಮ ಸಾಹೇಬರ ಮನೆಯ ತಿಂಗಳು ನಾಗವಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದನು ಕಮಲಮ್ಮನು ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆನಪಿಂದ ಆಗ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವಳು, “ನೀವು ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಕರೆದರೆ ಬಂದೇಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನೆಯೇ ನಿರ್ಧರಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗೋಣ ನೀವು ಏನೂ ವಿರಸವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ನೀವು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಅಲಂಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಒಡವೆಗಳಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಅವರ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಾರೋ ಏನೋ ಅಂತ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೀನಾಯ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಈ ಸೀರೆ ಈ ಜಾಕೀಟು, ಇವುಗಳ ಮುಂದೆ ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದೂ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ, ಒಂದು ಬೊಗಸೆ ಹಣ ಹಾಕಿ ತಂದಿದ್ದೀರಿ, ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ಇನ್ನೂ ಅಶೆಪಡೋಕೆ ನನಗೇನು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದಳು ರಾಮಯ್ಯನು, “ಇದಕ್ಕೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಯೋಚನೆ? ಶಾಸುಭೋಗರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದೆರಡು ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಎರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಅವರಿಗೇನು! ಆಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತರು. ಐದಾರು

‘ತೊಡಿಗೆ’ ಒಡನೆಗಳೇ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿವೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಅವರು ಗುಣವಂತರು ನೀನು ಕೇಳಿದರೆ ರಂಗಮ್ಮನವರು ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಆಗ ಕಮಲಮ್ಮನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವುಂಟೆ ?

ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಐದಾರು ‘ತೊಡಿಗೆ’ ಒಡನೆಗಳಿದ್ದುದೂ ನಿಜ, ಅವರ ಮನೆಯವರು ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿದ್ದುದೂ ನಿಜ ಆದರೂ, ಒಡನೆಗಳನ್ನು ಎರಲಾಗಿ ತರಲು ಕಮಲಮ್ಮನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಸಮಯವು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ ಅವರು ಕಾಶಿಯ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವವರಾಗಿದ್ದರು ಅವರು ಮತ್ತೆ ಊರಿಗೆ ಬರಲು ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಹಿಡಿಯುವಂತಿದ್ದಿತು ಆದುದರಿಂದ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಜವಾಹಿರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮೊಹರುಮಾಡಿ, ಆ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯು ಜೋವಾನವಾಗಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನು ಖಜಾನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು ಮರು ದಿನವೇ ಅವರು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ಒಡನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ರಂಗಮ್ಮನವರು ಎಷ್ಟೋ ಪೇಚಾಡಿದರು ಕೊನೆಗೆ, ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ರಂಗಮ್ಮನವರು ಕಮಲಮ್ಮನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, “ಈ ಬೆಂಡೋಲಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆ, ಅದನ್ನಿಟ್ಟುಕೋ ತಾಯಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಕಮಲ ಮ್ಮನು, “ನೀವು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಮಯ, ನಾನು ಇದನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಡಬೇಕಾದಾಗ ನೀವು ಇಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಇದು ಬೇಡಿ” ಎಂದಳು ರಂಗಮ್ಮನವರು, “ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ! ನಾವು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕೊಡು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇನು?” ಎಂದರು ಕಮಲಮ್ಮನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು

ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ ಆ ಪುಟ್ಟ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯ ಸಣ್ಣ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಮೊಳೆಯೊಂದನ್ನು ಒತ್ತ ಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದು. ಬೆಂಡೋಲಿಯ ಸೊಗಸನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆತುರ, ಎಷ್ಟು ಎಳೆದರೂ ಅದರ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯದು. ಕೊನೆಗೆ ರಾಮಯ್ಯನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಪುಟ್ಟ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿತು. ಕೊಲಂಬಸನು ಅನುರಿಕಾ

ಖಂಡವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಾಗ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರು ಕಮಲಮ್ಮನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿರಲಾರರು ರಾಮಯ್ಯನು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ನೀಲಿಯ ಮಕ ಮಲ್ಲಿನ ಮೆತ್ತೆಯೊಳಗಿನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಂಡೋಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು, “ಸೊಗಸಾದ ವಜ್ರದ ಬೆಂಡೋಲೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಕಮಲಮ್ಮನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ಅವಳು ಅದನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿದಳು, ಮುಚ್ಚಳನ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಬರೆವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ‘ ಇದೇನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರೋದು ? ’ ಎಂದಳು ಅದು ಬೆಂಡೋಲಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರತ್ನವಡಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಅಂಗಡಿಯ (ಕಂಪನಿಯ) ಹೆಸರೇಂದೂ, ಅದರ ಬೆಲೆಯು ೧೨೫೦ ರೂಪಾಯಿಗಳೆಂದು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದೂ ಅವನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದನು ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಇಂಗ್ಲಿಷು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದುದು ಅಂದು ಸಾರ್ವಕಮಾಯಿತು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನೂ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲೋವರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷು ಮೂರನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದನು ಕಮಲಮ್ಮನು ಬೆಂಡೋಲಿಯನ್ನು ಕಿವಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನೋಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಪಾದರಸವು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಸಕಾಗಿದ್ದ ಆ ಕನ್ನಡಿಯು ಅವಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನೇ ಸರಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸದು ಕನ್ನಡಿಯು ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಿದರೂ ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆನೋ ಅಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲ

ಕೊನೆಗೆ ಭಾನುವಾರವು ಓಡಿಯೇ ಬಂದಿತು ರಾಮಯ್ಯನು “ಸಾಹೇಬ”ರಿದ್ದ ಊರಿಗೆ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಅಂದು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಕಮಲಮ್ಮನಿಗಂತು ಒಡಲೇ ಹಿಡಿಯದಷ್ಟು ಸಡಗರ, ತಿಂಗಳು ನಾಗವಲಿಯ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಕಿವಿಯ ಬೆಂಡೋಲಿಯನ್ನು ನೋಡುವರೋ ಎಂದು ಕುತೂಹಲ ತನ್ನ ಗಂಡನೊಡನೆ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅವಳಿಗೆ ಬೆಂಡೋಲಿಯ ಮಾತೇ ಮಾತು ಅದರ ಹೊಳವು, ವಜ್ರದಲ್ಲಿ ಕಮಲವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿರುವ ಸೀಮೆಯವರ ಜಾಣತನ, ವಜ್ರವೇ ನವರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ವಜ್ರದ ಆಭರಣಗಳು ಬೆಳ್ಳಗಿರುವವರಿಗೂ ಕಪ್ಪಗಿರುವವರಿಗೂ ಕೆಂಪಗಿರುವವರಿಗೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ

ಒಪ್ಪುತ್ತವೆ, ಅದುದರಿಂದಲೇ ವಜ್ರದ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚು, ಬೆಂಡೋಲಿಯ ಬೆಲೆ, ಅದನ್ನು ಕೊಂಡಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರೋಗರ ಮನೆಯವರ ಪುಣ್ಯ—ಇತ್ಯಾದಿ, ಪುಂಖಾನು ಪುಂಖನಾಗಿ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಭಾರತದಷ್ಟು

ತಿಂಗಳು ನಾಗವಲಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಉಟ ಉಪಚಾರಗಳೂ ಮುಗಿದುವು ರಾಮಯ್ಯನು ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯೇ ಊರಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು ಆದರೆ “ಸಾಹೇಬರು” ಅವನನ್ನು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಹೊರಡುವಂತೆ ಬಲವಂತಮಾಡಿ ಉಪಚಾರ ಹೇಳಿದರು ಆದರೂ, ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ ಅದರ ಒಳಗುಟ್ಟು ಇಷ್ಟೆ ದೊಡ್ಡ ಕಡೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶಾಲು ಸಕಲಾತಿಗಳಿರುವ ಹಾಸಿಗೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳೆಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಕೋಚವು ಅವನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು ಇದಲ್ಲದೆ, ಆರೇ ಆಣೆಗಳ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಒಂದು ಬೋಡೆತ್ತಿನ ಬಂಡಿಯು, ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಿತು, ಕೂಡು ರಸ್ತೆಯವರೆಗೂ ಅದರಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಂದಾಚೆಗೆ ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೈಲಿ ನಡೆದುಹೋದರೆ ರಾಮಯ್ಯನ ಊರು

ರಾಮಯ್ಯನೂ ಕಮಲಮ್ಮನೂ ಸಮ ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ವೇಳೆಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದರು, ಬೆಂಡೋಲಿಯನ್ನಿಡುವ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯು ಗೂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಅದನ್ನು ನೋಡಿದುದರಿಂದಲೋ, ಅಥವಾ ಮತ್ತಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಕಮಲಮ್ಮನು ಕಿವಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಕೊಂಡಳು, ಅದರಲ್ಲ ಬೆಂಡೋಲಿಯಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋರದಂತಾಯಿತು, ರಾಮಯ್ಯನಿಗೂ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ ಹಿಡಿಯಿತು “ಬೆಂಡೋಲಿಯನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದೇನಾದರೂ ತೆಗೆದಿದ್ದೆಯಾ?” ಎಂದು ಅವನು ಕೇಳಿದನು “ಅವರ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯೂ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿಯೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು ಎಂದರು, ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟೆ, ತಿರುಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೆ, ತಿರುಪು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಿದನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಕಾಣೆ ಹೊರಡುವ ಅವಸರ ಎರಡು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಓಲೆಯಿಲ್ಲ ಏನು ಗ್ರಹಚಾರವೋ!” ಎಂದು ಅವಳು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದಳು ಬೆಂಡೋಲಿಯು ಬಂಡಿಯಲ್ಲೇನಾದರೂ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ

ನೆಂದು ರಾಮಯ್ಯನು ಹೊರಟುಹೋದನು ಕಮಲಮ್ಮನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಏನೂ ತೋರದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು, ಬಳಿಕ ಗಲಗಲನೆ ಅಳುತ್ತ, ತನ್ನ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯನ್ನು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು ಬೆಂಡೋಲಿಯು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ನೇವೆ ಮಾಡಿಸುವೆನೆಂದು ಎಲ್ಲ ದೇವರುಗಳಿಗೂ ಹರಕಮಾಡಿಕೊಂಡಳು, ಈ ನಾರಿ ಬೆಂಡೋಲಿಯು ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಒಡನೆಗೆ ಆಲಿಸದುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಧರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು ರಾಮಯ್ಯನು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ವಾಳೆಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದನು, ಬೆಂಡೋಲಿಗಳು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ದಿನದ ಮೇಲೆ ದಿನವು ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು ಎಂಟು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು, ಹತ್ತು ದಿನಗಳೂ ಕಳೆದುವು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಬೆಂಡೋಲಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ

ದಂಸತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮುಂದಣ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡರು ಒಡನೆಯು ಹೋದುದನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸದೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಬೊತೆ ಬೆಂಡೋಲಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ನಾನವನ್ನು ಏನಿಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವರು ತೀರ್ಮಾನಮಾಡಿದರು ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಹೊದರೆ ಪೂಲೀಸಿನವರ ವರೆಗೂ ದೂರು ಹೋಗಿ, ಮುಂದೆ ಬಹಳ ರಗಳೆಗಿಡುವೆಂಬ ಭಯ ಆದರೆ ಹಣವೆಲ್ಲಂದ ಬರಬೇಕು ' ರಾಮಯ್ಯನಿಗೆ ಅವನ ಊರಿನಲ್ಲಿಂದು ಗದ್ದೆಯಿದ್ದಿತು ಅದರಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಒತ್ತವನ್ನು ಮಾರಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ, ಅವನು ಬಟ್ಟೆಬರೆಗೆ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು, ಈಗ ನಿರ್ವಾಹ ವಿಲ್ಲದೆ, ಊರಿಗ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಮಾರಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷ ಮಾಡಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದನು ಆದರೆ, ಅದರಿಂದ ಎಂಟು ನೂರ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಒದಗಿದುವು ಉಳಿದ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮಯ್ಯನು ತನಗೆ ಸಾಲಕೊಡತಕ್ಕವರಲ್ಲಿಲ್ಲ ದೊರೆಯು ವಷ್ಟು ಹಣವನ್ನೂ ಸಾಲಮಾಡಿದನು, ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಹಣವು ಒದಗಲಿಲ್ಲ ಕಮಲಮ್ಮನು, " ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಬಿಡಿ, ಆಗಲೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಾದುವು. ಶಾಸ್ತುಭೋಗರ ಮನೆಯವರು ಊರಿಗೆ ಬರುವ ಕಾಲ. ಮಾನವೊಂದು ಉಳಿದರ ಅರಹೊಟ್ಟೆಯಾದರೂ

ಊಟಮಾಡಿ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸೋಣ” ಎಂದಳು ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ದೊರೆತುದು ಸಾವಿರದ ನಾನ್ನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರವೇ. ಅಲ್ಲಿಗೂ ಆರು ನೂರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಲವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲವೂ ಹುಟ್ಟುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಹಣಕ್ಕೆ ಬೆಂಡೋಲೆಯನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾವಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟನೇಲಿ, ಉತ್ತಮವಾದ ಉಡುಪುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆಯಾದೀತೆಂದು ಬಗೆದು, ರಾಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಆಪ್ತರಿಂದ ಕೆಲವು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಎರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದನು ಹೋಗುವಾಗ ಬೆಂಡೋಲೆಯ (ಬರಿಯ) ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು ಅವನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬಂದ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಸುಭೋಗರ ಮನೆಯವರು ಕಾಶಿಯಿಂದ ಬಂದರು ಕಮಲಮ್ಮನು ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಂಡೋಲೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು ಹೊಸ ಬೆಂಡೋಲೆಯು ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಿರಿದಾದುದರಿಂದ ಗುಟ್ಟು ಬಯಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಏನು ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕಳವಳ ರಂಗಮ್ಮನವರು, “ಇದಕ್ಕೇನು ಅವಸರವಾಗಿತ್ತೆ ತಾಯಿ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆಯದೆ, ಅದನ್ನು “ಸಂದೂಕ”ಕ್ಕೆ ನೇರಿಸಿದರು ದೇವರೇ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದನೆಂದುಕೊಂಡು ಕಮಲಮ್ಮನು ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು

ಪೆಚ್ಚು ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ, ಎರಡು ಮುದ್ದು ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ಉಲ್ಲಾಸವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅಚಾತುರ್ಯದ ದೆಸೆಯಾದ, ಅಂದಿನಿಂದ ಕಷ್ಟಾನುಭವವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಕೊನೆಗಾಣದ ಕಾಸಗಣ್ಯ ಜೀವನವು ಅವರನ್ನು ಹುರುಳುಗೆಡಿಸಲುಪಕ್ರಮಿಸಿತು ರಾಮಯ್ಯನು ಬಂದ ಸಂಬಳವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಲಗಾರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ವೈದ್ಯದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಆದಾಯದಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನೂಕಬೇಕಾಯಿತು, ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಂದ ಕೂಡ ಬೈಗಳನ್ನು ಕೇಳದೆ ಇದ್ದ ಆ ಸರಳ ಜೀವಿಯು ನಾಲಗಾರರ ಬಿರುಸುಡಿ

ಗಲೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೌನದಿಂದ ಸಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಮಲಮ್ಮನು ಮರಣಯಾತನೆಯನ್ನು ಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ತಾನೇ ಅದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣಳೆಂದು ಬಗೆದು, ಅವಳು ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಹಿಂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ದಿನ ಕಮಲಮ್ಮನು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಗುಲಾಬಿಯ ಗಿಡದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹೂಗಳು ಅರಳಿದ್ದುವು. ಪಚ್ಚಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯಂತಿದ್ದ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾಗಿದ್ದ ಹಸಿರೆಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಸೊಂಪಿನಿಂದ ಮಟ್ಟಸವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಗಿಡ ಅದರಮೇಲೆ ತನಿಗಂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಅರಳಿದ್ದ ಎರಡು ಗುಲಾಬಿಯ ಹೂಗಳು. ತಾವು ಸಮಾಪವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನಿಂತಿರುವುದೆ ಒಂದು ಸೊಬಗೆಂದು ಆನಂದದಿಂದ ಸಾರಿ ತಲೆದೂಗುತ್ತಿ ನೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ, ಗಾಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಲುಗಾಡುತ್ತ, ಕಣ್ಣನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ಗುಲಾಬಿಯ ಹೂಗಳು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಗ್ಯ ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಆನಂದ ಭರವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಮೌನವಾಗಿದ್ದು, ಹೃದಯವನ್ನೇ ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಿಸುವಂತಿದ್ದ ಎರಡು ಗುಲಾಬಿಯ ಹೂಗಳು ಕಮಲಮ್ಮನು ಅವುಗಳನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ, ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲಿಯೋ ತೇಲಿಹೋಯಿತು ಆ ಹೂಗಳು ಕೂಡ ತನ್ನ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ಹಳಿದು ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು ತಾನೂ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನೂ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಮನವಾರೆ ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ರಾಮಯ್ಯನು ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದು, “ಇದು ನೋಡು, ನಮ್ಮಯ್ಯನ ಅಕ್ಷರ, ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿ ಮತ್ತು ಪೋಣಿಸಿದ ಹಾಗಿದೆ, ನೋಡು ಬಾ-” ಎಂದನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಷಾಯದ ದಿನಸುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಗೂರಾಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಗದವು ಸಿಕ್ಕಿತು ತಮ್ಮತಂದೆಯ ಅಕ್ಷರದ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೆಂಡತಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ

ಅದನ್ನು ಈಚೆಗೆ ತಂದನು ಕಮಲಮ್ಮನು ಕನಸಿನ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿದ್ದವಳ ಹಾಗೆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ “ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥವೇನು?” ಎಂದಳು ಅದಕ್ಕೆ ರಾಮಯ್ಯನು, ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಅಕ್ಷರವು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅವಳೂ ಒಪ್ಪಿದಳೆಂಬುದನ್ನು ನೆನೆಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಉಬ್ಬಿ “ಅರ್ಥವೂ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದಿದೆ, ಓದಿಕೊ” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದನು ಕಮಲಮ್ಮನು ಓದಿಕೊಂಡಳು

ಸ್ತ್ರಿಯೋಹಿ ಮೂಲಂ ಕಲಹಸ್ಯ ಪುಂಸಾಂ |

ಸ್ತ್ರಿಯೋಹಿ ಮೂಲಂ ನಿಧನಸ್ಯ ಪುಂಸಾಂ ||

ಸ್ತ್ರಿಯೋಹಿ ಮೂಲಂ ವಿಭವಸ್ಯ ಪುಂಸಾಂ |

ಸ್ತ್ರಿಯೋಹಿ ಮೂಲಂ ಸಕಲಸ್ಯ ಪುಂಸಾಂ ||

“ಪುರುಷರ ಕಲಹಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಮೂಲ, ಪುರುಷರ ಮರಣಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಮೂಲ, ಪುರುಷರ ವಿಭವಕ್ಕೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಮೂಲ, ಪುರುಷರ ಸರ್ವಸ್ವಕ್ಕೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಮೂಲ” ಎಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಿತು. ತನ್ನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಡನು ಅದನ್ನು ತನಗೆ ತೋರಿಸಿರ ಬೇಕೆಂದು ಕಮಲಮ್ಮನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, “ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ನಾನೇ ತಿಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಮಾಡಬಾರದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿದೆ, ಅದೇನೋ ನಿಜ. ಕೊನೆಗೆ ನೀವೂ ನನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೀಗಾಗಬೇಕೆ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಳ ತೊಡಗಿದಳು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅದಲ್ಲವೆಂದು ರಾಮಯ್ಯನು ಎಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಅವಳಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅವಳು ಅಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು ಆ ವೇಳೆಗೆ ಓಣಿಯ ಮನೆಯ ವೆಂಕಮ್ಮನು ಬಂದು, “ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದ ಏಳುಸುತ್ತಿನ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕೊನೆ ಕೊಡ್ತೀರೇನೀ ಕಮಲಮ್ಮನೋರೇ” ಎಂದು ಬೀದಿಯ ನಡುವೆಯಿಂದಲೇ ಕೂಗಿ ಕೇಳಿದಳು ಕಮಲಮ್ಮನು ಬೇಗ ಕಣ್ಣಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೊರಟುಹೋದಳು ರಾಮಯ್ಯನು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು, “ಕಂಡದ್ದಲ್ಲ, ಕೇಳಿದ್ದಲ್ಲ, ಈಚೆಗೆ ಎನೇನೋ ಆಗುತ್ತ ಇದೆ. ನಾನೊಬ್ಬ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಮುರಾದ” ಎಂದುಕೊಂಡನು.

*

*

*

*

*

ನವರಾತ್ರಿಯ ಉತ್ಸವ; ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಜನ ಸಂದಣಿಯೇ! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಆನಂದದ ಕೋಲಾಹಲವೇ! ಒಂದು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಯುವತಿಯೊಬ್ಬಳು, ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಕೆ ಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕೂಗಿ, “ಅತ್ತೆ, ಅತ್ತೆ! ಸ್ವಸ್ತವಾಗಿದ್ದೀರಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ಹಾಗೆ ಕೂಗಿದವಳು ನಮ್ಮ ಕಮಲಮ್ಮನೇ! ಅದುವರೆಗೆ ರಾಮಯ್ಯನು ಸಾಲವನ್ನೆಲ್ಲ ತೀರಿಸಿದ್ದನು, ನವರಾತ್ರಿಯ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಲು ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು ಕಮಲಮ್ಮನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದುದು ರಂಗಮ್ಮನವರನ್ನು ಆಕೆಯನ್ನು ಊರನವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ “ಅತ್ತೆ, ಅತ್ತೆ,” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಆಕೆಯ ಸೌಖ್ಯನೃತಿಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ರಂಗಮ್ಮನವರ ಮಗನಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವರ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಶಿಯಿಂದ ಬಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಿಗೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು ರಂಗಮ್ಮನವರು ಕಮಲಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಐದಾರು ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದುವು ಆಕೆಗೆ ಕಮಲಮ್ಮನ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು ಕೊನೆಗೆ ಕಮಲಮ್ಮನೇ ಪರಿಚಯ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು

ರಂಗಮ್ಮ — “ನಮ್ಮೂರು ಕಮಲಮ್ಮನೇ? ಹೌದು! ಹೌದು! ನನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ತೋರಿತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿಯಬೇಡವೇ? ಹೀಗೆ ದೂರಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೇಗಮ್ಮಾ? ನಿನ್ನ ಗಂಡನೂ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಯೋ?”

ಕಮಲಮ್ಮ — “ಬಂದಿದ್ದಾರೆ, ಅಗೋ, ಅಲ್ಲಿ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಓಡಿಬಂದೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ಇಷ್ಟು ಅಂತಃಕರಣವಾಗಿ ಕರೆಯೋರು ತಾನೆ ಯಾರು? ಅದರಲ್ಲೂ ಬಡವರನ್ನು ನಾವು ಈಗ ಬೇರೆ ಉರಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ, ವರ್ಗವಾಯಿತು”

ರಂಗಮ್ಮ — “ನಾನು ಮನೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಹೋಗ ಬೇಕು ಅದಿರಲಿ, ಇದೇಕೆ ತಾಯಿ ಇಷ್ಟು ಬಡವಾಗಿದ್ದೀಯೇ?”

ನಿನ್ನ ಗಂಡನೂ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಏಕೆ ನನ್ನಮ್ಮ, ಹೀಗೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದೀಯೆ? ನಿನ್ನ ಗುರುತೇ ಸಿಕ್ಕುವಹಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲೇ ತಾಯಿ!”

ಕಮಲಮ್ಮ — (ಸ್ವಲ್ಪ ನಗುತ್ತ) “ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೇ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು: ನಿಮ್ಮ ಬೆಂಡೋಲಿಯಿಂದ ಹೀಗಾದೆವು”

ರಂಗಮ್ಮ — “ಹಾಗಂದರೇನಮ್ಮ?”

ಕಮಲಮ್ಮ — “ನೀವು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಬೆಂಡೋಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆ, ನಿಮಗೆ ಮರೆತುಹೋಗಿರಬೇಕು”

ರಂಗಮ್ಮ — “ಇಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನಕವಿದೆ ನೀನು ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ತಾಯಿ!”

ಕಮಲಮ್ಮ — “ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ವಜ್ರದ ಬೆಂಡೋಲಿಗೂ ನಿಮ್ಮದಕ್ಕೂ ನಿಮಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತೀದಿಲ್ಲ ನಾನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟದ್ದೂ ನೊಗನಾದ ಬೆಂಡೋಲಿಯೇ, ಎಲ್ಲೋ ಸ್ವಲ್ಪ ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಕಡಿಸಿ ಈಗಲೂ ಆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ ಆಗಲೇ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಹಣ ಕೊಡೋಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ”

ರಂಗಮ್ಮ — (ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) “ಎನು! ವಜ್ರದ ಬೆಂಡೋಲಿಯೇ ನೀನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದು!”

ಕಮಲಮ್ಮ — “ಹೌದು, ಹೌದು, ಅತ್ತೆ! ನಾನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿಯೇನೆ? ನೀವು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಬೆಂಡೋಲಿ ನಾನು ಕಳೆದೆ ಆಮೇಲೆ ಸಾವಿರದ ನಾನ್ನೂರು ಚಿಲ್ಲರೆಗೆ ಬೆಂಡೋಲಿ ಕೊಂಡು ತಂದುಕೊಟ್ಟೆವು ನಾವು ಬಡವರು ಆ ಸಾಲದ ಹೊಡೆತ ತಡೆದು ಕೊಂಡು ನಾವು ಹೀಗಿರ್ತೇವೆಂತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಏನೋ ದೇವರು

ನಾರುಮಾಡಿದ ನಾವೇನೋ ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು ಅದೂ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇವೆ ಅತ್ತೆ! ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು ನೋಡಿ! ಈಗ ನಾವೆಷ್ಟೋ ವಾಸಿ, ಎಲುವಿನ ಗೂಡಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದು, ಈಗ ಸರಿಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ ಸಾಕು, ನಾಕು, ಒಡವೆಯ ಆನೆ! ನಾವು ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಿಗೂ ಬೇಡ ”

ರಂಗಮ್ಮ —“ ಹಾಗಾದರೆ, ನೀವು ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಿದಿರಿ? ಸಾವಿರದ ನಾನ್ನೂರು ಚಿಲ್ಲರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ”

ಕಮಲಮ್ಮ —“ ಅದರ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಗೇ ಅದರ ಬೆಲೆ ಬರೆದಿತ್ತು ಅದರೆ, ನನಗೆ ಅಷ್ಟು ಹಣ ಹುಟ್ಟದೆ ಹೋಯಿತು, ಹುಟ್ಟದಷ್ಟೇ ಕೊಟ್ಟು ಈ ನಗವನ್ನು ಕೊಂಡೆವು

ರಂಗಮ್ಮನವರು ಕಮಲಮ್ಮನ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಆದರದಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, “ ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಕಂದ! ಎಷ್ಟು ಕಟ್ಟುವಟ್ಟಿಯೇ ತಾಯಾ! ನನಗೇನು ಹೊತ್ತು ಬಂತು ಹೇಳು! ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಆಗಲೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಆಗಾಗ ಒಡನೆ ಕೇಳೋರು ನನಗೂ ಆಶೆಯಾಯ್ತು ಜರ್ಮನಿ ಇಮಿಟೇಷನ್ ವಜ್ರ ತರಿಸಿ ಚಿನ್ನದ ಓಲೆಗೆ ಅವನ್ನು ಕುಂದಣದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದೆ ಆ ಬೆಂಡೋಲೇನೇ ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋದದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ನಲವತ್ತೇ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆ ಆದರೂ, ಅದು ಅಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿದೆ ನನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲದೆ ಯಲ್ಲಾ ಈ ವಜ್ರದ ಬೆಂಡೋಲೆ—ಇದರದು ಆ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾವಿರದ ಆರನೂರೈವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಕಂದ! ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ನಿನಗೆ ಮೂಲವಾಯಿತಲ್ಲೇ ತಾಯಾ! ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಆದರದಿಂದ ಕಮಲಮ್ಮನ ತಲೆಯನ್ನು ಸವರಿದರು. ಕಮಲಮ್ಮನು ನೀರವವಾದಳು, ಆಗ ಅವಳು ಮಾತನಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮಗುವಲ್ಲ, ಮಾರಿ

—೦—

ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಕೊಂಬಿನ ಕೂಗಿನ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ ಇದೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಇವೆ ಬೀರಕ್ಕನೆಂಬೊಬ್ಬಳು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಳು ಅವಳಿಗೆ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ ಇದರ ಮೇಲೆ ಬಡತನವೂ ಅವಳನ್ನು ಬೆನ್ನಂಟೆದ್ದಿತು ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅವಳು ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಒಂದು ದಿನ ಅವಳು ಕೈಬೆರಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಮನೆಯ ಗೌಡತಿಯೂ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಹೆಂಗಸರೂ ಅಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಸೇರಿದರು ಬೀರಕ್ಕನ ಅಳುವಿಗೆ ಅವರು ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಸುಕಾದರು ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಕೇಳಿದರೂ ಅವಳು ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ಅವಳ ಅಳುವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದವರ ಕುತೂಹಲವು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೇಸರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು ಕೊನೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋದರು ವ್ರಾಢೆಯರಿಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಕೈ ಬಾಯಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ, ಬೀರಕ್ಕನು ಈ ರೀತಿ ತಮಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡುವಳೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ತಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊಣಗಿಕೊಂಡರು ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹೊಸ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದಾಗ ಮತ್ತೇನೂ ತನ್ನಿಂದ ಸಾಗದೆ ತಲೆಯನ್ನು ತೂಗಾಡಿಸುವ ಹಸುವಿನಂತೆ, ತಲೆಯನ್ನು ಳ್ಕಾಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅದನ್ನೊಪ್ಪದೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅದರಿಂದ ಸೂಚಿಸಿದಳು ಅಲ್ಲದೆ, ಚಿನ್ನದಂತಹ ಹುಡುಗಿಯಾದ ಬೀರಕ್ಕನು ಅಷ್ಟು ಅಳಬೇಕಾದರೆ ಏನೋ ದೊಡ್ಡ ಕಾರಣವಿರಬೇಕೆಂದೂ, ದುಃಖದ ಆವೇಗದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಎಂದಿನಂತೆ ಸವಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲವೇ ಹೊರತು ಅವನ ಮಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಳ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲವೆಂದೂ ಆ ಮುದುಕಿಯು

ತಿಳಿಸಿದಳು ಬೀರಕ್ಕನು ತಲೆಯನ್ನು ಕೆದರಿಕೊಂಡು, ಬಂದವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡದೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಭೂತವು ಹಿಡಿದಿದ್ದರೂ ಹಿಡಿದಿರಬಹುದೆಂದು ಮುದುಕಿಯು ಅನುಮಾನಸಟ್ಟಳು, ಆದರೆ ಆಗಲೇ ಯಾವುದೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದಳು ಆಕೆಯ ವ್ರಾಣಿಮೆಯನ್ನೂ ವಿವೇಕವನ್ನೂ ಕಂಡು ಅವಳ ಸಂಗಡಿಗರು ಬೆರಗಾದರೂ ಅವಳು ಹೇಳಿದ ಭೂತದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ರೇಗಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟನಿರಲಿಲ್ಲ “ಒಲೆ ಗೊಂದು ಒದೆಗೊರಡು, ಮನೆಗೊಂದು ಮುದಿಗೊರಡು” ಎಂಬ ಗಾದೆಯು ಸುಮ್ಮನೆ ಹುಟ್ಟಿತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರು ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುದುಕಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಅವಳು ತನ್ನ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಲೊಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಬುಗುಡಿಯನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆವದಿಂದ, ತಾನು ನಕ್ಕುದು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಕೈಯನ್ನು ಮುಖಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಚಿಕ್ಕವರೆದುರಿಗೆ ತನ್ನ ದರ್ಪವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಳು ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು

ಬೀರಕ್ಕನ ಅಳುವಿಗೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಊರಿಗೆ ಹದಿನೈದು ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದ ಒಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮಾವನ ಮನೆಯಿದ್ದಿತು ಅವನ ಹೆಸರು ಕೆಂಪೇಗೌಡ ತನ್ನ ಮಗನು ಸತ್ತು ಹೋದಮೇಲೆ ಗೌಡನಿಗೆ ಸೊಸೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾದರ ಹುಟ್ಟಿತು ಗಂಡನು ಸತ್ತುದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಗಳಗಳನೆ ಅಳುತ್ತ ಬೀರಕ್ಕನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹೋಗದೆ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ಅತ್ತೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಆದರೆ ಸೊಸೆಯು ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಮುದ್ದಿಸತೊಡಗಿದಳು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ತೆಗೆ ರೇಗಿಹೋಯಿತು ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆಯರಿಗಂತು ಹತ್ತಿದ ಜಗಳವು ಹರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸೊಸೆಯು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ

ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು ಅವಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರುಷ ವಯಸ್ಸು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟರೂ ಅವಳು ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ

ಬೀರಕ್ಕನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ವಂಚಪ್ರಾಣ ಆದರೆ ದುರ್ದೈವ ವಶದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ, ಅವಳು ಖಿನ್ನಮನಸ್ಸು ಳಾಗದೆ ಸದಾ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದಳು, ಅಲ್ಲದೆ, ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಒಂದು ಮಗುವಾದರೆ, ಊರಿನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ತನ್ನವೇ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಆದರೆ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯು ಅನೇಕರಿಗೆ ಸರಿಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ “ಊರೆಲ್ಲಾ ಇವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಂತೆ! ಇವಳ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ನುಡ ಇವಳೇನು ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಿಯೆ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕೆಲವರು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಅಲ್ಲದೆ, ಏನಾದರೂ ಕಾರಣವು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ, ಅವಳನ್ನು ಕಿರು ಗುಟ್ಟಿಸಿ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅವರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಸರಳವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಬೀರಕ್ಕನಿಗೆ ಅದೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು ಅವಳು ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೇನಮನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವಳು, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅವಕ್ಕೆ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಹವಣಿಸುವಳು ಅವರ ಬೊಡ್ಡತೆಗೆ ತಾನೂ ಹುಡುಗಿಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ಕಲತು ಆಟವಾಡಿ ಲಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಳು ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಮುದುಕರಿಗೆ ಸರಿಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಘನತೆ ಗಂಭೀರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದ ಬೀರಕ್ಕನಿಂದ ಊರಿನ ನೀಲೇ ತಪ್ಪಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವ ಹಾಗಾಗುವುದೆಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಟ್ಟರು ಬೋನಿನಲ್ಲಿರುವ ಹುಲಿಯು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನದರಿಗೆ ನಿಂತು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುತ್ತಿರುವ ಕೊಬ್ಬಿದ ಕಡಸಿನಮೇಲೆ ಕೆಡಹುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾದೀತೆ? ಅಂತಹ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಆ ಮುದುಕರೂ ಆಗಾಗ ಬೀರಕ್ಕನಮೇಲೆ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನ ತಾಯಿಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ, ಬೀರಕ್ಕನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಬಂದಹಾಗೆ ಪಾರಶಾಲೆಯ ಬಾಲಕರು ಪಾರಶಾಲೆಗೆ ರಜ ವೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕೇಳಿದಾಗ, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ಉಲ್ಲಾಸವು ಹೇಗೆ ಉಕ್ಕೇರುತ್ತದೆ ನೋಡಿ! ಬೀರಕ್ಕನು ಬಂದರೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ತಾಯಿಯಿಗೂ ಹಾಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು ಏಕೆಂದರೆ, ಅವಳು ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿ ಆಟವಾಡಿಸುತ್ತ ಅವರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು

ಬೀರಕ್ಕನು ಒಮ್ಮೆ ಎಂಟು ಹತ್ತು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿದ್ದಳು ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅವಳೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಹೆಂಗಸರೂ, ಕೆರೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೀರನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಆಗ ಒಂದು ಪ್ರಾದರಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಗು ಅತ್ತ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು ಬಿಸಿಲೇರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೆ ಅಳುತ್ತವೆಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದಿತು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಹೆಂಗಸಿರುವುದರಿಂದ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿ, ತಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಗೆ ನಿರ್ದರ್ಶನ ದೊರೆಯಿತೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಬೀರಕ್ಕನು ಮಾತ್ರ ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ, ಪ್ರಾದರಿನ ಹಿಂದುಗಡೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯು ನಿಜವೆಂಬುದನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಯ, ಭಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಸರ ಏಕೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಲವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಆದರೂ, ಬಡವಳಾದ ಬೀರಕ್ಕನ ಮಾತಿಗೆ ಸೋಲುವುದೆಂದರೆ ತಮಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಜೋಡೆಳೆಯ ಚಿನ್ನದ ಗುಂಡಿನ ಸರಕ್ಕೆ ಅವಮಾನವೆಂದು ಕೆಲವರ ಭಾವನೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಗು ಅಳುವ ಶಬ್ದವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು ಅದೇನೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿರ್ಧರಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಆದರೂ, ಅಳುಕೆದೆಯವರು ಮಾತ್ರ ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಕಷ್ಟವೆಂದು ಬಗೆದು, ಮಾನಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ಕಾಲನ್ನು ಎಳೆದೇಳೆದು ಹಾಕುತ್ತ, ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ, ನಿರ್ವಾಹ ವಿಲ್ಲದೆ ಮುಂಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ಕೊನೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ ನೋಡುವಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲೊಂದು ಮಗು ಅಳುತ್ತ ಮಲಗಿದೆ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಸಂತೈಸಲು ತನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಯಾರೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದು

ದನ್ನು ಕಂಡು, ಬೀರಕ್ಕನು ತನ್ನ ಹೆರವಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಮಗುವನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಇತರರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೆರವಿಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತರು. ಮಗುವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದು? ಯಾರದಿರಬಹುದು? ಅವರು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಏತಕ್ಕ ತಂದು ಮಲಗಿಸಿರಬೇಕು? ಎಂಬಿವೇ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅವಕ್ಕೆ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೂ ಬಳಿಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬೀರಕ್ಕನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವಸರ ಪ್ರಕೃತಿಯವಳು. ಇದರ ಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ. ಮಗುವು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಬೊಬ್ಬು ಬೊಜ್ಜಾಗಿ ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಪೋಷಕರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಯಾರೋ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ತಂದು ಮಲಗಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದರು. ತನಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ ತಾನು ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞಳಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಅವಳು ಹಲವು ಬಾರಿ ಯೋಚಿಸಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಈಗ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಮಗುವೊಂದು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ದೂರದ ಲೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು, ಸಂತೋಷಭರದಲ್ಲ ಅವಳ ಉಹಾಪೋಹ ಜ್ಞಾನವೂ ಚಾರಿಹೋಯಿತು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ತನಿಹಣ್ಣನ್ನು ಕಂಡ ಗಿಳಿಯಂತಾಯಿತು. ಅವಳು, 'ಈ ಮಗು ನನ್ನದು, ನನ್ನದು, ನಾನು ನಾಕಬೇಕವ್ವ! ಬಂಗಾರದಂಥ ಮಗು, ನನ್ನ ಬೇವದ ಬೊಂಬೆ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮುದ್ದಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಹಾಗೆ ಅವಳು ಅವಸರವಟ್ಟು ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅವಳು ಕೆಲವು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಊರಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಗುವನ್ನು ಯಾರೂ ಒಲ್ಲದೆ ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಅದನ್ನು ತಾನು ಸಾಕುವುದಾಗಿ ಅವಳು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿತು. ವಿಧಿಯು ನಮಗೆ ಪೋಷಮಾಡುವುದೇ ಇಂತಹ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ. ಅತ್ಯಾಸೆಯು ಬೀರಕ್ಕನ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅವಳ ವಿವೇಕವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿತು. ಅವಳ ಶುದ್ಧ ಹೃದಯವೇ ಅವಳ ಸರ್ವ ಸಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ತಾನೇ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ

ಮಗುವನ್ನು ಸಂತೈಸಿ, ಪ್ರೇಮ ಪಾರವಶ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉತ್ಸಾಹದೊಂದಿಗೆ, ಆ ಮಗುವು ತನ್ನದೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು ಅವಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದವ ರೆಲ್ಲರೂ ಸರಸ್ವರವಾಗಿ ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿ ನಕ್ಕರು ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ, “ಯಾವ ಹುತ್ತದಾಗಿ ಯಾವ ಹಾವೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರಕ್ಕ?” ಎಂದಳು ಅಲ್ಲದೆ, ಆಕೆಯು ಬೀರಕ್ಕನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಬೀರಕ್ಕ, ಈ ಮಗು ಯಾರದಿರಬಹುದೆ?” ಎಂದಳು ಬೀರಕ್ಕನು “ಯಾರದಾದರೂ ಆಗರೇಳು, ಯಾರೋ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗವರೆ, ಅವೆಲ್ಲಾ ಈಗ್ಯಾಕೆ? ಚಂದ್ರಾಸ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ವುಕೆಂದವು ಏನಾ ದರೂ ಕೇಳಿದನೇ? ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವ್ವಾ! ಗಂಡು ಮಗು, ಚೆಂದಾಗ್ಗೈತೆ, ನಾನು ನಾಕಬೆಂಕು” ಎಂದಳು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಗೊಕ್ಕೊಂದು ನಕ್ಕರು ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದವಳಾದ ಬೀರಕ್ಕನಿಗೆ ಆ ನಗುನಿನ ಅರ್ಥವು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ನಕ್ಕರೆಂದು ತಿಳಿದು ತಾನೂ ನಕ್ಕಳು

*

*

*

*

*

ಮಗುವೇನೋ ದಿನ ದಿನವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿತು ಬೀರಕ್ಕನು ಮಗುವಿಗೆ “ಕೆಂಪ” ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಳು ಅದು ಅವಳ ಮಾವನ ಹೆಸರಿಂಬ ಅಕ್ಕರೆ ಮಗುವನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ತಂದ ದಿನದಿಂದ ಬೀರಕ್ಕನು ಇತರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಲಾಲಿಸುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ಮೊದಲೇ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಮನೆಯುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವ ರಾಧವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿತು ಅವಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಲ್ಲೆಲ್ಲ, “ಗುಸುಗುಸು, ಪಿಸುಪಿಸು” ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಸೇರಿದರೆಂದರೆ, ಅವಳ ಸುದ್ದಿಯೇ ಸುದ್ದಿ ಹೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ನರಸರನೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರು ಕೂಡ, ಬೀರಕ್ಕನೆಂಬ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮಾತಿನ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಅಭ್ಯಂಗನಕ್ಕಿಳಿದ ಉರ್ಮಿಳೆಯಂತೆ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸ್ವಾಮಿಯು ವನವಾಸದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವ ವರೆಗೆ ಉರ್ಮಿಳಾ ದೇವಿಯು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ಅಭ್ಯಂಗನದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿ

ದ್ದುದು ಸುಳ್ಳೋ ನಿಜವೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು (ಅದು ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ) ಆದರೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಂತೆ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿ ನಿಂತು, ಬೀರಕ್ಕನನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತ ಇದ್ದುದೇನೋ ನಿಜ ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಉರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಬೀರಕ್ಕನನ್ನು ಮೂದಲಿಸುವವರೇ ಆದರು ತೋಳ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೆ ಆಗಿಗೊಂದು ಕಲ್ಲೆಂಬುದು ತಿಳಿದೇ ಇದೆ ಕರುಳು ಕತ್ತರಿಸುವ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಯಾವುದೋ ನೆಪವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅವಳ ಬೈಗುಳಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಆಗ ಬೀರಕ್ಕನಿಗೆ ಅದರ ಅರ್ಥವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುಂದಟ್ಟಾಯಿತು “ಬಿದಿರು ಮೆಳೆ ಧಗಧಗನೆ” ಎಂಬ ವರ್ಣನೆಯ ಹಾಗೆ ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಯೆದ್ದಿತು ಶೋಕದ ಆವೇಗದಿಂದ ಅವಳ ನರಗಳು ಭಟಭಟಿಸಿ ಉರಿದುಹೋಗುವಂತೆ ತೋರಿತು ಜನರು ಅವಳನ್ನು ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು, ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಬಿರುನುಡಿಗಳ ಸುರಮಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಸ್ತ ವಾಗಿರಲು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ ಕೊರತೆ ವಾಪ! ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಏನನ್ನು ತಾನೆ ಮಾಡಿಯಾಳು

ಅವಳಿಗಿದ್ದ ಏಕಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬನವು ಅಳುವೋಂದೇ. ಎಷ್ಟು ಅತ್ತರೂ ಬೇಡವೆನ್ನುವವರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಸಾಕಾಯಿತು ಮಗುವು ಸಿಕ್ಕಿದ ದಿನ, ಅದಕ್ಕೆ ಹೊದಿಸಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೀರಕ್ಕನಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದವು ಅದನ್ನು ಮುರಿಸಿ ತಿಂದುದಾಯಿತು ಮುಂದೆ ಅವಳಿಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋರದೆಹೋಯಿತು “ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಳು ಮಗುವಿನಿಂದಲ್ಲವೇ ಇಷ್ಟು ಬಾಧೆ! ಅದನ್ನು ಮೊದಲಿದ್ದ ಕಡೆಯೇ ಮಲಗಿಸಿ ಬಂದುಬಿಡಲೆ” ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾರಬ್ಧ?—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬೀರಕ್ಕನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು, ಆದರೆ, ಮಗುವನ್ನು ಅಗಲಿರಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುವಳು ಅವಳ ಗಂಡನು ಜೋಗಿಯಾಗಿದ್ದನು ಅವನು ಊದುತ್ತಿದ್ದ “ಶಿಂಗನಾತ”, ಅವನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತ್ರಿಶೂಲ, ಅವನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೀಳೂತಿಯ ಉಂಡೆ—ಇವು ಮೂರನ್ನೂ ಬೀರಕ್ಕನು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ

ವೂಬೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು; ತನ್ನ ಶೋಕಭರದಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಗಂಡನೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಭಾವಿಸಿ, “ನೀನು ಕಾಣೆಯಾ ಮಾರಾಯ! ನಾನು ಅಂತವಳೆ? ನಾನು ಕೆಂಡದಂತೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲವಾ?” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಾನೇ ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು ತಾನು ಕೈಬಿಟ್ಟರೆ ನಿರಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಮಗುವು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸತ್ತುಹೋಗುವದೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ದೈನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಕಳವಳಪಡುವಳು ಹೀಗೆ ದುರ್ಭರ ಜೀವನದಿಂದ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳು ಕಳೆದುವು ಊರಿನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಅಸಹ್ಯವೂ, ದ್ವೇಷವೂ ಹೆಚ್ಚಿದುವು ಬಡವರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕು, ಅಥವಾ, ಅವರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿರುವಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಸಾಕು, ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಗೇವಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಭೀರುಗಳೂ ಹದಿನಾರಾಣೆಯ ವೀರರೇ ಆಗುತ್ತಾರೆ ಬೀರಕ್ಕನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವಾಸವಾಗಿರಕೂಡದೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು ಬೀರಕ್ಕನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಂತೆ ತೋರಿತು

ಇಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬೀರಕ್ಕನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು ನಿಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲು ತಂತಿಗಳಿದ್ದೂ ಸಮಾಚಾರಗಳು ತಿಳಿಯುವುದು ತಡ, ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಂತಿಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಸಮಾಚಾರಗಳು ಕೂಡಲೆ ಹರಡುತ್ತವೆ, ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯು ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ ಇದಲ್ಲದೆ, ಹಳ್ಳಿಯವರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು ಇದು ಹಾಗಿರಲಿ ನಾನು ಬೀರಕ್ಕನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ, ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು, “ಏನು ಬೀರಕ್ಕ! ಹೀಗೆ ರಗಳೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡೆ! ಇಲ್ಲೇತಕ್ಕೆ ಬಂದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ಅವಳು ಗೋಳಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, “ನಾಯಿ ಬೊಗಳೆದ್ದನ್ನು ನಂಬಬೇಡಿ ನನ್ನೊಡೆಯ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೆ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಹುಳುಬೀಳಲಿ” ಎಂದಳು ನಮ್ಮ ಹೆಂಗುಸು ತುಲಸಿಯ

ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳು, “ಇದೇನೆ? ಅವರ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿ ಮೈಲಿಗೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ! ಮಳೆಗಾಲ, ಬಟ್ಟೆಗಳೇ ಒಣಗೋದಿಲ್ಲ! ನೀವೂ ಸರಿಯೆ! ಅವಳು ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಸುಮ್ಮನೇಲೇ ಇದ್ದೀರಿ!” ಎಂದಳು ನಾನು ಆಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಮೇಲೆಯೇ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಬೀರಕ್ಕನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ಅವಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಯು ಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಕೂಡದಂತೆ ನನಗೆ ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಯಾಗುವ ಯೋಗವಂತೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. (ನನ್ನದು ದರಿದ್ರ ಜಾತಕವೆಂದು ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದಿತು) ಈಗಲಾದರೂ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆನು ಆದರೆ, ಬೀರಕ್ಕನು ಬಹು ಕಾಲ ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದುದೂ, ಅವಳು ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಮಾರನೆಯ ದಿವಸವೇ ಮಗುವು ಸಿಕ್ಕಿದುದೂ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತುಗಳಾಗಿದ್ದುವು. ಅವಳು ಅಷ್ಟು ಕಾಲ ಎಲ್ಲಗೆ ಹೋಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು ಅವಳನ್ನು ದೂಷಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ ಆ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳನ್ನು ದೂಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹುರಿಯಾದರು ಬೀರಕ್ಕನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುವ ಚಪಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನಷ್ಟೆ! ಅವಳು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸದೆ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಸರಿಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿದವಳಂತೆ, ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದುದಕ್ಕೂ ಅದೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅವಳು ತನ್ನ ನಾದಿನಿಯ ಮಗುವು ರೋಗದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ನೋಡುವುದನ್ನು ಕಂಡಳಂತೆ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವಳು ಅದನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳಂತೆ ಅದು ಹಿಂದಿನ ಮಾತು ನನ್ನವು ನಿಜವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಆ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ನಾದಿನಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ತವಕದಿಂದಲೂ ಅವಳು ಒಡನೆಯೇ ಆ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟಳು ಇಬ್ಬರು ನಾದಿನಿಯರ ಮನೆಗಳೂ ಬೀರಕ್ಕನ ಅತ್ತೆಯ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುವು ಬೀರಕ್ಕನು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಎಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಳೆಂಬು

ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು ಅಲ್ಲದೆ, ಬಹುಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅತ್ತೆಮಾವಂದಿರು ಅವಳನ್ನು ಬಹಳ ಮನುಷ್ಯೆಯಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿದರು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಜಗಳವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಸೊಸೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಗೌಡತಿಯು ಗೌಡನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು ಆದರೆ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಡನೆಯೇ ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ ಬೀರಕ್ಕನು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಾತಿ ಅವಳು ಬಂದಮೇಲೆ ತೋಟದಿಂದ ತುಂಬ ಆದಾಯವು ಬರುವಂತಾಗಿದ್ದಿತು ಕೆಂಪೇಗೌಡನು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೆ ಹೋದುದನ್ನು ಕಂಡು ಗೌಡತಿಯು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಅನ್ವಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಗೌಡನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು ಮುದುಕನು ಕಿವಿಯನ್ನು ಜೋಲು ಬಿಡುತ್ತ ಬಂದನು ಒಂದು ದಿನ ಹಿಟ್ಟಿನ ಮುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಧಕದ ತುಂಡುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದುವು ಅದೂ ಮಾವನ ತಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗೌಡತಿಯು ಕೈ ಬಾಯಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ, ಮಾವನನ್ನು ಕೊಂದು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಮಾಯಾಂಗನೆಯಾದ ಸೊಸೆಯು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ಕೂಗಾಡಿದಳು ಮುದುಕನೂ ಅದನ್ನು ನಂಬಿದನು ಗಂಧಕವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿತೆಂಬುದೇ ಬೀರಕ್ಕನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು ಆದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಕೂಡಲೆ ಉಚ್ಚಾಟನೆಯಾಯಿತು ಬೀರಕ್ಕನು ನಾದಿಸಿಯರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ ಬಿಟ್ಟುಬಂದಳು ಅವಳು ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮಗುವು ದೊರೆತು ಅದರ ದನೆಯಿಂದ ಅಷ್ಟು ಹಗರಣವು ನಡೆದದ್ದು !

ನಾನು ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯಂತೆ ಕುಳಿತು ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿದೆನು. 'ಯಾರೋ ಮಗುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೆ, ಬೀರಕ್ಕನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿಯು ಬಂದಿ ತಲ್ಲಾ' ಎಂದುಕೊಂಡೆನು ಮಗುವನ್ನು ಅವರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಊಹಿಸುವುದೂ ನನಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು, "ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು ಬೀರಕ್ಕನು, "ಬರದೇ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ ಬುದ್ದಿ?" ತಮ್ಮ ಗುಣವನ್ನು

ಕಂಡು ಬಂದೆ ಭೂಮಿತಾಯಿ ದಬ್ಬಿದರೆ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಬೀಳಬೇಕು ನನ್ನೊಡೆಯಾ! ತಾವು ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ತಾವೇ ನನಗೆ ಗತಿ, ನನಗೆ ದಿಕ್ಕಲ್ಲ, ನನ್ನ ಕಣ್ಣಾಣೆಗೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಾಕಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಬಾಳೇನೋ ನಂಬಿಕೆ ಬರೋಹಂಗಿಲ್ಲ, ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೆ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗಾದರ ಮುಚ್ಚು ಮರೆ, ದೇವರ ಹತ್ತಿರ ಅದು ನಡೆದಾತಾ? ನನಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಬಯ್ಯೋರೇ ಆಗವರೆ, ಉಟಮಾಡಿ ಒಂದೂವರೆ ದಿನ ಆಯಿತು, ಇವತ್ತು ಮನೇ ಬಿಡಬೇಕು, ನೀವೇ ನನ್ನ ದೇವರು ನನ್ನ ಗಂಡ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಯಾರಲ್ಲೂ ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೊಗಸೆ ಒಡ್ಡಬೇಕಾದ್ದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮಕ್ಕಳಹಾಗೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು ನನ್ನದೊಂದು ಕರಿಸ ಮನಸ್ಸು ಅವಳ ಕಥೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೂ ಕರಗಿಹೋಯಿತು ನಾನು, “ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ ಯಾರು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹಾಳಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಭಾಗದ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ, ಧರ್ಮ ದೇವತೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾಳೆ” ಎಂದೆನು ನನ್ನ ಕೊನೆಯ ಮಾತುಗಳು ಅವಳ ಕಿವಿಗ ಬೀಳಲೇ ಇಲ್ಲ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಳಿಹೋದುವಂದರೂ ಅದು ಅತಿರಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ ಅವಳು ಬಿಚ್ಚಿಬಿದ್ದು, ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ ಬಳಬಳನೆ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, “ನನ್ನ ನಂಬುತ್ತೀಯಾ ನಮ್ಮವ್ವ! ನಂಬುತ್ತೀಯಾ? ನಾನು ಬದುಕಿದೆ, ಇವತ್ತೇ ಜೀವ ಹೋದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು ನನಗೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಯವಳಿಗೂ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಿತು ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು, “ನಾವು ಎಷ್ಟೋ ವಾಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಸಮಾನರಿಲ್ಲವೆಂದಿರುತ್ತೇವೆ ಇತರರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಿನಷ್ಟು ತಪ್ಪು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಅದನ್ನೇ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಬೇಯಿಸುತ್ತೇವೆ ಇತರರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗಲೂ ನಾವು ದುಡುಕಿ ಅವರನ್ನು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ ಏನೋ, ಹಾಳು ಪ್ರಪಂಚ!” ಎಂದೆನು ಬೀರಕ್ಕನ ಮುಖವು ಊರಗಲವಾಯಿತು. ಅವಳು ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು, “ಇವು

ನನ್ನ ದೇವರ ಪಾದ” ಎಂದಳು ನನಗೆ ರೇಗಿತು, ಪಾಪಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ದೇವರೆಂದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಮೈ ಉರಿಯಿತು ನಮಗೆ ದೇವರು ಅಷ್ಟು ಅಗ್ಗುವೆ? ಬೀರಕ್ಕನಲ್ಲದೆ ಗಂಡಸರು ಯಾರಾದರೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಎರಡು ಏಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆನು ನಾನು, “ಇದೇನು ಕಲನ! ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಡ, ಮೇಲಕ್ಕೇಳು” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದೆನು ಅಂದು ಅವಳನ್ನು ಏಕೆ ಗದರಿಸಿದೆನೋ ಎಂದು ನಾನು ಈಗಲೂ ನೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಕೋವದಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ಲು ಮೂಗು ಶಾಂತವಾದಮೇಲೆ ಅಂಟೇತೆ? ಬೀರಕ್ಕನು ತಟಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು ನಾನು ಅವಳ ಮಗುವಿನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು ಅದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು

ನಾನು ಆ ಬಳಿಕ, “ಬೀರಕ್ಕಾ! ನನ್ನಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕು” ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಹೇಳಮ್ಮಾ!” ಎಂದೆನು

ಬೀರಕ್ಕ —“ಬುದ್ಧೀ! ಈ ಮತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಇರಗೊಡಿಸುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಬದಲೆ ಅವಮಾನ, ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸ್ತದೆ, ಆದರೆ ದೇವ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳೋದು ಹೆಂಗೆ? ಅಲ್ಲದೆ, ನಾನು ಹೋದರೆ ಮಗುವೋ? ಪಾಪ! ಹಾಲು ಬಂಗಾರ ‘ಕೆಟ್ಟು ಪಟ್ಟಣ ನೇರು’—ಕಂಡೇ ಅದೆ ಈ ಗಾದೆ ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗ್ತೀನಿ, ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಿ”

ನಾನು —“ಬೀರಕ್ಕಾ! ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡು, ಇಲ್ಲೇ ಊಟಮಾಡು, ನಾವು ತಿನ್ನುವುದನ್ನು ನೀನೂ ತಿನ್ನು! ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಏಕೆ ಹೋಗಬೇಕು? ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಏಳು, ಬೇಗ ಊಟಮಾಡಿ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಗು ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.”

ಬೀರಕ್ಕ — “ತಣ್ಣಗೆ ಬದುಕು ನಮ್ಮಪ್ಪಾ! ತಣ್ಣಗೆ ಬದುಕು ನಾನು ಇಲ್ಲಿದ್ದು ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಲಾರೆ ವಾಪ ಮಾಡಿದೋರೆಲ್ಲಾ ಜೋರಾಗವರೆ, ನಾನು ಧರ್ಮಮಾಡಿ ಕರ್ಮ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜೀವನ ಮಾಡಿಕೊತ್ತೇನಿ ಮಗೂನ ಕರೆ ಕೊಂಡು ಬಂದು ಉಟ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಅದಿರಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ನಾನು ಕೆಟ್ಟವಳಾಗಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನು ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರ ಬೇಕಾಗಿತ್ತಾ ?”

ಬೀರಕ್ಕನು ತಲೆಯ ತುರುಬನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಟ್ಟೆಯ ಗಂಟನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದಳು ಅದನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅದನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿದಳು, ಬಳಿಕ ಅವಳು ಅದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಲು, ಅದರಲ್ಲಿ ಒಡೆದ ಬಳೆಯ ಉಂಗುರದ ಚೂರುಗಳಿದ್ದುವು ಹಸರು ಗಾಜಿನ ಬಳೆಯ ಉಂಗುರದ ಚೂರುಗಳು ಬೀರಕ್ಕನು ಆ ಚೂರು ಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಮುಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದಳು ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು ಅವಳ ಗಂಡನು ನಂಬನಗೂಡು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ತಂದು ಅವಳ ಬೆರಳಿಗಿಟ್ಟು ನಲಿದನಂತೆ ಬೀರಕ್ಕನು ತನ್ನ ಬಡತನಕ್ಕೆ ತಾನೇ ನಕ್ಕು, ಅರ್ಧ ಹಾಸ್ಯದಿಂದ, “ಇದನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟದ್ದು ನಿನಗೆ ಕೀರ್ತಿ, ನನಗೆ ಭೂಷಣ, ಮಕ್ಕಳು ದರೆ ಅವಕ್ಕೆ ಆಸ್ತಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳಂತೆ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕರಂತೆ, ಆ ಉಂಗುರವು ಕಲ್ಲುಕಂಬಕ್ಕೆ ತಗುಲಿ ಒಡೆದುಹೋಯಿತಂತೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಯಾರು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರೂ ಸುಮ್ಮನಾಗದೆ ಬೀರಕ್ಕನು ಅಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಬೀರಕ್ಕನು ಈ ಉಂಗುರದ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತೊಳೆದು ಆ ನೀರನ್ನು ತೀರ್ಥವಂತೆ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯವಳು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ “ಅದರ ಚೂರೇನಾದರೂ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೀನು ಸತ್ತುಹೋದರೆ ನನು ಮಾಡುತ್ತೀಯೇ ಬೀರಕ್ಕ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಕ್ಕಳು ಬೀರಕ್ಕನು, “ಅಷ್ಟಾದರೆ ಬದುಕಿದೆ ತಾಯಿ! ಅರ್ಧ ಉರಿದ ಕೊಳ್ಳಿಯಂತಿರೋ ಈ ಘಟ ಬಿದ್ದುಹೋದರೆ ಸೀಡೆಯೇ

ಕಳೆಯಿತು ಅವರು ಕೈಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಉಂಗುರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಜೀವ ಹೋದರೆ ಅದೂ ಒಂದು ಪುಣ್ಯ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಅಳೋದಿನೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ, ಅವರ ಜೊತೇಲಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಮನೇಲಿ ನಗೋಕೆ, ನಾನು ಮುಂದೆ ಬದುಕೋ ದಿನಗಳೂ ಕೂಡಿ ಬರ್ತವೆ, ನೋಡಿ” ಎಂದಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯವಳ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಿತು ಆಕೆಯು, “ಎಳು ನನ್ನ ತಾಯಾ, ಎಳು! ಪತಿವ್ರತೆಯೆಂದರೆ ನೀನೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಗಮನ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದರಂತೆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವರ ಜ್ಞಾಪಕ ಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಸ್ತಿ ಕಲ್ಲು ನೆಡೋರಂತೆ ನೀನು ಬಂಕಿಯ ಬೇಗೆಯಲ್ಲ ಬೇಯ ಬೇನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಿದವಳು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆದರದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಿಡಿಸಿದಳು ನಾನು ಮುಯ್ಯಿಗೆ ಮುಯ್ಯಿ ತೀರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, “ಮೈಲಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವೂ ಸರಿಯೆ!” ಎಂದೆನು ಆಕೆ, “ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನೀವು ಸುಮ್ಮನಿರಿ, ಬೀರಕ್ಕ ಪತಿವ್ರತೆ, ಅವಳನ್ನು ಮೈಲಿಗೆ ಯವರು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮಡಿಯವರಿಗಿಂತ ಪವಿತ್ರರಾಗ್ತಾರೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದಳು ಆಕೆಯ ಅನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೂ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುವಂತಾಯಿತು

ಬೀರಕ್ಕನು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಳು, ತರುವಾಯ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಊಟಮಾಡಿದಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯವಳು ತುಂಬ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳು ಶಾಸ್ತ್ರಭೋಗರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ತಂದು, ಇಂಗುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಕಾಯಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಕ್ಕರೆ ಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಒಂದೆರಡು ತೊಟ್ಟುಗಳಷ್ಟು ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಮಗುವಿ ಗಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು ಮಗುವು ಆತುರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕುಡಿದು ನವಿಲಿನಂತೆ ಕೇಕೆ ಹಾಕಿತು, ನಗುತ್ತ ಲಲ್ಲಿ ಮಾಡಿತು ನಮ್ಮವಳು, “ಯಾರಾದರೂ ಪರಮಾತ್ಮ, ಯಾವ ಜಾತಿಯವರಾದರೇನು? ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೇನು? ಮಕ್ಕಳೇ ಚೆನ್ನ!” ಎಂದಳು ಬೀರಕ್ಕನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅವಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ, ಕೊನೆಗೆ, ನಮ್ಮ

ಊರಿನಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಒಪ್ಪದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು; ನಾನು ರೈಲಿಗೆ ದುಡ್ಡನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೆ ಬಡವರು ನಾವು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ತಾನೆ ಕೊಡಬಲ್ಲೆವು ?

* * * * *

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಂದು ಮಳೆಯ ಹೊಡೆತನೇ ಹೊಡೆತ, ಹನಿಗಳು ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಹಾಗೆ ರಭಸದಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುವು ಮಿಂಚು ಧಟಕ್ಕನೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಕುರುಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು ಗುಡುಗಿನ ಆರ್ಭಟವಂತು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಬಹಳ ಕೋಪ ಬಂದಿರುವ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಮಳೆ ನಿಂತರೂ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚುಗಳ ಆರ್ಭಟ ನೇನೋ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಕೆಲವು ಬಿದಿಗಳಲ್ಲಿ ತಂತಿಯ ದೀಪಗಳೆಲ್ಲ ಆರಿಹೋಗಿದ್ದುವು, ಅಂಗಡಿಗಳ ದೀಪಗಳ ಬೆಳಕನ್ನೂ ಕಾಣುವಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಅಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಾದುದರಿಂದ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ್ದರು “ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ಆನೆ, ನಂಟರಮೇಲೆ ಇಷ್ಟ” ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ವರ್ತಕರು ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು, ಬಂದಷ್ಟೇ ಸಾಕೆಂಬುದು ಅವರೇ ಆನೆ, ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಸರಿಯ ವರ್ತಕರಿಗೆ ಗೋಚರವಿಲ್ಲದಂತೆ ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಕುತೂಹಲ ತಂತಿಯ ದೀಪಗಳಿಗೂ ಅವರಮೇಲೆ ಕೋಪಬಂದು ಅವೂ ಆರಿಹೋಗಿದ್ದುವು ಆದುದರಿಂದ, ಆ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರುಕಾಸಿನ ಬೆಲೆಯ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಮೇಣದ ಬತ್ತಿಗಳು ಮಿಸುಗುತ್ತಿದ್ದುವು ವಾಚಕರಿಗೆ ಪೂರ್ವಪರಿಚಿತವಾದ ಬೀರಕ್ಕನು ಒಂದು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ಅಪ್ಪಾ! ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಊಟವಿಲ್ಲ, ಒಂದಾಣೆಯನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಿರವ್ವಾ!” ಎಂದಳು ವರ್ತಕನು ನಕ್ಕು, “ಭೇಷ್! ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದಾಣೆಯನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ! ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಊಟವಿಲ್ಲವಂತೆ, ಶುದ್ಧ ಸುಳ್ಳು” ಎಂದನು.

ಬೀರಕ್ಕ — “ನಾನು ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಂಗಸಪ್ಪಾ! ಪರಸ್ಥಳ, ಒಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿಕೆ; ನುಗುವು ಬೇರೆ ಐತೆ. ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ, ದೇವರು ಎರಡು ಕೈಲೂ ಕೊಟ್ಟವನೆ ನಾನು ಬಡವೆ, ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಸಹಾಯಮಾಡಿ ”

ವರ್ತಕ — “ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಾ, ಈ ಹೊತ್ತು ಅನುವಾಸ್ಯೆ ”

ಬೀರಕ್ಕ — “ಅನುವಾಸಿಯಾದರೇನಪ್ಪಾ? ಊಟಕ್ಕೆ ಅನುವಾಸಿಯಿಲ್ಲ, ನೋಟಕ್ಕೆ ಅನುವಾಸಿಯಿಲ್ಲ, ಬಡವಳಿಗೆ ಧರ್ಮಕೊಡಲು ಅನುವಾಸಿಯೇ ? ”

ವರ್ತಕ. — “ಸಾಕು, ಸಾಕು, ಹೋಗಿ ಬಾ ”

ಬೀರಕ್ಕನು ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೊರಟು ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದಳು ಅಲ್ಲಿ ಮೂರುಕಾಸು ಸಿಕ್ಕಿತು ಅವಳು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳು ಬೆಂಕಿನೋಕಿದ ಬದನೆಯ ಕಾಯಿಯಂತೆ ಆಗಿದ್ದಳು ಕೈತುಂಬ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಹಣವಿದ್ದವರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರ ಬೀರಕ್ಕನು ಅಂಗಡಿಯ ಬೀದಿಯಿಂದ ಚಿಕ್ಕವೇಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಶೀವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ಕಾಸುಕೊಡೆಂದು ಬೇಡಿದಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನು “ಕೂಲೀ ಮಾಡು, ನಿನಗೇನು ಕೇಡು ? ” ಎಂದನು ಬೀರಕ್ಕನು, “ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೀನಿ, ನಾನು ಈ ಊರಿಗೆ ಬರಬಾರದಾಗಿತ್ತು” ಎಂದು ಅತ್ತಳು ಗೃಹಸ್ಥನು ಮೂಗನಂತೆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಯಾರ ಕಷ್ಟವು ಹೇಗಿರುತ್ತದೋ ಬಲ್ಲವರಾರು? ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಸಂತೋಷ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಿರುಸುಡಿಗಳನ್ನಾಡದೂ ಆಡದೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲು ಆದರೆ, ಎಷ್ಟುಮಂದಿಗೆ ಆ ತಾಳ್ಮೆಯುಂಟು ?

ಬೀರಕ್ಕನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಆಗ ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಸಾಧ್ವಿಯು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು. ಆಕೆ ಅನುಪಮ

ಲಾವಣ್ಯವತಿ ಆದರೆ, ಶೋಕಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆಕೆಯು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿಯುವ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಂತಿಯ ದೀಪಗಳೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡುವು ಆಕೆ ಕರಿಯ ರೇಷ್ಮೆಯ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು, ಬಿಳಿಯ ರೇಷ್ಮೆಯ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಳು, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ವಜ್ರದ ಬೆಂಡೋಲಿಯು ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದಿತು, ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿದ್ದ “ಷರಟು” ಅಡ್ಡಿಕೆಯಿಂದ ವಜ್ರದ ಪದಕವು ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಬಳೆಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು ಆಕೆ ಈಚೆಗೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಧಣಕ್ಕನೆ ದೀಪಗಳು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡುದಕ್ಕೂ, ಆಕೆ ಚಲುವೆ ಯಾಗಿದ್ದುದಕ್ಕೂ, ಆಕೆಯ ಆಭರಣಗಳು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಧಳಧಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೂ, ಬೀರಕ್ಕನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೋರೈಸಿಹೋದುವು ಆಗ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕೈಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿರ್ವರ ಹೊರತು ಮತ್ತಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಬೀರಕ್ಕನು ಆಕೆಯನ್ನೇ ಬಿಕ್ಕನ ಬೆರಗಾಗಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಕೆಯು, “ಇದೇನೆ! ಹೀಗೆ ದುರದುರನೆ ನೋಡುತ್ತೀ?” ಎಂದಳು

ಬೀರಕ್ಕ — “ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಹಂಗೆ ಎಷ್ಟು ಚಿಂದಾಗಿದ್ದೀಯವ್ವಾ! ಅದಕ್ಕೇ ನೋಡಿದೆ”

ಆಗಂತುಕಳು ಸ್ವಲ್ಪ ನಕ್ಕು, “ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದೇನು? ಮಗುವೆ?” ಎಂದಳು “ಹೌದು ತಾಯಿ! ಹಸಿವಿನಿಂದ ನೊರಗಿ ನಿಡ್ಡಿ ಮಾಡ್ತಾ ಐತೆ ಯಾರ್ಯಾರನ್ನೋ ಕೇಳಿದೆ, ಕಾಸುಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ ನಾನೂ ಹಸಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದೀನಿ, ನನ್ನ ಪಾಡು ಹಂಗಿರಲಿ, ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲು ಹಾಕಿಲ್ಲ”

ಆಗಂತುಕಳು — “ಹಿಡಿ, ಈ ದುಡ್ಡಿಗೆ ಹಾಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮಗುವಿಗೆ ಕುಡಿಸು, ನಾನು ಈ ಕೈಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆಗೆ ನಿಂತಿರುತ್ತೇನೆ.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಆಗಂತುಕಳ ಮಗಳು ಒಳಗಿನಿಂದ ಬರಲು, ತಾಯಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಹೆಗಲಿನಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಿಂತಳು. ಮಗಳು ತಾಯಿಯ ಸೀರೆಯ ನೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಅಂಗಿಯಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಅರೆವಾಸಿ ಹೊದೆದುಕೊಂಡು ನಿಂತಳು.

ಬೀರಕ್ಕ — “ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲೆಲ್ಲಿ ತರಲಿ, ತಾಯಿ ?”

ಅಗಂತುಕಳು — “ನಾರು ನಾರಿಗೂ ಹೋಟಲುಗಳಿವೆ, ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾರೆ!”

ಬೀರಕ್ಕನು ಹೋಗಿ ಹಾಲನ್ನು ತಂದಳು ಆ ಬಳಿಕ ಬೆನ್ನಿನ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಮಗುವಿಗೆಲ್ಲಿ ನೋವಾದೀತೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಓರೆಮಾಡಿದಳು ಮಕ್ಕಳೇ ಚೆನ್ನ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅವು ಮತ್ತೂ ಚೆನ್ನ, ದೇವರು ರೂಪನ್ನೂ ಕರುಣೆ ಸಿದ್ಧರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಮಗುವಿನ ರೂಪನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದು ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿಯಾದ ಬೀರಕ್ಕನ ಮಗುವೆಂದರೂ ತಾಳಿಕೆಯಾಗುವಂತಿದ್ದಿತು ಅವಳು ಅದನ್ನು ಮಗುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ, ಅದು ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಟವಾಡುವ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವೆಂದೇ ಅವಳ ಅಂತರವಾದ ಭಾವನೆ ಮಗುವು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಬಾಡುವ ಬಾಗೆಯ ಹೂವಿನಂತಿದ್ದಿತು ಬಟ್ಟೆಯು ಓರೆಯಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಳಿಯು ಸೋಕುತ್ತಲಿ, ಅದು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿತು ಅದರ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯುವುದು ಎಂಬಂತೆ ತೋರುವ ಅನಿರ್ವಚನೀಯವಾದ ಗಾಂಭೀರ್ಯವು ಅದರ ಮುಖದಿಂದ ಉಕ್ಕಿಬರುವಂತಿದ್ದಿತು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಉತ್ತರ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆಂದು ತೋರುವಂತೆ ಕಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೋ ತೆಲಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು ಮಗುವು ಕೈಯನ್ನು ಕುಣಿಸಿ, ತನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ತಾನೇ ತೃಪ್ತಿಯೊಂದಿ ನಕ್ಕಿತು ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಸಿನಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಚುರುಗುಟ್ಟಿತೋ ಏನೋ! ಅಂತು, ಮಗುವು ಸ್ವಲ್ಪ ಅತ್ತಿತು ಬೀರಕ್ಕನು ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಸಿದಳು ಅಳುವು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತೋ! ಮಗುವು ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುವಂತೆ ನಕ್ಕಿತು ಬೀರಕ್ಕನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ತಾಯಿ ಮಗಳೂ ಈವರೂ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ಇದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಹಸಿದವನು ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ನೋಡುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು ಮಗಳು ತಾಯಿ ಯೊಡನೆ, “ಅಮ್ಮಾ! ಬೀದಿಯವರ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಹೀಗಿವೆಯಲ್ಲಾ! ನಮ್ಮ

ತಮ್ಮಯ್ಯನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರಬಾರದಾಗಿತ್ತೇನಮ್ಮಾ? ಇದು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಂಬೆಗಾಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುದ್ದುಬೀರುತ್ತಿದೆ!” ಎಂದಳು ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು ಆದರೂ ಆಕೆಯು ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರಸಿಕೊಂಡು, ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು, “ಏನೋ ಅಮ್ಮ, ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು, ಮಗು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ನೀನೇ ಪುಣ್ಯವಂತೆ ಎಲ್ಲಿ ಮಗೂ! ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ‘ವಾಕೀಟ’ನ್ನು ತಾ, ಅವಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಕೊಡೋಣ” ಎಂದಳು ಹುಡುಗಿಯು ಒಪ್ಪದೆ, “ಅಮ್ಮಾ! ನಾನು, ನಾನು ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದಳು ತಾಯಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ನಕ್ಕು, “ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು” ಎಂದಳು ಹುಡುಗಿಯು ಅವಸರ ಪಡುತ್ತ ಒಂದು ರೂಪಾಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೀರಕ್ಕನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟಳು ತಾಯಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಹುಡುಗಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಹಣವು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ತಿಳಿದಂತೆ ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು ತಾಯಿಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಮಗುವಿನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಹೊರಟುಹೋದರು

ಬೀರಕ್ಕನಿಗಂತು ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಮಗುವಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ತುಂಬ ಹಾಲು ಸಿಕ್ಕಿದುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮಗುವು ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಕೇವಲ ದಯೆಯೊಂದೇ ಅವಳು ಅದನ್ನು ಸಾಕಲು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿತು ಆದರೆ, ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತ ಬಂದ ಹಾಗೆಲ್ಲ—ನಿರ್ದೋಷಿಯಾದ ಆ ಹಸುಳೆ ಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಸುಖವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದ ಹಾಗೆಲ್ಲ—ಅವಳಿಗೆ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಮಮತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದುದೊಂದು, ಇದರಮೇಲೆ ಸ್ವಭಾವತಃ ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆನೆಯೊಂದು, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಮಗುವೂ ಸಿಕ್ಕಿದುದೊಂದು, ಅದೂ ಕುಂಬಳದ ಹಣ್ಣಿನಂಥ ಮಗು, ಸುಂದರವಾದ ಮಗು, ತಾಯಿಯು ಕೈಬಿಟ್ಟ ಹಾಲು ಹಸುಳೆ—ಬೀರಕ್ಕನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸುವಳು, ಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟೂ ಅವಳಿಗೆ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯು ಹೆಚ್ಚುವುದು ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ಆ ಮಗುವಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಅವಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಳು ಅಂಧಕಾರಮಯವಾದ ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನೇ

ಎರಡು ಬೆಳುದೀವಿಗಳನ್ನು ಉರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು? ಒಂದು ಪತಿ ಪ್ರೇಮ. ಮತ್ತೊಂದು ಮಗುವಿನ ಮಮತೆ ಇವೆರಡೂ ಆ ಕಾಳಗತ್ತಲೆಗೆ ಬೆಳಕಾಗಿದ್ದವು.

*

*

*

*

*

ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಮೂರು ಗಂಟೆಯಾಗಿರಬೇಕು; ಆಗ ನಾನು ಕೆಂಪಾಂಬುಧಿ ಕೆರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆನು ಆಗ ನೋಡಿದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಈಗ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರೂ ನನ್ನ ಗುಂಡಿಗೆಯು ಗುಡುಗುಟ್ಟುತ್ತದೆ ಆದರೆ, ನಾನು ಆ ನಿರೀಧ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೇತಕ್ಕೆ ಹೋದೆನೆಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು, ಅದನ್ನೂ ಅರಿಕೆಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ನಾನು ಒಂದು ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದೆನು ರೈಲುಬಂಡಿಯು ಆ ದಿನಸ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ತಲುಪುವುದು ಎಂದಿಗಿಂತಲೂ ಬಹಳ ತಡವಾಯಿತು ನಾನು ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಊಟಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ, ನನಗೆ ಯಾವ ಹೋಟಲಿನವರೂ ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ, ಊಟ ಮಾಡೋಣವೆಂದರೆ ನನಗೆ ಹಸಿವಿರಲಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಚತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದು ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಚತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು ಆದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದವರ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿದ್ದೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ, ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಯನ್ನನು ಭವಿಸಿದೆನು ಚಿಕ್ಕಟಗಳು ಮೈಯನ್ನು ಕೀಳುತ್ತಿದ್ದವು, ತಗಣೆಗಳಂತೂ ಕುದುರೆಗಳ ಹಾಗೆ ಓಡಾಡುತ್ತ ಚಮವನ್ನು ಸುಲಿಯುತ್ತಿದ್ದವು, ಮೈಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿಕೊಂಡರೂ ತಗಣೆಗಳೇ! ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಸಂಗೀತ ಬೇರೆ ಕಿವಿಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದಿತು ಇಷ್ಟೂ ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಹೊಗೆಯ ಸುತ್ತನ್ನು ಸೇದುವವರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಗೆಯು ಬೇರೆ, ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಿಸಲಾರದಷ್ಟು ನೆಕೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಸಹಿಸಿ ಸಹಿಸಿ, ನನ್ನ ಸೈರಣೆಯು ಮಾರಿತು, ನಿದ್ದೆ ಬರುವ ಸೂಚನೆಯೂ ಮಾಯವಾಯಿತು ಮಾತನಾಡೋಣವೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಸರಿಯಾದವರು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ಆದಕಾರಣ, ಅತಿ ಬೇಸರದಿಂದ ಚತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟೆನು ತಂಗಾಳಿಯು ಬಹಳ

ಹಿತಕರವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಿತು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ನಿಶ್ಚಯ ನಾನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಗುರಿಯಿಲ್ಲದ ಗಮನದಿಂದ ಸುತ್ತಾಡತೊಡಗಿದೆನು ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾತೆಯೇ ಮಂದಮಾರುತವೆಂಬ ಮೃದುವಾದ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ ನಿದ್ರಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು ಅವನ್ನು ಕಂಡು ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ಏನೇ ನನ್ನೋ ಯೋಚನೆಮಾಡುತ್ತ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆನೆಂಬುದರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಕೆಂಪಾಂಬುಧಿ ಕೆರೆಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆನು ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಂತೆ ತೋರಿತು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅದು ನೀರಿಗೆ ಮಗುಚಿಕೊಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಧೊಪ್ಪನೆ ಬಿದ್ದ ಶಬ್ದವಾಯಿತು ಆ ವೇಳೆಗೆ ತಂತಿಯ ದೀಪಗಳೂ ಆರಿಹೋದುವು ಇಷ್ಟು ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋಯಿತು ನಾನೂ ಗಂಟನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ, ಅಂಗಿಯನ್ನು ಸರಕ್ಕನೆ ಬಿಚ್ಚಿ, ರುಮಾಲನ್ನೂ ಕಿತ್ತೊಗೆದು ನೀರಿಗೆ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿದೆನು ನನಗೆ ಈಬು ಬರುತ್ತಿದ್ದದ್ದೂ, ನಾನು ಗರಡಿ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದದ್ದೂ ಅಂದು ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತಾಯಿತೆಂಬುದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಈಚೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ ನನ್ನ ಶ್ರಮವೇನೋ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತುಂಬ ಗಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಿತು ಅವಳ ಅತ್ಯಹತ್ಯದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಮಿತಿಮಾರಿ ಕೋಪವು ಬಂದಿತು ನಾನು ಹಲ್ಲು ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತ, “ ನೀನು ಯಾರು ? ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದೆನು “ ಬುದ್ಧಿ ! ಇಲ್ಲಿಗೂ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿರಾ ! ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳು ಅಳತೊಡಗಿದಳು ಕಂಠಸ್ವರದಿಂದ ಅವಳು ಬೀರಕ್ಕನೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು, ಅವಳು ಮಾಡಿದ್ದ ಹೇಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದು ಅವಳನ್ನು ಮನವಾರೆ ಮೂದಲಿಸಿದೆನು ಬೀರಕ್ಕನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಕೆರೆಯ ಏರಿಯು ಕಿತ್ತು ಹೋದಾಗ ರಭಸದಿಂದ ಹೊರಡುವ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ, ಅವಳ ದುಃಖವು ಮೇರಿದಷ್ಟಿತು ಶೋಕಾವೇಗದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಕೆರೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ನನ್ನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಬೇಡಿದಳು ಅವಳನ್ನು

ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹೆದರಿಸಿದುದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಹಾಪಾಪವೆಂದು ಅನುನಯದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆನು ಗಂಡನು ಮೃತಪಟ್ಟಾಗ ಕೂಡ ಆತ್ಮಹತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದವಳು ಈಗ ಆ ಘೋರ ಪಾತಕವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು ಅದಕ್ಕೆ ಬೀರಕ್ಕನು, “ಆಗ ಅವಮಾನವೆಲ್ಲಿತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಈಗಿನ ಹಂಗೆ? ಆಗಲೂ ಸಾಯಬೇಕೂ ಅಂತ ನಾನು ಮನಸು ಮಾಡಿದ್ದೆ ಅವರ ಬುದ್ಧಿ ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆ, ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆ ಹಂಗೆ ನೋಡಿ ಮೊದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಅದು ತಿಳಿದು, ತಮ್ಮ ರೊಕ್ಕದ ಪಿರ್ಚಿಗಾಗೂ, ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಾರದೂ ಅಂತ ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಹಂಗೆ ಮಾಡೋಕೆ ಅವರ ಆಣೆ ಅಡ್ಡವಾಯ್ತು” ಎಂದಳು

ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ವಿವೇಕವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಬರಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು, ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು ಅದರಿಂದ, ನನ್ನ ಸಂತೋಷವೇ ಸಂತೋಷ ಬೀರಕ್ಕನು ನಮ್ಮ ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಟುಹೊಂದಮೇಲೆ ಅವಳ ಮೈದುನನು ಅವಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದನು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳು ಹದಗೆಟ್ಟಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಬೀರಕ್ಕನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ತಾನು ಬಂದು ವಾಗಿ ಅವನು ಊರಿನ ಮುಖಂಡರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಿದನು ಹಿಂದೆ ಬೀರಕ್ಕನು ಅವರ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂಟು ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಅಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೂ, ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕನ ಮಗುವು ರೋಗಗ್ರಸ್ತವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕಂಡು, ಬೀರಕ್ಕನು ಸಮರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಅವನು ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು ತಾವು ಹುಡುಕಿ ನಡೆದು ಬೀರಕ್ಕನನ್ನು ಓಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು ಬೀರಕ್ಕನ ಕಷ್ಟದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳ ಮೈದುನನೂ ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯವರ ಅವಿವೇಕವು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಆಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿತು ಆಗಂತುಕನು ಬೀರಕ್ಕನ ಬಂಧುವೆಂಬ

ಕಾರಣದಿಂದ, ಹೆಳ್ಳಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಮನೆಮನೆಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದರು ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವರು ಮೇಲಾಡಿದರೂ, ಊಟ ಮಾಡುವವನು ಎಲ್ಲರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಯೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ?

ಬೆಳಗಾಯಿತು ನನಗೆ ಅಂದು ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು . ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಅಂದು ರಜವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ, ನಾನು ಸ್ವಾಸ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಮೊಕದ್ದಮೆಯ ವಿಚಾರಣೆಯು ನಡೆಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಆಗಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ—ಬೀರಕ್ಕನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಅವಕಾಶಪಿಲ್ಲವಂತೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಊರಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಆಗಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ—ಹೊರಡಲು ಅವಕಾಶ ದೊರತಾದುದು ದೇವರೇ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು ಆದರೆ, ಬೀರಕ್ಕನಿಗೆ ರೈಲುಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ವರ ಬಂದಿತು, ಊರಿಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಜ್ವರವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು, ಕೂನೆಗೆ, ಅದು ವಿಷಮತೀತಜ್ವರವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು

ಬೀರಕ್ಕನು ತನ್ನ 'ಬಿಂಬವು' (ಎಂದರೆ, ದೇಹ) ಮಾತ್ರ ಊರಿಗೆ ಬರುವುದೇ ಹೊರತು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನೋ ತನ್ನ ವರದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಳು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಹೋಗಬಹುದೆಂಬುದು ನನ್ನ ಆಸೆ ಬೀರಕ್ಕನು ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು ಧನಿಕರನೇಕರು ಅವಳಿಲ್ಲ ಕನಿಕರವನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಮನಸ್ವಿಯಾಗಿ ಛಿಕ್ಕರಿಸಿದುದು, ಕೆಲವರು ಧನಿಕರು ಆಗಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಆಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು, ಬಡವರು ಕೆಲವರು ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ತಮಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ವೇಚಾಡಿದುದು, ಕೆಲವರು ಕರ್ಣಕರೋರವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದುದು, ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸವು ಸಿಕ್ಕದೆ ಅವಳು ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟುದು, ತಾನು ಉಪವಾಸವಾದರೂ ಇದ್ದು ಅವಳು ಮಗುವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು, ಸರ್ವದಾ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ, ಆ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೆ ಅವನು ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದನೋ

ಎಂದು ಅವಳು ಅಳುತ್ತಿದ್ದುದು, ಒಂದು ದಿನ ಅವಳೂ ಅವಳ ಮಗುವೂ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಸೊರಗುತ್ತಿದ್ದುದು, ಆಗ ಒಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಜಗುಲಿಯಮೇಲೆ ಅವಳು ಕುಳಿತುಕೊಂಡುದು, ಮನೆಯೊಳಗೆ ತುನ್ನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು, ಆಗ ಅವಳು ಆನೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಲಾರದೆ, ಹುಚ್ಚಿಯಂತೆ, “ಎನು ವಾಸನೆಯಪ್ಪಾ! ವಾಸನೆಯೇ ಹಿಂಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ, ಭಕ್ಷ್ಯ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಚಿಂದಲೋ! ಕೊಟ್ಟು ಹುಟ್ಟವರೆ ದೇವರೆ! ಒಂದು ದಿನವಾರಾ ನಾನು ಇಂಥ ಭಕ್ಷ್ಯ ತಿಂದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟು ನನಗ್ಯಾಕಣ್ಣ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ? ಇದೇನಾ ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಮ ನೋಡೋದು? ಯವ್ವಾ ಯವ್ವಾ! ಎನು ವಾಸನೆಯಪ್ಪಾ! ನೀವ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೋಗದೆ, ನನಗೆ ಒಂದಾದರೂ ಕೊಡಬಾರದೆ!” ಎಂದು ಅವಳು ತನಗೆ ತಾನೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡುದು, ಮಗುವಿನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ಆನಂದವಡುತ್ತಿದ್ದುದು, ಕೊನೆಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ದೈವಕ್ಕೆ ಅದೂ ಸೈರಿಸದೆ ಅವಳ ಮಗುವಿಗೆ ರೋಗ ಬಂದುದು, ಅದು ಸತ್ತುಹೋದುದು, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕಡಗಗಳನ್ನು ಮಾರಿ, ಅವಳು ಅದರ ಹೆಸರಿನಮೇಲೆ ಭಿಕ್ಷುಕರ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಮಿರಾಯಿಯನ್ನು ಹಂಚಿದುದು, ಕೊನೆಗೆ ಜನರ ಬಿರುಸುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಮಾನದಿಂದಲೂ ದುಃಖದಿಂದಲೂ ಬಿಂದುಹೋಗಿದ್ದ ದೇಹವನ್ನೇ ವರಿತ್ಯಜಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದುದು ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಬೀರಕ್ಕನು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂಕಟವಾಯಿತು ನಮ್ಮ ಮನೆಯವಳಂತು ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಸಾಕಾದಳು

ಬೀರಕ್ಕನ ರೋಗವನ್ನು ಗುಣಮಾಡಲು ನಾವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಸನ್ನಿ ಬಂದು ಜ್ಞಾನವು ತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತು ಆಗ ಅವಳು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವಳಷ್ಟು ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷ ಹೃದಯರು ಅಪೂರ್ವವೆಂಬುದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಟಿ ಹೋಯಿತು ಎಷ್ಟು ಹೆಣವನ್ನಾದರೂ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದೆನು. ಆದರೇನು?

ದೇವರಿಗೆ ದಯೆಬರಲಿಲ್ಲ ಬೀರಕ್ಕನು, “ಬುದ್ಧೀ, ಬುದ್ಧೀ, ಅವ್ವಾ, ಅವ್ವಾ, ನೋಡಿ, ನೋಡಿ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯೋರು ಹೆಂಗವರೆ ಕಿರೀಟ, ಒಡವೆ, ದೊಡ್ಡಂಜಿನ ಪಂಚೆ—ಎಲ್ಲಾ ಅವೆ ಅವರ ಕಾಲ ಹತ್ತಿರ, ಅಗೊ! ಅಗೊ! ನಾನು ಸಾಕಿದ ಮಗ ಅದಕ್ಕೆ ಮೈತುಂಬ ಒಡವೆ ನಾನು ಹಾರಿ ಹೋಯ್ತಾನಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು, ಶ್ರೀಶೂಲದ ಶಿವಪೂಜೆ, ಅದರ ಫಲ ಬುದ್ಧೀ, ಬುದ್ಧೀ, ನನ್ನ ಮರಿದೆ ಜ್ಞಪ್ತಿ ಇಡಿ, ಹೋಗಿ ಬರ್ತೀನಿ, ಅವರು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ನಗ್ತಾರೆ ನಾನು ಸಾಕ್ಷಿದ್ವ ಮಗ, ಅದೂ ನಗ್ತದೆ ಬಂದೆ, ಬಂದೆ” ಎಂಬ ಕೊನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟಳು ಬೀರಕ್ಕನು ಸಾಕಿದುದು ಅವಳ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಗುವಲ್ಲ, ಮಾರಿ, ಮಗುವಿನ ರೂಪದ ಕಾಲಪೃತ್ಯನಿಂದರೂ ಸಲ್ಲುವುದು ಅವಳು ಮೃತಪಟ್ಟು ಇಂದಿಗ ಹದಿನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಾದುವು ಅವಳ ಅಂತರಾತ್ಮನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲೆಂದು ಈ ದಿನ ಯಥಾರಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಡವರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೆವು ಯಾವ ಜಾತಿಯಾದರೇನು? ಯಾವ ಕುಲವಾದರೇನು? ಗುಣವು ದೊಡ್ಡದು ಸ್ವಾಮಿ, ಗುಣವೇ ದೊಡ್ಡದು ನಮ್ಮ ಬೀರಕ್ಕನ ಸಾವಿನಿಂದ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೇ ನೆಟ್ಟಗಿಲ್ಲ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಧದ ವ್ಯಥೆ ಅವಳು ಅಣಿಮುಕ್ತಿನಂಥ ಹೆಂಗನು ಅವಳಿಗೆ ಶಿವನಾಯುಜ್ಯವೆ ದೊರೆತಿರಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ ಏಕೆಂದರೆ, ಅವಳು ಅನುಪಮವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಶೂಲವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ಪತಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಂತೂ ಅವಳ ನಮಾನರಿಲ್ಲ

ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಯಾರು ಕಡಿಮೆ ?

—೦—

ನಾನು ತಮ್ಮಿಲ್ಲರಿಗೂ ಪೂರ್ವ ಪರಿಚಿತನಾದ ತಮ್ಮ ಸೇವಕ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಹೃದ್ರ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಉರಿಗೆ ಸವಾಸದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಅಲ್ಲಿ ಬೈರಣ್ಣನೂ ರಂಗಂಗೌಡನೂ ದೊಡ್ಡ ಒಕ್ಕಲು ಕಡ ಕೊಳದ ಮಂದಲಿಗೆಗಳು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಸೆರು, ತೇಗದ ಮರದ ಮಕ್ಕಳು, ಒಡವೆ ವಸ್ತುಗಳು—ಇವು ಇರುವುದು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ, ಆ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ವಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುವುದೂ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ 'ಅಪ್ಪೇಕೆ' ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಘನತೆಯು ಇರುವುದು ಕೂಡ ಆ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಮತ್ತು ರಾನುಭೂಂಗರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆ-ಮಡಿಯ ರುಮಾಲುಗಳು (ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಚರ ತಾರಿಯ ಚೌಕಿಯ ರುಮಾಲುಗಳು) ಕೂಡ ಇವೆ ಆ ರುಮಾಲುಗಳು ಎರವಲಾಗಿ ಎಷ್ಟುಜನ ಮದವಣಿಗರ ತಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮೆರೆದಿವೆಯೆಂಬುದರ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಹೇಳುವಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಈಗಲೂ ಬಿಗತನವನ್ನು ಬಯಸುವ ನಂಟರು ಇಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೂ, ಇವರ ಮನೆಯ (ಕಡ ಕೊಳದ) ಮಂದಲಿಗೆಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೋಡಲೇ ಹೋಗಿದ್ದು ಅವರ ಮನೆಯ ಮಂದಲಿಗೆಗಳನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಬೈರಣ್ಣನೂ ರಂಗಂಗೌಡನೂ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಬಂಗಾರಗಳಂಥ ಮನುಷ್ಯರು ಆದರ ಅವರಲ್ಲ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದೋಷವಿದ್ದಿತು, ಇಬ್ಬರೂ ಹರವಾದಿಗಳು, ಹಿಡಿದ ಚಲವನ್ನು ಅವರು ಬಿಡುವವರೇ ಅಲ್ಲ ಆ ಉರಿನ ಗ್ರಹಚಾರ ವಶದಿಂದ ಈಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಬದ್ಧದ್ವೇಷವುಂಟಾಗಿದ್ದಿತು ಅವರಿಬ್ಬರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದಲೂ ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ, ಉರಿನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಉಪಕಾರ. ಹೀಗಿದ್ದೂ, ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ

ಬದ್ಧದ್ವೇಷ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಅದು ಊರಿನ ಗೃಹಚಾರ ದೋಷವಲ್ಲವೆ ? ಆದರೆ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವವರು ಗೃಹಚಾರ ದೋಷವನ್ನು ನಂಬದೆ ಇರಬಹುದು, ಅದು ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತ ನಾನು ಬೇಡವೆಂದರೂ ಕೇಳದೆ ಅಗ್ನಿಮೂಲೆಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಇಬ್ಬರು ಗೃಹಸ್ಥರು ಗೃಹ ಪ್ರವೇಶವಾದ ವರುಷದಲ್ಲೇ ಸತ್ತುದೇಕೆ ? ಒಬ್ಬನು ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನು ಆಕಸ್ಮಿಕವೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ ವಾವ ! ಇಬ್ಬರೂ ಸತ್ತರಲ್ಲಾ ! ಅದೂ ಆಕಸ್ಮಿಕ ವೆಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀನೇ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಿ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲ, “ನಿಮ್ಮ ಅಕ್ಕಿಯ ಆನೆಗೂ ನನ್ನ ಉಸ್ಸಿನ ಆನೆಗೂ ಬೆಲೆ ಸರಿಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ; ನಿಮ್ಮ ಅಕ್ಕಿಯ ಆನೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇರಲಿ, ನನ್ನ ಉಸ್ಸಿನ ಆನೆ ನನ್ನಲ್ಲೇ ಇರಲಿ” ಎಂದು ಮದುವೆಗಳು ಹೇಳುವುದನ್ನು ನೀವು ಕೇಳಿಯೇ ಇದ್ದೀರಿ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಬೇರೆಯಾದರೂ, ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವೇನೋ ಕಡೆಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಇದು ಹೋಗಲಿ ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೂ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಸಿಯ ಹುಲ್ಲನ್ನಿಟ್ಟರೆ ಧಗ್ಗಿಂದು ಉರಿಯು ವಷ್ಟು ದ್ವೇಷವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಿತು, ಅದೂ, ತಕ್ಕಷ್ಟು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ದ್ವೇಷ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಕಾರಣವಾದರೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಪೇಚಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ದ್ವೇಷವು ಹುಟ್ಟಿ ಬಳವ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು, ಯಾರು ಕಡಿಮೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ

ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಬೈರಣ್ಣನ ಮನೆ ಎರಡು ಮನೆಗಳ ಹಿತ್ತಿಲಿಗೂ ನಡುವೆ ಒಂದು ಗೋಡೆ ಅಡ್ಡ, ಅಷ್ಟೇ ಇಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು ಒಂದು ದಿನ ಒಂದು ಹಣ್ಣು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು ಅದು ಬೈರಣ್ಣನ ಹಿತ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮರದ ಕಾಯಿ ಅದು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವಾಗ ಸಮಾಪವಲ್ಲದ್ದು ಒಂದು ಕರಿ ಬೇವಿನ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗೆ ತಗುಲಿ ರಂಗೇಗೌಡನ ಹಿತ್ತಿಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು ; ಆಗ ಬೈರಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಳಮ್ಮನು ಕೀರೆಯ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ವಳು ಅದನ್ನು ನೋದಿದಳು ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನೆಯವರು ಯಾರೂ ಅವರ ಹಿತ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ತೆಂಗಿನಕಾಯನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿ

ಆದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಕಾಳಮ್ಮನು ನೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋದಳು ರಂಗೇಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮನು ಆಗ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ನೊಗ್ಗಿನ ಚಡೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮನ ಹೊಸ ರಾಂಪೆಯ ಮೊಡ್ಡ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಡಿಸಿದ್ದರು ಬದನೆಯ ಕಾಯಿಯು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯಾಗಿ ಮಾರಾಡು ಹೊಂದಿದಂತೆ ಅವಳು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು ಮರುದಿನವೂ ಅವಳು ಅದೇ ಸೀರೆಯನ್ನೇ ಉಟ್ಟಿದ್ದಳು ಆ ದಿನ ಹರಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹರಳನ್ನು ಬೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಲೆಯು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು ಚೆನ್ನಮ್ಮನ ಹರಳು ನೀರಿಸೊಡನೆ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಹುಡುಗರಿಗೊಂದು ಸೋಜಿಗ ಚೆನ್ನಮ್ಮನು ಆಗ ಮನೆಯಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯು ಪಟ್ಟಿಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾರ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಕೊಂಡಳು, ಆದರೆ, ಪಟ್ಟಿಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ಮಡಿಸಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿಡಲಿಲ್ಲ, ಹರಳು ಕುದಿಯುವುದನ್ನು ನೋಡುವ ನಡೆಗರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸೀರೆಯನ್ನು ಹಾಲಿನ ಒಲೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದಳು ಹೆಂಗೋ ಅದಕ್ಕೆ ಕಿಡಿಗಳು ಹಾರಿ ಸೀರ ಸುಟ್ಟು ಹೋಯಿತು ಚೆನ್ನಮ್ಮನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಈ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಹುಡುಗಿಯನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ಹೊದೆಯತೊಡಗಿದಳು ಹುಡುಗಿಯು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ 'ನೀನ್ಮಾಕೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೋದ್ದು' ಎಂದು ಬಿಟ್ಟಳು ಉರಿಯುವ ಹುಣ್ಣಿನಲ್ಲ ಉಪ್ಪು ಬಿದ್ದಂತಾಗಿ ಪೆಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ರಭಸದಿಂದ ಬೀಳಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಕಾಳಮ್ಮನು ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋದುದು ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು ವಿಷಯವೆಂದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ, ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಉಸಿರು ಹತ್ತಿಬರುವಂತೆ ಹೊಡೆದುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಚೆನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಗದರಿಸಿ, ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು ಇದು ಚೆನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಸರಿ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ತಾನು ಹೊಡೆದರೆ ನೆರೆಯವಳಿಗೆನೆಂಬುದೇ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೊರತೆ ಅಲ್ಲದೆ, ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಕಾಳಮ್ಮನು ಯುಕ್ತಾ ಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ

ಚೆನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಗದರಿಸಿಕೊಂಡುದರಿಂದ ಚೆನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ರೇಗಿ ಹೋಯಿತು, ಆದರೂ, ತಾನು ಮಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೊಡೆದುದು ತಪ್ಪೆಂದು ಅವಳಿಗ ತೋರಿ, ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಹೀಗಾದರೂ ಅವಳ ಹೃದಯದ ಕೋಪವು ಒಳಗೊಳಗೆ ತನ್ನ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಚಾಚುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಳಮ್ಮನು ತಂಗಿನ ಕಾಯಿಗಾಗಿ ತಾನು ಬಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಚೆನ್ನಮ್ಮನು ಒಡನೆಯೇ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಾಗಾಲು ಓಟದಲ್ಲಿ ಓಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ತಮ್ಮ ಗಿಡವ ತಂಗಿನ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹಾಕಲು ಕುಂಟು ನೆವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಆಟವನ್ನು ಕಾಳಮ್ಮನು ಹೊಡೆರಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಳು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಇಂತಹ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನಗೆ ಬಂದೂ, ಇನ್ನೂ ಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿಯಾದ ಈ ಚಿಕ್ಕವಳು ವೈಧವ್ಯಾದ ತನ್ನನ್ನು ಗದರಿಸಿದ ಗರ್ವಾಂತನವನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೂರು ಬಾರಿ ಹೊಡೆದು ಕೊನೆಗೆ ಸ್ಮರಿಸಲಾರದೆ, “ನನು ಕಾಳಮ್ಮಾ! ತಂಗಿನಕಾಯಿ ಅನಗ ಇಷ್ಟು ಮಾಯಾಂಗನಯ ಕಲನ ಮಾಡಿದ್ದಾ ? ನಮ್ಮಗೆ ಕೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕೊಡ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲನ” ಎಂದಳು. ಇದು ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ಸ್ಪರಿಸಲಿಲ್ಲ ಅವಳು, “ಅಲ್ಲಿವೇ ಗರ್ವಾಂತ ! ನನ್ನ ಮಾಯಾಂಗನ ಅಂತೀಯಾ ? ನಿಮ್ಮನ್ನ ಮಾಯಾಂಗನ” ಎಂದಳು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಳಗವು ಹತ್ತಿತು ಕಾಳಮ್ಮನು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ತಂಗಿನಕಾಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು, ಚೆನ್ನಮ್ಮನು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದಳು, ಮಾತಿನ ಹೋರಾಟ ಬೇರೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮನ ಮಗ—ನಣ್ಣ ಹುಡುಗ—ಓಡಿಬಂದು, “ನಮ್ಮನ್ನನ್ನ ಬೈದೀಯಾ ?” ಎಂದು ಕಾಳಮ್ಮನನ್ನು ಗುದ್ದಿದನು. ತಾಯಿಯು ಅವನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಹೊಗಳಿದಳು. ಹುಡುಗನು ಹುರಿಗೊಂಡು ಮತ್ತೆರಡು ಗುದ್ದುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ಕಾಳಮ್ಮನು ಈ ಅಪಮಾನವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಎರಡು ಎಟು ಕೊಟ್ಟಳು. ಅವನು ಅಳತೊಡಗಿದನು, “ಹಾಲುಕಂದನ್ನ ಹೊಡೆದೀಯಾ ?” ಎಂದು ಚೆನ್ನಮ್ಮನು ಕಾಳಮ್ಮನ

ತುರುಬು ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯತೊಡಗಿದಳು ಮುಂದೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ ಕೇಶಾ ಕೇಶಿ, ಹಣಾಹಣಿ ಯುದ್ಧ ಈ ರಗಳೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ರಂಗೇ ಗೌಡನೂ ಬೈರಣ್ಣನೂ ಓಡಿಬಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ಸ್ವಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಾದಾಟಕ್ಕೆ ಸಿಂತರು ಕೋಲುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಾಟ, ಗದ್ದಲವೋ ಗದ್ದಲ ನೆರೆಹೊರೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದರು ಬೈರಣ್ಣನು ರಂಗೇ ಗೌಡನಿಗಿಂತಲೂ ಬಲಿಷ್ಠ ಆದುದರಿಂದ ಹೊಡೆದಾಟದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೈ ಮೇಲಾಯಿತು ಕೊನೆಗೆ ನೆರೆಹೊರೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಜಗಳವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರು ಬಳಿಕ, ಜಗಳವು ಹುಟ್ಟಿದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬ ವಿಚಾರಣೆಯೂ ನಡೆಯಿತು ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೂ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೂ ಸಹ ಜಗಳದ ಕಾರಣವು ಗೊತ್ತಾದುದು ಆಗಲೇ ಶೂರರು ಜಗಳದ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಹೊಡೆದಾಡಿದರು ಯಾರು ಎಷ್ಟು ವಂಚಾಯಿತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ತಿಂಗಳಿನಕಾಯಿಯು ಯಾರಿಗೆ ಸೇರಿದುದೆಂಬುದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇರೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾಳಮ್ಮನ ವಾದಕ್ಕೂ ವಂಚಾಯಿತರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ. ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ವಾದಕ್ಕೂ ಅವರು ಉತ್ತರ ಹೇಳರು ಚರ್ಚೆಯೇನೋ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನಡೆಯಿತು ಅದರೂ ಫಲಿತಾಂಶವೇನೋ, ವಟ್ಟಣಿಗಳಲ್ಲ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮೇಲೆ ಅಧನಾ ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ನಡೆದ ಬಳಿಕ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲಿತಾಂಶದಷ್ಟೇ ಅಂತು, ಹೊಡೆದಾಟವು ಸಿಂತಿತು ಊರ ಯಜಮಾನನು—ಹಣ್ಣು ಮುದುಕ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನು—ಅಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಮಾತ್ರ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವಕ್ಷಕ್ಕೆ ಈ ದೆಗರಣವೆಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ, ತಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶಾ ಗುಣಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಮೆಚ್ಚಿ ಮಿಸೆಯನ್ನು ಹುರಿಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಅವರ ಪ್ರಾಜ್ಞತೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದವರು ಕೆಲವರು ಶ್ರೀಮದ್ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ತಲೆದೂಗಿದರು ಗಿರಿಜಾ ಮಿಸೆಯ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕನೂ ಜಗಳವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದನು ಅವನ ರುಮಾಲು ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗಿ ಅದರ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಡಿಕೆಯ ಪುಡಿಯು ಚೆಲ್ಲಿಹೋಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಆಸೆ, ಅದರ ಅಷ್ಟು

ಭಾರಿ ಗಿರಿಜಾ ಮಿಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಚಿಲ್ಲಿಹೋದ ಅಡಿಕೆಯ
ವುಡಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಮಾನ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮಿಸೆಯನ್ನು
ನೋಡಿ ಬೆತ್ತನು, “ಧರ್ಮ ಬಂತು, ಹೋಗು ಮಿಸೆ—” ಎಂದು
ಹೇಳಿದಂತೆ, ಆ ಮುದುಕನೂ, “ಹೋಕ್ಕೊಳ್ಳಿ, ಭೂಮಿತಾಯಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ
ಯಾಯಿತು” ಎಂದುಕೊಂಡನು ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ, “ಆನೆಕಪ್ಪು
ಬೀಳೋದು ತಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟೋ ಮುಕೆ ನಿಧಾನದಾಗಿ ನಿಂತು, ಬೇಕಾದಾಗ
ಬಿಸಿಲು ಬರಲಿ!” ಎಂದು ರಾಗವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗಿದ್ದ ರುಮಾಲನ್ನು
ಮತ್ತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಕಳಿಸಿದನು ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಮನೆಗೆ
ಹೋದರು ಉರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಉಟಮಾಡಿ ಯಥಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ
ನಿದ್ದೆಹೋದರು ಆದರೆ, ರಂಗೇಗೌಡ, ಚಿನ್ನಮ್ಮ, ಬೈರಣ್ಣ, ಕಾಳಮ್ಮ—
ಈ ನಾಲ್ವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮುಂದೆ ತಾವು ಹೇಗೆ ಮೂಗನ್ನು ಕೆಳಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ
ಯೋಚನೆಯಿಂದ, ಅಂದು ಏಕಾದಶಿಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜಾಗರಣೆಯಾಯಿತು
ಎಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಅವರು ಪ್ರತಿ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನವೂ ಜಾಗರಣೆಮಾಡು
ತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಮುದ್ದೆಗಳೇ ಮುಂತಾಗಿ
ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡವರೇ ಈ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ
ವಾವ! ಈ ನಾಲ್ವರೂ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪೇನು? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ
ಜಾಗರಣೆಯು ಒಳ್ಳೆಯದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವವರು ತಾನೇ
ಯಾರು? ಈ ಮಾತು ಹೋಗಲಿ, ರಂಗೇಗೌಡನು ಅಂದು ಅವಮಾನವಾದ
ವೃಥಾಯಲ್ಲಿ ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ ಉಟಮಾಡಿ, ಆ ಬಳಿಕ ನಿದ್ರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ
ಬೈರಣ್ಣನು, ಹೊಡೆದಾಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೈಮೇಲಾಗಿದ್ದು, ಮತ್ತೆರಡು ಏಟು
ಗಳನ್ನು ಕೊಡದಂತೆ ಉರಿನವರು ತಡೆದು, ದೊಡ್ಡ ಕೊಡಲಿಯ ಬಾಯಿಯು
ಮುಕ್ತಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರಲ್ಲ—ಎಂದು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದನು ಮಧ್ಯೇ
ಮಧ್ಯೇ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸಲಹೆಯು ಬೇರೆ ಅಂತು, ತಾವು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ
ಯೋಚನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸಿ ರಂಗೇಗೌಡನೂ ಬೈರಣ್ಣನೂ
ಇಬ್ಬರೂ ಗುಣಿತಹಾಕಿದರು ಇವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯು
ಮಾಡಿದುದೇ ನ್ಯಾಯವೆಂದೂ, ಎದುರು ಕಡೆಯವರ ಅಪರಾಧವು ಕ್ಷಮಿಸ

ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದೂ ನಿರ್ಧರವಾಯಿತು ಆದುದರಿಂದ, ಏಟುಗಳು ಬಿಡುವಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ (ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ) ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆಂದೇ ಇಬ್ಬರೂ ಖಂಡಿತ ಮಾಡಿದರು

ಕೋಳಿ ಕೂಗಿದುದೇ ತಡ . ರಂಗೇಗೌಡನೂ ಬೈರಣ್ಣನೂ, “ಸರ್ಟಿಫೈನ್ ಕೇಟಿಗೆ” (ಸರ್ಟಿಫೈಕೇಟಿಗೆ) “ಡಾಗ್ಡರಿಯ” (ವೈದ್ಯರ) ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೆರೆಯೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಲು ಕೂಡಲೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವಿದ್ದುದೂ ಅವೇ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಂಗೇಗೌಡನು ತಾನು ಹೊರಟುದು ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಗೋಚರವಿಲ್ಲದಂತೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ (ವೈದ್ಯಶಾಲೆಗೆ) ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲರೂ ತಿರುಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟರೆ ಒಂದುವೇಳೆ ಬೈರಣ್ಣನು ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂದು ಅನುಮಾನಪಟ್ಟು, ತಾನು ಬೇರೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು ಇತ್ತ ಬೈರಣ್ಣನೂ ಅದೇರಿತಿ ಮಾಡಿದನು ಆದರೂ ಇಬ್ಬರೂ ಊರಿನ ಮುಂದೆ ಸಂಧಿಸಿದರು ಬೆಳಗಾಗುವ ಮುಂಚೆಯೇ ಈ ಹಾಳು ಕಾಗೆ ಮೋರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನೆಂದು ರಂಗೇಗೌಡನು ಗೊಣಗಿದನು ಬೈರಣ್ಣ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಪ್ಪು ರಂಗೇಗೌಡನ ಗೊಣಗಾಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ರೇಗಿತು ಹೊತ್ತು ಏರಿ ಸ್ವಾನಿಯ ದರ್ಶನವಾಗುವ ಮುಂಚೆ ಗೂಬೆ ಮೋರೆಯನ್ನು ತಾನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿ ತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಬೈರಣ್ಣನು ಗೊಣಗಿದನು ಅವರಲ್ಲ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿಯ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದರು ವೇವರ ಗುಡಿಯ ಮುಂದೆ ಜಗಳವಾಡಿದರೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ ಕೆಲವನು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವದೆಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣೆಯವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಂಬಿಕೆ ಆದುದರಿಂದ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲವೆ ಹೊಯಿತು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವು ಕೈಗೂಡುವಂತೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾರಮ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಬಂದಾಗ ಭತ್ತರ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಮಾರಮ್ಮನಿಗೂ ಕಷ್ಟವೇ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆ ದೇವತೆಯು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ತಟಸ್ಥಳಾಗಿದ್ದುಬಿಡುವಳೆಂದು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ ರಂಗೇಗೌಡನೂ ಬೈರಣ್ಣನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ

ಕೊಂಡು, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಹಿಂದೆ, ಪರ್ವತ ಮುನಿಯೂ ನಾರದ ಮುನಿಯೂ ಇದೇ ಬಗೆಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವೆ! ಸಂದರ್ಭವು ಬೇರೆ ಇರಬಹುದು, ಉದ್ದೇಶವು ಬೇರೆ ಇರಬಹುದು, ಫಲವು ಬೇರೆ ಇರಬಹುದು ; ಆದರೂ, ಮುಖ್ಯ ಆಶಯವೂ ಮನೋಭಾವವೂ ಒಂದೇ ಸ್ವಭಾವದವು. ಪರ್ವತ ನಾರದರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆವಳಿಕೆಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು, ಪ್ರವಂಚಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಸರಿಣಮಿಸಿದರು. ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಮಲವು ಹುಟ್ಟುವುದು! ಈ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಕೆಸರಿಂದ ಕಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಮಲವೆಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ?

ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ “ಡಾಗ್ಡರಿಯ” ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ “ಸರ್ವಿಸ್‌ಪನ್‌ಕೇಟ್” ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಗೌಡರಿಬ್ಬರೂ ಎಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೀಸಿ ಬೀಸಿ ಕಾಲನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ನಡೆದರು. ಬಳಸುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ ಬೈರಣ್ಣನೇ ಮುಂಚೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ತಲಪಿದನು. ಆದರೆ “ಡಾಗ್ಡರಿ”ಯು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ, ಆತನು ಬರಬೇಕಾದ ವೇಳೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಅರ್ಧಗಂಟಿಯಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಒಬ್ಬ ಲಾಯರನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದುಬಿಡೋಣವೆಂದು ಅವನು ಊರೊಳಕ್ಕೆ ಹೊದನು. ಒಂದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕುರಂತೆ ಬೆಳಸಿ ಅವನು ಹೇಳಿದ ವಿವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ, ಲಾಯರು, ಇದೊಂದು ಕೆಲಸಮೇಲೋಗರವೋ ನಿನ್ನ ಕಥೆ? ಯಾವ ಸೆಕ್ಷನ್‌ಗೆ ಹಾಕೋಣ? ಎನ್ನೆನ್ನೋ ಬೆರಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯಲ್ಲ! ಎಷ್ಟೋ ಸೆಕ್ಷನ್ ಕಳಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಅವರಾಧಗಳಾಗುತ್ತೆ ಹುಚ್ಚೆಡ್ಡು ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಡ, ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳು ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು ಬಿಡಿಸಿ ತೋಳಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಹಿಂಗಿ ಫಜೀತಿಪಡಿಸಿದರೆ ಹೇಗೆ? ” ಎಂದು ಬೇಸರಪಟ್ಟು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೈರಣ್ಣನು, “ಎಲ್ಲಾ ಸೆಕ್ಷನ್ ಕಳಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿಬಿಡಿ ದೇವರು ಲ-ಮಗನಿಗೆ ನಿರಿಸಮೇಲೆ ಸಾಗಿಸೋ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಆಗಿಬಿಡಲಿ, ಘಾಸೀ ಸಜಾ ಕೊಡಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ನೇಣು ಹಾಕಿಸಿದ್ರೂ ಸಂಗೆ ಸಂತೋಷವೇ ನಾನು

ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಉತ್ಸವವಾ ಹೊರಡಿಸ್ತೀನಿ, ನಿಮಗೂ ಇನಾಂ ಕೊಡ್ತೀನಿ” ಎಂದನು.

ಲಾಯರು —(ರೇಗಿ) “ಫೀಜು ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ಬೊಗಳೋ ಇವನು ನನಗೆ ಇನಾಂ ಕೊಡ್ತಾನಂತೆ! ಇನಾಂ!”

ಬೈರಣ್ಣ —“ಹಿಂಗ್ಯಾಕೆ ರೇಗಿಯೋ ನಮ್ಮಪ್ಪ! ಫೀಜಿನ ಮಾತಲ್ಲ, ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು, ಇನಾಂ ಮಾತು ಇದಕ್ಕಾಕಪ್ಪ ಇಷ್ಟು ಕೋಪ”

ಲಾಯರು —“ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಬೇಡವೋ! ನಿನಗೆ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆಯೇ ಇಲ್ಲ; ಶುದ್ಧ ಮುಖ್ಯಾಳ ಮತ್ತೆ ಇನಾಂ ಮಾತೇ ಬೊಗಳಬೇಡ, ಕೊಡುವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನೂ ಫೀಜು ಅಂತಲೇ ಬೊಗಳು ಇನಾಮಂತೆ, ಇನಾಮು!”

ಬೈರಣ್ಣ —“ಹಂಗೇ ಆಗಲಿ ನಮ್ಮಪ್ಪಾ! ಫೀಜೂ ಅಂದ್ರೇನು ಹೆಚ್ಚು, ಇನಾಮು ಅಂದ್ರೇನು ಕಡಿಮೆ? ದುಡ್ಡು ನನ್ನ ಕೈಬಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಕೈಸೇರಿದ್ದೊಂದು ಹೆಸರು ಯಾವದಾವ್ರೇನು? ಅಂತು ಅವನಿಗೆ ಫಾಸೀ ಸಜಾ ಆದಾತೋ? ಹೋಗಲಿ, ನೀರಿನ ಮ್ಯಾಲಾದರೂ ಸಾಗ ಸಾರೋ? ಬದುಕಿರಲಿ, ಅವನು ನಾಯೋದು ಬೇಡ, ನೀರಿನಮೇಲೆ ದೀಪಾಂತರಾ ಸಾಗಿಸಿದರೆ ನಾಕು”

ಲಾಯರು —“ಈ ನಣ್ಣ ತಪ್ಪಿಗೆಲ್ಲ ಫಾಸೀ ಸಜಾ, ಬಂಕೋಲೆ ಸಜಾ, ಅದೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲ”

ಬೈರಣ್ಣ —“ಹಂಗಾದರೆ ನಾನು ಇನಾಂ—ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ, ಫೀಜು, ಎರಡನೇ ಫೀಜು—ದುಡ್ಡು ಕೊಡೋಲ್ಲ ಮೊದಲ ಫೀಜು ಒಂದೇ ನಾನು ಕೊಡೋದು ಹೇಳಿ, ಎಷ್ಟು ಫೀಜು ಕೊಡಬೇಕು?”

ಬೈರಣ್ಣನು ತುಂಬ “ಚೌಕಸಿ” ಮಾಡಿ, ಲಾಯರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹಣವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಡಾಕ್ಟರ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಡಾಕ್ಟರೂ ಅದೇತಾನೆ ರಂಗೇಗೊಡನಿಗೆ

ಸರ್ಪಿಣಿಕೇಟೆನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದನು ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೆ ಎತ್ತುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಾಸುಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಾಸುಂಡೆಗಳು ಎದ್ದಿದ್ದುವು ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಬಾಸುಂಡೆಗಳೆರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಂಗೇಗೌಡನಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವನು, ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಬಲಶಾಲಿ ಬೈರಣ್ಣನು ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಉರನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದಮೇಲೆ ಡಾಕ್ಟರು, “ಈಗ ಬಂದಿದ್ದ ರಂಗೇಗೌಡನನ್ನು ನೀನೇ ತಾನೆ ಹೊಡೆದೋನು ? ವಾವ ! ಅವನು ವಯಸ್ಸಾದವನು; ಅವನನ್ನು ಬಹಳ ಹೊಡೆದಿದ್ದೀ; ಸುಮ್ಮನೆ ದುಡುಕಬೇಡ” ಎಂದರು

ಬೈರಣ್ಣ — “ಬುದ್ಧಿ ! ಅವನು ನನ್ನ ಹೊಡೆದದು ಹಂಗೇ ಹೋಗಬೇಕೋ ! ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಬಾಸುಂಡೆ; ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ರಕ್ತ ಕವು ಕಟ್ಟಿ ಹೋಗದೆ ಮೊಳಕೈಮೇಲೆ ನೋಡಿ; ಕೋಲು ಕೋಲೇ ಎದ್ದು ನೀಲಗಟ್ಟಿ ಹೋಗದೆ ನನಗೂ ಕೊಡಿ ಬುದ್ಧಿ ಸರ್ಪಿಪುನ್ ಕೇಟೆ”

ಡಾಕ್ಟರು ಮರುಮಾತಾಡದೆ ತಮ್ಮ ಕೀರಲು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದ ಕಡೆಗೆ ರಾಗವನ್ನೆಳೆಯುತ್ತಾ, “ಮೂರ್ಖಸ್ಯ ನಾಸ್ತೈಷಧಂ” ಎಂದು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಸರ್ಪಿಣಿಕೇಟೆನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ವಡೆದವನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ಸಾರಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬತ್ತದ ಬೆಳೆಯು ಬಂದುವನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗುವಂತೆ ಬೈರಣ್ಣನು ಅದನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ, ಅಷ್ಟು ಘನವಾದ ವಸ್ತುವು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವುದೂ, ತಾನು ಅದನ್ನು ವಡೆದುದೂ ನಿಜವಿರಬಹುದೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವನೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಊರಿಗೆ ಹೋದನು ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನೋಡುವಾರ ಲಾಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವು ಅನನಿಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅಂದಿನ ಒಂದೊಂದು ಗಂಟೆಯೂ ಒಂದೊಂದು ಯುಗದಂತೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೆಲ್ಲ, “ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯು ಇನ್ನೂ ಮಾಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ಇವತ್ತಾಕೋ ನಿಧಾನವಾಗವನೇ ಅಂತ ತೋರ್ತದೆ ಇವತ್ತು ಏನುಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವನು ಕೆಳಕ್ಕೇರೋದು ?” ಎಂದು ಅವನು ಗುಣಿತ ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು

ಮರು ದಿವಸ ಇಬ್ಬರೂ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರು ರಂಗೇಗೌಡನು ಲಾಯರನ್ನಿಡಲಿಲ್ಲ ಊರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಕಂಡ ವ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ-ತಾನು ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಹರಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕೆ-ಲಾಯರನ್ನಿಡಲೇಕೆ ಎಂಬುದೇ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಎದುರು ಸಕ್ಷದವನಲ್ಲ ಅನ್ಯಾಯವಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನು ಲಾಯರನ್ನೇ ಇಡಲಿ ಲಾಗವನ್ನೇ ಹೊಡೆಯಲಿ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ತೀರ್ಪು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ರಂಗೇಗೌಡನ ನಂಬಿಕೆ ನ್ಯಾಯವು ತನ್ನ ಕಡೆಗೇ ಇರುವುದೆಂದೂ, ತನಗೆ ಲಾಯರ ಸಹಾಯವೂ ದೇವರ ಸಹಾಯವೂ ಎರಡೂ ಇರುವುದೆಂದೂ, ಆದುದರಿಂದ ತನಗೇ ಜಯವಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಬೈರಣ್ಣನ ನಂಬಿಕೆ ಅಂತು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಹೂಡಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು

ಚೆನ್ನಮ್ಮನು ಗಂಡನ ಬರವನ್ನೇ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತ ತಳಮಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಂದು ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಚೆನ್ನಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿಸಿನೀರೂ, ಊಟಕ್ಕೆ ತುಸ್ರದ ಕಚ್ಚಾಯಗಳೂ ಆಣಿಯಾಗಿದ್ದುವು ಪ್ರಭವ ವಿಭವ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಅರವತ್ತು ವರುಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸರದಿಯುಂಟೆ ಬಂದಂತೆ, ಹಿಂದೆಯೇ ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ ಸುಖಕಾಲವು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, ಹಿಂದಿರುಗಿದಂತಾಯಿತು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಮನಸ್ಸಿನ ಚಾವಲ್ಯವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, “ಇವತ್ತು ಕಚ್ಚಾಯವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೆ?” ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೇಬಿಟ್ಟನು “ಗೌಡರು ತಿನ್ನಲಿ, ಮಕ್ಕಳು ನಗಲಿ, ನನಗೂ ಬಾಯಿ ಸೀಯಾಗಲಿ ಅಂತ” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಬಂದಿತು ಹೆಂಡತಿ ಹಿಗ್ಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ತಾನೂ ನಲಿದನು ಕಚ್ಚಾಯವನ್ನು ಕರಿದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೋ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತುಂಟು ಅದರ ಸಿಹಿಯು ನಾಲಿಗೆಗೆ ಏರಿದಷ್ಟೂ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ನೆರೆಯ ಮನೆಯವರ ಮೇಲಣ ದ್ವೇಷವು ಹೆಚ್ಚಿತು ಇತ್ತ ಕಾಳಮ್ಮನೂ ಸಡಗರದಿಂದ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದಳು ಅವರು ಇನ್ನೂ ಸೂತನ ದಂಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೇನೂ ವಿಶೇಷವು ತೋರಲಿಲ್ಲ

ಅವನು ಇನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಿಂತನಲ್ಲದಿದ್ದವನು, ಉಪಚಾರಗಳು ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಪಕ್ಷೋತ್ಸವದಿಂದ ಮಾಸೋತ್ಸವಕ್ಕೂ, ಮಾಸೋತ್ಸವದಿಂದ ವರ್ಷೋತ್ಸವಕ್ಕೂ ಇಳಿಯಲು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಿದ್ದಿತು. ಕಾಳಮ್ಮನು—ಹೆಚ್ಚಿನನ್ನೂ ಅರಿಯದ ಸರಳ ಹೃದಯಿಯಾದ ಆ ನವ ವಧುವು—ತನ್ನ ಗಂಡನ ಅಸಮಾನವಾದ ಸಾಹಸವನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ, “ಜಡ್ಡಿಯೋರೆ ನಮ್ಮನೆಯೊರಿಗೆ ಹೇಳವರೆ, ಅವನ್ನು ನೀರಮ್ಯಾಲೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡ್ತೀವಿ ಅಂತ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವರಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು, ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿಡುವಂತೆ ಅವರಿಂದ ವಾಗ್ಧಾನವನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದಳು; ಆದರೂ, ಆ ಮಾತುಗಳು ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನಗೆ ಮುಟ್ಟದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಮಂಗಳವಾರ ಸಂಜೆಯಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಇಷ್ಟೂ ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅನರದ್ಯುಷವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು.

ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ದ್ವೇಷವು ಪ್ರಬಲವಾಗಲು ಭಾನುವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೇ ಮುಳಿದಿಂದು ಕಾರಣವು ಮೊರೆತಿತು. ಆದಕ್ಕೆ ಉರು ಯಜಮಾನನಾದ ಹಣ್ಣು ಮುದುಕ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನೇ ಕಾರಣ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನು ರಸವಾರದ ದಿನ ಊರಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ಅವನು ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದನು. ರಂಗೇಗೌಡನೂ-ಜೈರಣ್ಣನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಅಂದು ನೆರೆಯೂರಿನ ಸ್ನೇಹಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಊರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ನಡೆದಿದ್ದ “ಚೋಚಿಗ”ದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರವರಿಯಾಗಿ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಹನುಮಂತೇಗೌಡನ ಅಧಿಕಾರವು ಹಿಂದಿದ್ದ ಯಜಮಾನ ರುಸ್ತುಂ ರಾನೇಗೌಡನ ಅಧಿಕಾರದ ಹಾಗೆ ಭರದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ವೀಳಿಯ, ಊರಿನ ಯಜಮಾನನೆಂಬ ಮೊಡ್ಡ ಹೆಸರು — ಇವೆರಡೇ ಇವನ ಪಾಲಿಗೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಗಳು. ಆದರೂ, ಊರಿನ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರೀತಿ, ಇತರರು ಜಗಳವಾಡಿದರೆ ತನ್ನ ಮನೆಯು ಸೂರಿಯಾದಷ್ಟು ಸಂಕಟ ಜಗಳವಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಅವನು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೆನುಮಂತೇಗೌಡನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮನನ್ನೂ ಕಾಳಮ್ಮನನ್ನೂ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದನು, ಕೊನೆಗೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು, “ಒಂದು ತೆಂಗಿನ ಬುರುಡೇಮೇಲಾ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಜ್ಯ! ಶಿವಶಿವಾ! ನಿನಗೇ ಪಿರೀತಿ” ಎಂದುಕೊಂಡನು ಎಂದು ಮನೆಯ ಅಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಕರೆದು, “ಅಪ್ಪಯ್ಯಾ! ಎಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ತೂ ಇದ್ದೂ ಈ ಸುಲಭವಾದ ತಕರಾರು ಫೈಸಲ್ಯಾಡದೆ ಹೋದ್ರಲ್ಲಾ! ಕರೆಯೋ ಅವರೇಲ್ಲಾ” ಎಂದನು. ಅವರೂ ಬಂದರು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯು ಯಾರದೆಂಬುದು ನಿರ್ಧರವಾಗದೆ ಹೊಂದುವರಿಂದ ತಾವು ಏನುಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿದರು. ಹೆನುಮಂತೇಗೌಡನು ಪರಿಹಾಸದ ನಗುವನ್ನು ನಕ್ಕು, ಗಿರಿಜಾವಿಾಸೆಯ ಗೆಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಏನವೋ! ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು ದಡಿವಿಾಸೆಯೈತೆ, ನಿನಗೂ ಇದು ಬಗೆ ಹರೀಲಿಲ್ಲವಾ! ಇಂತೇ ತೊಡಕಿನ ಸಂಗತಿಗೋಳು ಬಂದಾಗ ಸತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರೋ ರುಸ್ತುಂ ರಾಮೇಗೌಡನ ಪಾದಗಳನ್ನು ನೆನೆಕೋಬೇಕು ಅವಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶರಣು ಮಾಡಕೋಬೇಕು ಆಗ ಕತ್ತಲೇಲಿ ಬೆಳಕು ತೋರ್ತದೆ ಈಗ ನೋಡವ್ವಾ! ಕಾಳಮ್ಮ, ಹೇಳೋ ದೇನು? ತನ್ನ ಮರದ ಕಾಯಿ ಕರಿಬೇವಿನ ಗಿಡದ ಕೊಂಬೆಯ್ಯಾಗೆ ಬಿದ್ದು, ರಂಗೇಗೌಡನ ಹಿತ್ತಿಲಿಗೆ ಬಿತ್ತು ಅಂತ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಹೇಳೋದು ಅದು ತಮ್ಮ ಮರದ ಕಾಯಿ ಅಂತ ಬೈರಣ್ಣನ ಹಿತ್ತಿಲಿನ ತೆಂಗಿನಮರ ನೋಡು! ಗಗನದಾಗೆ ಐತೆ, ದೊಡ್ಡಮರ ಅಲ್ಲಂದ ಕಾಯಿಬಿದ್ದ ರಭಸದಾಗೆ ಕರಿ ಬೇವಿನ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗೆ ಗಾಯ ಆಗೇ ಇರಬೇಕು, ಆಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇದು ಬೈರಣ್ಣನ ಮನೇ ಮರದಿಂದ ಬಿದ್ದೆ ಇಷ್ಟು ಅಂಕಣ್ಣ! ಕರಿಬೇವಿನ ಮರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ ಆ ಅಡ್ಡಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆನೊಗಾ ನೋಡೋ” ಎಂದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಿಹೋದರು. ಒಬ್ಬರು, ಇಬ್ಬರು, ಮೂವರು, ಅನೇಕರು ಅಚ್ಚರಿವಟ್ಟು ಮರವನ್ನು ಹತ್ತಿ ನೋಡಿದರು ಕೊಂಬೆಯಮೇಲೆ ಚಕ್ಕೆಯು ಜಜ್ಜಿದಂತಾಗಿ ಗುಳಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದ್ದಿತು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯು ಬೈರಣ್ಣನ ಮನೆಯದೆಂದು ನಿರ್ಧರವಾಯಿತು ಹೆನುಮಂತೇಗೌಡನು ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಊರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ

ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಹೊಡೆದಾಟವು ನಡೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊಗಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಕ್ಕರು. ಒಬ್ಬ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನು ತನಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ನಗುವವರ ಬೊಡೆಗೆ ತಾನೂ ನಕ್ಕು, ಸಂತೋಷ ಭರದಲ್ಲಿ ಲಾಗ ಹಾಕಿದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಇತರರು ಮತ್ತೆ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕರು. ಒಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ನಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೆನ್ನುವಿರಿ ? ಗಿರಿಜಾವಿಾಸೆಯ ಗೆಳೆಯ ಊರಿನ ಯಜಮಾನನು ತನ್ನನ್ನು ದಡಿಮೀಸೆಯವನೆಂದು ಮೂದಲಿಸಿದ ನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಕೋಪ. ತನ್ನ ದಡಿಮೀಸೆಯನ್ನು ಹನುಮಂತೇ ಗೌಡನೇನೂ ಹೊರಜೀಕಾಗಿಲ್ಲದೆಯದ್ದೂ, ಅವನು ತನ್ನ ವಯಸ್ಸನ್ನೂ ನೋಡದೆ ಮೂದಲಿಸಿಬಿಟ್ಟನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ದುಗುಡ. ಈ ದುಗುಡವೇ ರಂಗೇಗೌಡನ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಧೂಮಕಾಯ ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಗುಂಪು ಚದುರಿತು ಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ಊರು ಯಜಮಾನನ ಬಾಕ್ಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅರ್ಪಯವಾಯಿತು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯು ತಮ್ಮ ಮರದಿಂದ ಬಿದ್ದುದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದ ಸಂತೋಷ ಎಂದ ಅವಳ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮಾರವೇ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು ಅಂದು ಅವಳು ಇನ್ನೂ ಮೊಸರನ್ನು ಕಡದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಹನುಮಂತೇ ಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ಗಡಿಗೆ ಕನೇನೂಸರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಅದನ್ನು ಚನ್ನಮ್ಮನು ಕಂಡಳು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಇದೇ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಮೇಲೆ ಜೈರಣ್ಣನೂ ರಂಗೇಗೌಡನೂ ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹನುಮಂತೇಗೌಡನು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು. ಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿಯ ಕೈಸಾಲೆಯೇ ಅವನ ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪ.

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿಯ ಕೈಸಾಲೆಯೇ ದೊಡ್ಡ ಮಹಲು. ರಂಗೇಗೌಡನ ಮತ್ತು ಜೈರಣ್ಣನ ಮನೆಗಳ ಹಾಲುಗಾರಯ ಪಡಸಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿಯ ಕೈಸಾಲೆಯೇ ದೊಡ್ಡ ಮಹಲು. ಅದೇನೂ ಅಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಊರಿನವರಿಗೆ ಅದೇ ರಾಜ್ಯೋಗ್ಯವಾದ ಚಂದ್ರಶಾಲೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆ. ಉಬ್ಬುಹಲ್ಲಿನವಳಾದರೂ, ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲಿಗೆ ಅವರ ತಾಯಿಯೇ

ಉಮಾದೇವಿ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ ಕೈಸಾಲೆಯ ನೆಲವು ಸಾರಣೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಆರು ತಿಂಗಳ ಮೇಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಧೂಳುಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳುಂಟು. ಮೊದಲನೆಯದು ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತ, ಎರಡನೆಯದು, ಶ್ವಾಸುಭೋಗರೇ ಆದಿಯಾಗಿ ಉಂಟಾದ ದೊಡ್ಡ ರುಮಾಲಿನವರಲ್ಲರೂ ಒಂದಲ್ಲ ಮತ್ತೊಂದು ನೆವದಿಂದ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನ ಈ ಓಲಗಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದವರು ನ್ನಲ್ಲೊಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಬಟ್ಟೆಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಧೂಳು ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡರೂ, ಒಬ್ಬನಲ್ಲ ಎಷ್ಟೋ ಧೂಳು ಹೊರಟುಹೋಗುವುದು. “ದನಿಗೂಡಿದರ ಬಸ” ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಾದರೂ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಡವೆ? ಹೊಗಲಿ ಕೈಸಾಲೆಗೆ ಮೊದಲು ಬೈರಣ್ಣನು ಬಂದನು. ಅವನೊಡನೆ ಇತರರು ಕೆಲವರು ಬಂದರು. ರಂಗೇಗೌಡನು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಬಯ್ಯನ ಹಬ್ಬದಲ್ಲ ಹುಲಿಯವೇಷದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ವೇಷವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ರಸಿಕವಿಮಾನುಣಿಗಳಂತೆ ಉಂಟಾದ ಉಂಟಾದ ಮುಂಡರು ರಂಗೇಗೌಡನು ಹೊರಡುವುದನ್ನೇ ಕಾದಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ “ದಡಿಮನೆಯ” ಗೆಳೆಯನೂ ಒಬ್ಬನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಧನಕೋಟಗೌಡ. ಆದರೆ, ವಾಪ! ಅವನಲ್ಲಿ ಕುರುಡು ಕವದೆಗೂ ಅಭಾವ. ಅವನು ಕಷ್ಟಜೀವಿ ಆಸಾನ ಯೊಂದೇ ಅವನ ಆಸ್ತಿ. ಹೆಸರು ಪ್ರೇರಸಾಗರಭಟ್ಟನೆಂದಿದ್ದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜೆಗೆಗೆ ಅಭಾವವಾದರೆ ಭಟ್ಟನ ತಪ್ಪೇನು? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ “ಧನುಸ್ತೋಟ” ಗೌಡನೆಂಬ ಹೆಸರು ಅವನದು. ಅದು ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಧನಕೋಟಗೌಡನೆಂಬ ರೂಪಕ್ಕೆಳೆದಿದ್ದಿತು.

ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಉಪವೇಶ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹಗತನವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದೇ ಅವನ ಉದ್ದೇಶ. ರಂಗೇಗೌಡನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಬೈರಣ್ಣನ ದ್ವೇಷವನ್ನಿಳಿಸಿ ಅನರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸ್ನೇಹಮಾಡಿಸಿ, ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿಮಾಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪ. ಆದರೆ, ಬೈರಣ್ಣನು

ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ಹನುಮಂತೇ ಗೌಡನು, “ಎಲಾ ಹೈದ! ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಮುಂದಿನ ಹರೆಯದ ಹುಡುಗ ನೀನು ನಿನಗೊಕಲೇ ಈ ಹರ! ಇದು ತರವಲ್ಲ ಕಣೋ ಬುಡವ್ವ, ಈ ಹರ ಬುಟ್ಟು ಬುಡೋ, ಕಜೀರಿ ಹತ್ತಬಿಡ, ಅದರಿಂದ ದುಡ್ಡು ಕಳಕೋತೀಯೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು

ಬೈರಣ್ಣ — “ಸುಮ್ಮಗಿರೋ ಯಮಾನವ್ವ! ನಿನಗೆ ಶರಣುಮಾಡ್ತೀನಿ, ಸುಮ್ಮಗಿರೋ ಅವನ ಸುದ್ದಿ ನನಸಿಕೊಂಡೆ ಅಂದರೆ ನನ್ನ ನೈಯಲ್ಲ ಉರಿತವೆ ಇದರ ಬೆಸಾಲಿ ನನ್ನ ಅಸ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಮುಟ್ಟು ಗೋಲಾಗಿ ಹೋಗ್ಲಿ, ನಾನೇರ ಬುದೋನಲ್ಲ ”

ಹನುಮಂತೇಗೌಡ — “ಅಲ್ಲವೂ, ಮನಹಾಳ! ನಿನ್ನ ಮೂಗಿ ಹೋಗ್ತೈತೆ, ಅವನಿಗ್ಯಾಕೋ ಅವನಕುಣ ಕೋರೆಯೆ’ ಏನ ಮಾಡಾನೆ’ ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡಿ ನೃನಲಾರ ”

ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ರಂಗೇಗೌಡನೂ ಅವನ ಹಿಮ್ಮೇಳ ವನರೂ ಅಲ್ಲಗ ಬಂದರು ರಂಗೇಗೌಡನು ಕೊಂವದಿಂದ ಅರಳಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಂಗಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ, “ಬಯ್ಯಿ, ಬಯ್ಯಿ, ಹನುಮಂತೇಗೌಡ! ಕೆನೆಮೊಸರಿಸ ಕೆಚ್ಚು ಹಂಗ ಮಾಡ್ತೈತೆ” ಎಂದನು ನಮ್ಮ ಧನಕೋಟಿ ಗೌಡನೂ ಮುಂದೆ ಬಂದು, “ಅಷ್ಟು ತಾನೇ ರಂಗೇಗೌಡ! ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಒಡವೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಯಾರು ತಾನೆ ಬುಟ್ಟಾರು’ ಹನುಮಂತೇಗೌಡ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಣವೋ! ಹುಡುಗರ ಹೆಂಗೆ ನನ್ನ ಮೀಸೇನ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡ್ತಾನೆ ನನ್ನ ಮೀಸೆ ನಾನೇ ಹೊರ್ತೀನಿ, ಇವನ್ನೇನುಷ್ಕ?” ಎಂದನು

ಹನುಮಂತೇಗೌಡ — “ಧನಕೋಟೀ! ಲೇ ಧನಕೋಟಿಗೌಡ! ಇದು ನಿಂಗೆ ಚಂದವಲ್ಲ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮಾಡೋರ್ಗೆ ಧೂಪಹಾಕಬಾರದು ಅದು ಪಾಪಕಣಯ್ಯೋ! ನಿನ್ನ ನನ್ನ ಮಾತಿದ್ರೆ ನನ್ನ ಮುಂದಾಡು. ನಾನು ಸರಸಕ್ಕೆ ಅಂದದ್ದೇ ವಿರಸವಾಯಿತಾ? ನನ್ನೂ ಬಯ್ಯಿ.

ಬಂಜರು ನೆಲದ ಬಿಳಿ ಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲಿನ ಹೆಂಗೂ, ಬೀಸಿಗೆ ಕಾಲದ ಹೆಂಗರು ಬರಲಿನ ಹೆಂಗೂ ಕುರುಚು ಮೀಸೆ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಮುಯ್ಯಿಗೆ ಮುಯ್ಯಿ ತೀರಿಸು ಸಮಾಧಾನ ಇರಬೇಕಪ್ಪೋ ! ”

ಎಲ್ಲರೂ ಘೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕರು ಧನಕೋಟಿಗೌಡನ ಕೋಪದ ಶೃತಿಯು ಪಾತಾಳಕ್ಕಿಳಿದುಹೋಯಿತು ಅವನಿಗೂ ನಗು ಬಂದಿತು, ಆದರೆ ಮುಖವೇನೋ ಪೆಚ್ಚು ಬಿದ್ದಿತು.

ರಂಗೇಗೌಡ — “ ಈ ಬೆಡಗು ಬುಡವ್ವಾ ! ಮೊಸರಿನ ರುಚಿ ಎಂದಿನಿಂದಲೋ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ನೆತ್ತಿಗೆರಿ ಹಿಂಗೆ ಹೇಳ್ತೀಯೆ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಕರಿಬೇವಿನ ಮರಕ್ಕೆ ಏನೋ ನಡದದೆ ಕರಾಮತ್ತು ಇವತ್ತು ನಿಂಗೆ ಮೊಸರೂ ಬಂತು ನಿಂಗೆ ಸುಮಾಸ ನಾನು ಮೊಸರೆಲ್ಲ ತರಾನೆ ’ ನನಗೇನು ಬೈರಣ್ಣನ ಹೆಂಗೆ ಅವನ ಆಸ್ತಿ ಹಂದತೀ ಕಡೇ ಆಸ್ತಿ ಎರಡೂ ಬಂದೈತೇನು ? ನಮ್ಮನಾಲಿ ರವಿವರ್ಮನ ಪರಗಳವೇನು ? ನಂಗೆ ಅವನಷ್ಟು ಆಸ್ತಿ ಅದೇನು ? ಅವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೇ ಮಾಡ್ಬೇಬಿತ್ತಿನಿ ”

ಬೈರಣ್ಣ — “ ನೋಡ್ವೋ ಹನುಮಂತೇಗೌಡ ! ಹೆಂಗನರ ಮಾತು ಇವನ್ನೇಕೆ ? ಚಿತ್ರದ ಮಾತು ಇವನ್ನೇಕೆ ? ಇವನೂ ಮನೆಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡ್ಬೊಳ್ಳಿ, ನಾನೇನೂ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದಿಲ್ಲ ಈಗ ಹೇಳ್ತೀನಿ ಕೇಳು ನ್ಯಾಯ ನನ್ನ ಕಡೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಾಣೆಗೂ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಕರಿಬೇವಿನ ಗಿಡದ ಕಡೆಗೇ ನಾನು ರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಹೋಗಿಲ್ಲ ”

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಲೊಚಗುಟ್ಟಿದರು. ಧನಕೋಟಿಗೌಡನೂ, “ ಪಾಪ ! ಬೈರಣ್ಣ ಒಳ್ಳೇ ಮನಸ ” ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೆ ತನ್ನ ಕಡೆಗಿದ್ದವನು ಹೀಗೆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಯಿಸಿದನಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಷಾದವಾಯಿತು.

ಬೈರಣ್ಣ — ಹನುಮಂತೇಗೌಡನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ ನಾವು ಇವತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಕೆನೆಮೊಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುಂಟು, ಇನ್ನೇಲೆ ದಿನಾ ಕೊಡ್ತೀವಿ.

ಇವನೇನು ಹೇಳೋದು ? ನಾವೇನಾದರೂ ಹಿಂದೆ ಮೊಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬದುಕೋದೆ ಸಾಕ್ಷಿ, ಪ್ರಮಾಣವಾಗೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಶೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸೋಕೆ ಇವನಲ್ಲ, ಇವರ ಅಪ್ಪನ ಹಣೆಗೂ ಬರೆದಿಲ್ಲ (ರಂಗೇಗೌಡನ ತಂದೆಯು ಸತ್ತು ಎಷ್ಟೋ ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದವು.) ಇವರ ಬುರುಡೇ ಬರಹ ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲವಾ ? ನಮ್ಮ ಲಾಯರ ಗುಮಾಸ್ತರು ಹೇಳುವರೆ ಈಗ ನೂರುವರುಷದ ಹಿಂದಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳೆಲ್ಲ ನನಗೇ ಅನುಕೂಲವಾಗವೇ ಅಂತ ಹೊಸದು, ಅಣ್ಣ ! ಈ ವರುಸ ಅಚ್ಚಾದ್ದು ತರಸ್ತಾರಂತೆ ಆಗಲೇ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿನ್ನು, ನಾಳೆ ಬೀಳ್ಕೊಡೆ ರಂಜಕದ ಮದ್ದು ಮುಂದೆ, ಎಲ್ಲಾನೂ ಕೊಡವಿ ಮೇಜು ಬಡಿದು ಲಾಯರು ವಾದಿಸ್ತಾರೆ ಇವನು, ಹಾರ್ಡ್ಲೋಗಬೇಡವಾ ! ಈ ಕುಳ್ಳ ರಂಗೇಗೌಡ ಭೂವತಿ ನನ್ನ ಕಣಕ್ಕನೆ, ನನ್ನ, ತಿಡ್ಲುಮರೀನ ! ”

ಹನುಮಂತೇಗೌಡ —“ ಕೊಂವ ಹತ್ತಿರೇ ಕಣ್ಣೀ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸೋದಿಲ್ಲ ನಾನು ಲಂಚ ರುಪುವತ್ತಿಗೆ ಕೈಯೊಡ್ಡಿದೋನಲ್ಲ, ನಾನು ಕೆಂಡದಂಧ ಮನನ ನಿಮ್ಮನ್ನ, ಅವರನ್ನ, ಇಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೇ ಅನ್ನೋಹಂಗಿದ್ದರು ನೀವು ಬೆಕ್ಕುಗಳ ಹಂಗೆ ಕಚ್ಚಾಡ್ತೀರಿ ನಮ್ಮೂರು ಯಜಮಾನ ರುಸ್ತುಂ ರಾಮೇಗೌಡ ಹೋದಮ್ಯಾಲೆ ಈ ಊರಿನ ಕಳಸವೇ ಹೋಯ್ತು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಉಪ್ಪು, ಬಂಕಿಕಡ್ಡಿ, ಶೀಮೇಎಣ್ಣೆ—ಈ ಮೂರು ಸಾಮಾನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ತರ್ತಾ ಇದ್ದೂ, ಉಳಿದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲೇ ಹೊಂಚಿ ಕೋತಾ ಇದ್ದೊ ಈಗ ಹೆಸರುಕಾಳೂ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬರಬೇಕು ಈ ಊರಾಗೆ ಬೆಳದಿಂಗಳಾಗೆ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡು ‘ಜರ್ ಜರ ಜರ ಜರ್’ ಅಂತ ರಾಟೇಲಿ ನೂಲೋ ಹೆಂಗಸರು ಗಂಡಸರು ! ದೇವತೆಗಳಂಗೆ ಬೀಳೆ ಬಟ್ಟೆ ಉಟ್ಟೊಂಡು ನೂಲ್ತಾ ಇರೋರು, ಹೊಲೆ ಮಗ್ಗದಾಗೆ ಬಟ್ಟೆ, ಊರಮಗ್ಗದಾಗೆ ಬಟ್ಟೆ, ಅಗಸನ ಮಡಿ ಈ ಊರಾಗೆ ಈಗ ಅಗಸನೂ ಇಲ್ಲ, ರಾಟೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಮಗ್ಗ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಸತ್ಯದ ಕಾಲವೂ ಆಗ್ಲೇ ಹೋಯ್ತು. ಪತ್ರಾ ಬರೆದು ಸಾಲ ತರೋದು ಅಂದ್ರೇನು? ಸಾಲ ಕೊಡೋನೂ, ಸಾಲಾ ಮಾಡೋನೂ ಇಬ್ಬೂ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಒಳಗೇರ ಅರೇಮರದ ತಾವ ಹೋಗಿ ಹಣದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋರು. ದಗು ಪಾಕ್ಡೋನು ಒಬ್ಬನೂ ಕಾಣೆ, ಪಾಪ ಬತ್ತದೆ ಅಂತ ಹೆದರೋರು ಜನ ಹಿಂದೇಲೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ನಡೆಯೋವು, ಆದರೆ, ಜನ ಬೇಗ ರಾಬೆ ಆಗ್ತಾ ಇದ್ದರು, ಊರ ಯಜಮಾನ ಅಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾ ನಡುಗೋರು, ಅವನು ಹೇಳಿದ ಹಂಗೆ ಕೇಳೋರು, ಊರೆಲ್ಲಾ ಹಿಡೀಲಿ ಹಿಡಕೂಂಡು ತಂದೇ ಹಂಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಅವನು ಕಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಈಗ ಜನದೆ ಇಲ್ಲ? ಎಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟು ಕಿತ್ತ ಪಂಜು, ಬಿಳಗಿದ್ದರೆ ವ್ಯಾಜ್ಯ, ಹೊದೆದಾಟ, ತಲೆಗೆ ರೇಶ್ಮೆ ವಸ್ತ್ರ, ಒರೀ ರುಮಾಲು ಸುತ್ತಿಬಿಟ್ಟರ ಮೂಡ್ಡೋರಾದಾರಾ ಜನರು? ಹಂಗೆ ಹರಳೇ ಒಳ್ಳು ಬಿದ್ದಿರುವಾಗ ಹೊದೆದಾಟಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪಾ ಆಕೋಣ? ಆಗಲಿ, ಇದೂ ಆಗಲಿ ನೋಡ್ರವ್ವಾ! ಕೆಳಗೆ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಧರ್ಮತಾಯಿ ಮನಸರು ನಾವು ಕೆಟ್ಟು, ಕಾಲ ಕೆಡ್ತಾ ಅಂತ ಬಯ್ಯೋ ಗೋಳು ಬಂದದೆ ಧರ್ಮದೇವತೆ ಜಪ್ಪೋಹಂಗೆ ನಡಪ್ರೆ ಚಂದ ಮಾತಿನ್ನುಂಗೆ ಮನವಿರಬೇಕು ಮೊಂಬರಾಟಾ ಆಡಿದರೆ ಧರ್ಮರಾಯ ಒಪ್ಪಾನಾ? ಅವನಕದ ಚಿತ್ರಗುತ್ತರು ನಮ್ಮ ತೋಳುಗಳಿಗೆ ಅವರೆ, ಅವರ ಕಣ್ಣ ಮಣ್ಣೆರಚಾಕಾದಾತಾ? ಇದರ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮನಸು ನಾವು ಓದು ಬಂದೋರು, ಇದೆಲ್ಲಾ ಮೂಢಭಕ್ತಿ ಅಂತೀರಿ ಹಂಗೆ ಓದು ಬರೆದೇ ಇದ್ದೂ ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಕಾಲದಾಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳೋ ಗೌಡ ಈ ಊರೊಳಗೆ ಒಬ್ಬನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಯಾವ ಜಾತೀಲಿ ನೊಡ್ಡೋ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳೋರು ಎಷ್ಟು ಜನಾ ಅಂತ ತಾಯಿ ಕಲಿಸಿದ ಬುದ್ಧಿ ಅವರೇನು ಮಾಡಾರು? ಈಗ ನೋಡಯ್ಯಾ! ನಮ್ಮೂರು ಶಾಸುಭೋಗರ ಹೆಂಡತಿ ಮೂರು ಬೆಟ್ಟಂಚಿನ ಸೀರೆ ಉಡ್ತಾಳೆ, ಮಹಾತಾಯಿ ಅವರು! ಅವರ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಗರಾಗಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಮನೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ

ತಿಂಡಿ ಕೊಟ್ಟು ನೆರೆಹೊರೆ ಹುಡುಗರು ಅಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು 'ನೀವೂ ತಿನ್ನಿ' ಅನ್ನೋರು ಈಗ ಅವರ ಮಗಳು ಮೊಳಮೊಳ ಅಂಚಿನ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆ ಉದ್ದಾಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಟ್ಟಣದಾಗೆ ಅವಳ ಗಂಡಂಗೆ ಕೆಲಸ ಈಗ ಬಂದವಳೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ಆಡಿಸಿದ ಹುಡುಗಿ ಅವಳು ಅವಳು ಇವತ್ತು ತನ್ನ ಹುಡುಗಂಗೆ ಊರಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಗೆ ಬಗೆ ತಿಂಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೆಂಟಾಳೆ 'ಯಾರಿಗೂ ತೋರಿಸಬ್ಯಾಡ ಯಾರಾರು ಕೇಳಿದರೆ ಬೇಬಿನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊ, ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಏನೂ ಇಲ್ಲ' ಅನ್ನೂ ಅಂತ ಮಕ್ಕಳೆ ನಾವೇ ಸುಳ್ಳು ಹುಡುಗಿ ವಾರಾ ಕಲಿಸಿ, ಆಮ್ರಾಲೆ ತಲೇ ಚಚ್ಚಿ ಕೊಂಡರೆ ತಪ್ಪು ಯಾರದೋ ಹೆಂಟೆ ಅವರ ಅಕ್ಕ ಹಂಗಿಲ್ಲ ಅವಳೂ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ನೇರವಳ ನೀವು ಜಗಳ ಬುಟ್ಟುಬಿಡಿ ಕಾಯಿ ಭರಣ್ಣ ನ ಮರದ್ದು ತಿನ್ನೇ ಬಂದು ಶೂಲಾ ಎದೆಗೆ ಆನಿಸಿ ಕೊಂಡರೂ ನಾನು ಹಿಂಗೇ ಹೇಳೋನೆ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಬುರುಡೆಗಲ್ಲಿನೇ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಘ್ರ ನಮ್ಮ ತೊಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಇಷ್ಟತ್ತು ಕಾಯಿ ಕೆಡವಿಕೊ, ನಾನು ಬೇದ ಅಂದರೆ ನನಗೆ ಬದಲು ಹೆಸರಿಡಿ ನ್ಯಾಯಮಾತ್ರ ಕಾಯಬೇಡಿ ಊರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಒಕ್ಕಲಾಗಿ ಎಲ್ಲಿರಿಗೂ ನೆರಳು ಕೊಡೋ ನಮ್ಮೂರ ಮುಂದಿನ ನೇರಲಿಮರದ ಹಾಗಿರೋದು ಚಂದ ಅದರ ಹಣ್ಣು ಎಷ್ಟು ಜನ ತಿಂತಾರ? ಎಷ್ಟು ಹಕ್ಕಿಗಳು ತಿಂತವೆ! ನಾನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ರಾಜೀಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಾ ಕಟ್ಟೊಂದು ಇವತ್ತು ರಸಬಾಳೆ ಹಣ್ಣಿನ ರಸಾಯನ ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕೂ ಅಂತ ಇದ್ದೀನಿ ಪೂಜಾ ರವ್ವ! ಮಾಡೋ ಮಂಗಳಾರತಿ "

ಪೂಜಾರಿಯು ಗಣಗಣನೆ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ಮಂಗಳಾರತಿ ಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಹನುಮಂತೇಗೌಡನು ಮಾಗಿದ ರಸಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನ ಗೊನೆಯನ್ನು ತಾನು ಹೋಗಿದ್ದ ಊರಿನಿಂದ ತಂದಿದ್ದನು ಮೊದಲು ಅವನಿಗಿದ್ದ ಉದ್ದೇಶವು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದು

ಮುಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಏಕೆಂದರೆ, ಗೊನೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಅಮೃತವಿರುತ್ತದೆಂದು ಹಳ್ಳಿಯವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಆ ಅಮೃತವು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೇ ಸೇರಲೆಂಬುದು ಅವನ ಹಾರೈಕೆ ಆದುದರಿಂದ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣನ್ನೂ ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೇ ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪವು ಅವನ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನ ವೆನೆಯಿಂದ ಹೀಗೆ ತಿರುಗಿತು ಆದರೆ, ರಂಗೇಗೌಡನ ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚಲು ಅದೇ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ರಸಬಾಳೆಯ ಗಿಡಗಳಿದ್ದುದು ಬೈರಣ್ಣನ ತೊಟದಲ್ಲ ಮಾತ್ರವೇ ರಂಗೇಗೌಡನೂ ನಿಜಸ್ವಿತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಪಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಉದಗಾರಂಭಿಸಿದನು ತನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೊದೆದಿದ್ದ ಬೈರಣ್ಣನೇ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಭಯದಿಂದ ಈ ಆಟವನ್ನಲ್ಲ ಹೊಡಿರಬೇಕೆಂದು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾಡಿದನು ಆ ಸುಳಿಗ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ರಸಾಯನದ ದೊನ್ನೆಯನ್ನು, ಅದು ಪವರ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬುದನ್ನೂ ಮರೆತು, ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ತುಳಿದು, “ಬೈರಣ್ಣನ ತೊಟದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಆಟ ಕಟ್ಟಿದರೆ, ನನಗೇನೂ ಮಂಕು ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ನಂಗೂ ಕಿವಿ ಮೂಡ್ಡದಾಗಿ ಚುಚ್ಚುವಳೆ” ಎಂದುಕೊಂಡು ದದದನೆ ಹೊರಟು ಹೊದನು ಅವನು ಮಾಡಿದುದು ತಪ್ಪೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು ಬೈರಣ್ಣನ ತೊಟದ ಪಕ್ಕದ ತೊಟದನ್ನೂ ರಸಬಾಳೆಯ ಗೊನೆಯು ಯಾವುದೂ ಬೈರಣ್ಣನ ತೊಟದಲ್ಲರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಆನೆಯಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು ಆ ಬಳಿಕ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನು ನಿಜಸ್ವಿತಿಯನ್ನು ಪಿವರಿಸಿದನು ಅವನ ಹೃದಯವು ಎಷ್ಟು ಉದಾರಭಾವವುಳ್ಳದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ರಸಾಯನದ ಸವಿಯು ನಾಲಿಗೆಗಳಿಗಿಡಮೇಲಂತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ರಂಗೇಗೌಡನ ಅಪರಾಧವು ಕ್ಷಮಿಸಲಾಗದುದೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಿತು ಬೈರಣ್ಣನಿಗೂ ವೈಷ ಹೆಚ್ಚಿತು ಹನುಮಂತೇಗೌಡನ ವಿನೇಕದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದುದರಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಸತ್ಪರಿಣಾಮವು, ರಂಗೇಗೌಡನ ದುಡುಕು ಮಾತಿನಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹಾರಿಹೋಯಿತು ಅವನು ಹನುಮಂತೇಗೌಡನೊಡನೆ, “ನೋಡಿದೋ, ಯಜಮಾನಪ್ಪ! ನೀನು ರಾಮದೇವರನ್ನು

ಮಾಡೋಕೆ ಹೋಗಿ ಹನುಮಂತರಾಯನ್ನ ಮಾಡಿದ ಹಂಗಾಯ್ತು ಇವನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಜೂರತ್ತಾದರೆ, ನಾನೇನು ಬಳಿತೊಟ್ಟಿದ್ದೀನೇನು ? ಆಗಲಿ, ಒಂದು ಕೈ ನೋಡೇ ಬಿಡ್ತೀನಿ ” ಎಂದನು

ಆದರೂ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದೆ, ಬಹುವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನು ಅದರ ಸಾರಾಂಶವು ಇಷ್ಟು ಹೀಗೆ ಹರಮಾಡುವುದು ಅವಿನೇಶ ದೊಡ್ಡವರು ದುರಾಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರೂ ಚಿಕ್ಕವರು ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೂ ವಿಶೇಷ ಹೊಡೆದಾಟವೇನೋ ಆಯಿತು ನಡೆಯುವ ಕಾಲು ಎಡವಿದರೆ ಹೋಗಲಿ. ಕಾಣದೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಎಡವಿದಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರ ಕಾಲನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಜಜ್ಜಿಬಾರದು ” ಇತ್ಯಾದಿ ಮುದುಕನ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಧನಕೋಟಿಗೌಡನು, “ ಹನುಮಂತೇಗೌಡ ! ನಿನ್ನ ತಾಳ್ಮೆ ನೋಡಿದರೆ, ನಿನಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಶರಣುಮಾಡಿದರೂ ಕಡಿಮೆ ಅಂತ ನನಗೆ ತೋರ್ತದೆ ” ಎಂದನು ಬೈರಣ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತತೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಬೆಳಗಾದರೆ ಸೋಮವಾರ ಗಂಡನ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಳಮ್ಮನು, “ ಅರುಳು ಮರುಳು ಮುದುಕ, ಆಗಲೋ ಈಗಲೋ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಬೆಳ್ಳಿ ತಲೆಯ ಒಡೆಯನ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಡಿ ಈಗ ನೊಕದ್ದಮೆ ನಡಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಊರನಾಗೆಲ್ಲಾ ಅವಮಾನ, ಸರೀಕರಲ್ಲಿ ತಲೆ ತಗ್ಗು ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವಾದಿಸಿದಳು ಈ ಮಾತುಗಳೂ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನ ಕಿವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದುವು ಊರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಹಿತಚಿಂತಕರಾಗಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆನು ಯೋಚನೆ ? ಬೈರಣ್ಣನ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೂ ಕಾಳಮ್ಮನ ಸವಿನುಡಿಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು ಕೊನೆಗೆ ರಂಗೇಗೌಡನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ತಾನೂ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದೆಂದೂ, ಅವನೇನಾದರೂ ನೊದಲು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೂಡಿದರೆ ತಾನೂ ಒಡನೆಯೇ ವಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೂಡುವುದೆಂದೂ ಅವನು ನಿರ್ಧರ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಸೋಮವಾರ ರಂಗೇಗೌಡನು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿಯೇಬಿಟ್ಟನು.

ಬೈರಣ್ಣನು ಹಿಂದೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನೂ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಹೂಡಿದನು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆಯೇ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ

ಮಂಗಳವಾರ ಮತ್ತೊಂದು ಹಗರಣವು ನಡೆಯಿತು. ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಕರಿಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಬೇಕಾಯಿತು. ಕರಿಬೇವಿನ ಗಿಡ ಎದ್ದುದು ಬೈರಣ್ಣನ ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ. ರಂಗೇಗೌಡನ ಮಗ ತಿಮ್ಮನು ಗೋಡೆಯಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಗಳುವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕರಿಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೊನೆಗಳು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಬಡಿಯ ತೊಡಗಿದನು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ (ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ) ಅಮಟೆಯ ಗಿಡದಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಾಗೆಯು “ಕಾ ಕಾ” ಎಂದು ಕೂಗಿತು. ತನ್ನ ಮಗ ತಿಮ್ಮನು ಕರಿಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಕೀಳಲು ಶಕುನವು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಕೆಳಗೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಚೆನ್ನಮ್ಮನು ಅವನನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅವನು ಬರಲಿಲ್ಲ. “ಹಾಳುಮನೇ ಮರ ಅದರಮೇಲೆ ಕಾಗೆ ಕೂಗ್ತಿತೆ, ಮನೆಯೋರ ಹಂಗೇ ಅದೂ ಮಾಡದೆ, ಸಾಕು, ಬಾರೋ ಮಗ, ಇದಕ್ಕೂ ಬಡುಕೊಂಡಾರು, ಇನ್ನು ಬಡಿಬೇಡ” ಎಂದಳು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಳಮ್ಮನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಹುಡುಗನು ಅದನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ತಾನು ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಬಡಿಯುವ ರಭಸದಲ್ಲಿ “ಬುಟ್ಟೀನಾ ನಾನು? ವಜೀರ, ಬಡಿದುಹಾಕಿಬಿಡೋದೆ” ಎಂದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಆ ದಿನ ಬೈರಣ್ಣನು ಎತ್ತಿನ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆಯ ಬೇಕೆಂದು ಸನ್ನಾಹವು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ, ತಾನು ಬಂದರೆ ಬಡಿದು ಹಾಕಿಬಿಡುವುದಾಗಿ ತಿಮ್ಮನು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದೂ ಕಾಳಮ್ಮನು ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನವಳು ಪರೆಬಿಟ್ಟ ಹಾವು ಹೆಡೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ತುಳಿದವರ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಬೀಳುವಂತೆ, “ವಜೀರನಂತೆ, ವಜೀರ! ಬಡಿದು ಹಾಕಾನಂತೆ! ಇವನ ಬಾಯಿ ಸೇದಿ ಹೋಗ! ಲೇ ಹಂದೀಮರಿ! ಇನ್ನೇನಾದ್ರೂ ಮರವನ್ನು ಬಡಿದ್ಯೋ

ನೋಡೋಣ ನೀನು ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲಾ ಅನ್ನಿಸಿ ಬಡ್ತೀನಿ!” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದಳು. ಗೋಡೆಯ ಆಚೆಗೆ ಇದ್ದ ಚೆನ್ನಮ್ಮನು ತನ್ನನ್ನು ಹಂದಿಯಿಂದ ವಳ ತಾಯಿಯನ್ನು ನಾಯಿಯೆಂದು ಬೈದು, ಮರವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಡಿಯುವಂತೆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದಳು. ಅವನೂ ಮಾತೃವಾಕ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಜಗ್ಗಿ ಜಗ್ಗಿ ಕುಣಿದು ರಭಸದಿಂದ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಬಡಿಯತೊಡಗಿದನು. ರೋಷದಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಚೆನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನು, ಮಳೆಯಿಂದ ನೆನೆದ ಗೋಡೆಯಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ತೋರಲಿಲ್ಲ, ಅವಳ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಅಚೇತನವಸ್ತುವಾದ ಗೋಡೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ವಿವೇಚನೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತು, ಗೋಡೆಯು ಕುಸಿದುಬಿದ್ದಿತು. ತಿಮ್ಮನು ಕೆಳಗೆಬಿದ್ದನು. ಗೋಡೆಯು ಬಹಳ ಎತ್ತರವಾಗಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಅವನ ಮಂಡಿಯೂ ಕೈಗಳೂ ತರಿದು ಹೋಗಿ, ರಕ್ತವು ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಈ ನಾಟಕವು ಕೊನೆಗಂಡಿತು. ತಿಮ್ಮನು ನೋವಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತ, ತನ್ನ ಕೋಪದ ಕಾಲುವೆಯನ್ನು ಕಾಳಮ್ಮನಮೇಲೆ ತಿರುಗಿಸಿದನು. ಒಂದು ಹೆಂಟಿಯನ್ನು ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ಎಸೆದನು. ಅದು ಧೂಪನೆ ಅವಳ ಬೆನ್ನಿಗೆ ತಗಲಿತು. ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಒಡೆದುಹೋದ ಅದೇ ಹೆಂಟಿಯ ಒಂದು ಚೂರನ್ನೇ ಅವಳೂ ತಿಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಬಲವಾಗಿ ಬಿರಿ. ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಒಳಗಿನಿಂದ ಬೈಯಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಆಳುಗಳೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ತಿಮ್ಮನು ಗಳಗಳನೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಚೆನ್ನಮ್ಮನೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ನೆರೆಹೊರೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರೂ “ಮುಸಿ ಮುಸಿ” ನಗುತ್ತ ಇದ್ದರು. ಕೆಲವರಿಗಂತು, ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೊಡೆದಾಟವಾಗದೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಹವು ಕೊನೆಗಂಡಿತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ತಳಮಳ, ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸವೇ ತೋರದು, ವಾಚ್ಯವು ಬಲವಾಗಲೆಂಬುದೇ ಅವರ ಹಾರೈಕೆ. ಊರಿಗೇನೋ ಶನಿಕಾಟವು ಬಂದು, ದೊಡ್ಡವರ ಮನೆಯಿಂದಲೇ

ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವಂತಿದೆಯೆಂದು ಒಬ್ಬ ಮುದುಕಿಯು ಗೊಣಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಸೊಸೆಯು ಸೀರಗಿನಿಂದ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮುಗಳನಿಗೆ ನಗುತ್ತ “ ನೀವಾರಾ ಹೋಗಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಮುದುಕಿಯು “ ಅಂಥಾ ಹನುಮಂತೇಗೌಡ ಹಾಕಿದ ಕಲ್ಲುಕಟ್ಟಿಗೆ ನಿಲ್ಲದ ನೀರು, ನನ್ನ ಮರಳು ಕಟ್ಟಿಗೆ ನಿಂತಾತಾ ಹೇಳು ? ಕಾಯಲಿ, ಕಾಯಲಿ, ಜಗಲಾನ ಒಲೆ ಉರಿದುರಿದು ಕೊನೆಗೆ ತಣ್ಣಗಾಗಲೇಬೇಕು ” ಎಂದು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಮಾತನ್ನಾಡಿ ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಅಂದು ನಡೆದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳೆಲ್ಲ ಊಹೆ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ರಂಗೇಗೌಡನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದುವು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾಳಮ್ಮನೂ ಇಲ್ಲದ್ದು ಸಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೈರಣ್ಣನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಊದಿದಳು “ ಥೀ, ಥೀ ” ಎಂದರೆ ಮುಂದೆ ಸುಗ್ಗಿ ಕಾಳಗನಾಡುವ ಟಗರುಗಳಂತೆ ಇಬ್ಬರು ಗೌಡರೂ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆರಡು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದರು; ಇಬ್ಬರೂ ತಮತಮಗೆ ಅನುಕೂಲ ತೋರಿದಹಾಗೆ ನಿಜವಾದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಸುಳ್ಳನ್ನು ಬೆರಸಿ ತಾವು ರಚಿಸಿದ ಕಥೆಯ ಅಂದಚಂದಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ತಾವೆಂ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದರು ಇದನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಿದರೂ, ಫಲಿತಾಂಶವು ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ಸುಳ್ಳನ್ನುವ ಹಾಗಾಯಿತು ಆದರೆ ಆ ಸಂಗತಿಯು ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ದ್ವೇಷದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಮಸೆದು ಮಸೆದು ಹರಿತಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಈ ಚಿಲ್ಲರೆಯ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಗಮನ ಕೊಡುವ ಹಾಗೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಹನುಮಂತೇ ಗೌಡನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದುದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು ಕಡಿದಾದ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕುರುಳುತ್ತಿರುವ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುವವರಾರು ?

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯ ಮೇಲೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಯಿತು ಒಂದುದಿನ ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕರುವು ಗೂಟವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯಿತು ಅಂದು ಚೆನ್ನಮ್ಮನು ಮರೆತು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಒಳಗಿನ ಚಲಕವನ್ನು ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ ಸರಿ,

ನೆರೆಯನೆಯವರೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹೊರ
ಟಿತು. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬೈರಣ್ಣನ ಮನೆಯವರು ಹೊರಬಾಗಿಲನ್ನು
ತೆರೆದುಬಿಟ್ಟು ಹಿತ್ತಿಲುಕಡೆಯಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ನಾಯಿ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಅನ್ನದ
ತವಲೆಯನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತ ಹೊರಡಲು, ಅಲ್ಲಿ ಏರುಪೇರಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ
ಕೆಲವು ವಾತ್ರೆಗಳು ಉರುಳಿಕೊಂಡುವು ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಪಟ್ಟು
ನಾಯಿಯು ಧಟ್ಟನೆ ಹಾರಿ ಹಾಲಿನ ವಾತ್ರೆಯನ್ನು ರುಳಿಸಿ ಓಡಿಹೋಯಿತು
ಕಾಳಮ್ಮನು ವಾತ್ರೆಗಳು ಬಿದ್ದ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿತ್ತಿಲಿನಿಂದ ಓಡಿಬಂದಳು,
ತಾನು ಹೊಸದಾಗಿ ತಂದಿದ್ದ ಎತ್ತಿಗೆ ಜೋಳದ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಬೈರಣ್ಣನೂ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಇದು ನೆರೆಯವರ ಕೃತ್ಯವೆಂದೇ ಅವ
ರಿಬ್ಬರೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು ಅದರಮೇಲೆ ಬೈರಣ್ಣನು ರಂಗೇಗೌಡನಮೇಲೆ
ಮತ್ತೊಂದು ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದನು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ದ್ವೇಷವು
ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವ ಹಾಗಾಯಿತು ಹುರುಳುಬಿಡ ಆ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳೆಲ್ಲವೂ
ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಜಾ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುವು ಇದರಿಂದ ಅವರ ದ್ವೇಷಗಳು
ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದುವು ಇವೆಲ್ಲದರ ಫಲಿತಾಂಶವಾಗಿ ಮೃತಸಾಯವು
ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದು, ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ವೆಚ್ಚವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಹೋಯಿತು
ಹೀಗೆ ನಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಸೋಲಿಲ್ಲ ಜೋಳಿಗೆ
ಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಗತಿಯು ಬರುವವರೆಗೂ, ಆಮೇಲೆಯೂ ಫಲವನ್ನು
ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಸುಮ್ಮನಾಗುವ ಬಗೆ
ಹೇಗೆ? ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಯ ಕಾಲವು ಸಮಾಪಿಸಿತು ಇಬ್ಬರ ಮನೆಗೂ
ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ಬಂದು ನೆರೆದರು ಇದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ
ದ್ವೇಷಸಾಧನೆಯಲ್ಲ ಒತ್ತಾಸೆ ದೊರೆತು, ತೂಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವನಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆ
ಹಾಸಿಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು ಇನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾದುದೇನು? ಜನಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ
ದಷ್ಟೂ ಜಗಳವೂ ಹೆಚ್ಚಿತು

ಒಂದು ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೆ ಜುಲ್ಮಾನೆಯಾದರೆ
ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಜುಲ್ಮಾನೆ; ಅವನ ಒಂದು ಮೊಕದ್ದಮೆ
ಕೆಟ್ಟುಹೋದರೆ, ಇವನ ಮತ್ತೊಂದು ಮೊಕದ್ದಮೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದು

ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಬ್ಬರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಬಂಧುಗಳೂ ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೊರ
ಡಲೇ ಒಲ್ಲರು ಅವರಿಗೆ “ಮನೆಗಿಂತ ಮರವೇ ಭದ್ರ”ವೆನಿಸಿತು

ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೈರಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಆಸಾದನೆ
ಬಂದಿತು ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡು
ಗನು ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದ್ದವನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಚೆನ್ನ
ಮ್ಮನೇ ಬೀದಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಚಿಲಕ ಹಾಕಿ, ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ
ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಸಂಶಯವನು, ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಲಗಿದ್ದಳು
ಅದರೂ ಬೀದಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿದೆ; ಕರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ
ಕೆಲವು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿವೆ, ಕೆಲವು ಓಡಿಹೋಗಿವೆ ಹುಡುಗನಂತು ಎಲ್ಲಿ
ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ ಅವನ ತಾಯಿಯು ಗೊಂಡುರುವುದಕ್ಕೆ ನೊದ
ಲಿಟ್ಟಳು ಬೈರಣ್ಣನೇ ಈ ಮನೆಮುರುಕುತನವನ್ನು ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂಬುದು
ನಿರ್ಧರವಾಯಿತು ರಾಗರಾಗವಾಗಿ ಜೈಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಅಷ್ಟ
ರಲ್ಲಿ ಪಟೇಲನೂ ಬಂದು ಹುಡುಗನ ಚಡರೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ ಸ್ತೋಲಿಸಿನವ
ರಿಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ಬರೆದನು ಅವರೂ ಬಂದು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದರು
ಹುಡುಗನ ತಂದೆಯು ಮೂರು ಹರದಾರಿಗಳಿಗಾಚಿಯಿದ್ದ ಒಂದು ಹಳೆಯ
ಲ್ಲಿದ್ದನು ಸ್ತೋಲಿಸಿನವರು ಹುಡುಗನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ,
ಹುಡುಗನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದುದನ್ನು ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿ
ತೆಂಬುದು ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು ಸಾಯಂಕಾಲವು ಸಮಾಪಿಸು
ತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಮರುದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು
ಅವನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು ಸ್ತೋಲಿಸಿನವರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ವಿಚಾರಣೆ
ಮಾಡಿದರು

ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ತಲೆಕೆರೆದುಕೊಂಡು ಏನೇನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ
ದರೂ ಹುಡುಗನ ವಿಚಾರವು ಬಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲ ಬೆಳಗಿನಿಂದಲೂ ಊರಿ
ನವರೆಲ್ಲರೂ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಸಾಕಾಗಿದ್ದರು ಇನ್ನು
ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಅವನು ಸಿಕ್ಕುವ ಸಂಭವವು ಅವರಿಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ.
ರಂಗೇಗೌಡನೇನೋ ತನಗೆ ಬೈರಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ

ದನು ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಬರಿಗೂ ಬಹು ಕಾಲದಿಂದಲೂ ದ್ರೋಣನೊಡನೆ, ಅದ ಕಾರಣ ಈ ಮನೆಹಾಳು ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವನೇ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಒಂದುವೇಳೆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಅವನು ಕೊಂದಿದ್ದರೂ ಕೊಂದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಅವನು ಪ್ರೋಲಿಸಿನವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು ಈ ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೈರಣ್ಣನು ಅಂದು ಬೆಳಗಿನಿಂದಲೂ ಊರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜಿನ್ನಮ್ಮನು, “ಬುದ್ದೀ! ಆ ಹುಡುಗ ಮುದ್ದಾದ ಹುಡುಗ ಈಗ ತಿಂಗಳ ಕೆಳಗೆ ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ, ಮಲೆಯಾಳದ ಸೀಮೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬ ಗೋಸಾಯಿ ಬಂದಿದ್ದ ಬೈರಣ್ಣ ಅವನಿಗೆ ಅಡಿಗೆ, ಸಾಮಾನು ಕೊಟ್ಟು; ಅವನತಾವ ಬೈರಣ್ಣ ಎಲ್ಲೋ ಪಿಶಾಚಿನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡವನೆ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ನಿನ್ನೇ ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಮಾರಮ್ಮನನ, ಅಷ್ಟು ಭಯವಾಗಿ ಹೊಡೆತಾ ಇದ್ದನೇ? ಅಂತು, ಆ ಪಿಶಾಚಿ ಎಹಾಯದಿಂದ ಚೆಲ್ಲಾ ತೆಗಿಸಿ ಹುಡುಗನನ್ನು ಬೈರಣ್ಣನ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನೆ ಅದಕ್ಕೇ ಅವನು ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅವನನ್ನು ಕರೆಸಿ ನೋಡು ಹಾಕಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕು ಬುದ್ದೀ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರೋಲಿಸಿನವರಿಗೂ ನಗು ಬಂದಿತು ಮಾರಮ್ಮನನ್ನು ಹೊಡೆದುದರ ಅರ್ಥವೇನೆಂದು ಪ್ರೋಲಿಸು ಅಧಿಕಾರಿಯು ಕೇಳಿದನು ರಂಗೇಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿಯು ಅದನ್ನು ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು ಅದು ನನಗೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದದ್ದೇ; ಏಕೆಂದರೆ, ಅದರಿಂದ ರಂಗೇಗೌಡನ ಮಾನವು ಹೋಗುವ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಬೈರಣ್ಣನ ಮೂಲೆ ದ್ವೇಷವು ಈಗಿದ್ದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅದಕಾರಣ, ಅದನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ —

ಆ ಊರಿಗೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಗು ರೋಗವು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಿತು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೂ ಅದೆಲ್ಲ ಬರುವುದೋ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯವ ರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶಂಕೆಯುಂಟಾಯಿತು ಹಳ್ಳಿಯವರು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಾಜ್ಞಮಾಡಿ ಆಕೆಯು ಕುಶಲ ಹೇಳುವಂತೆ ಕೇಳುವು

ದುಂಟು ವಿಗ್ರಹದ ಮೇಲಿರುವ ಹೊಗಳು ಬಲಗಡೆಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಊರು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದ್ದು ಪ್ಲೇಗು ಬಾರದೆ ಇರುವುದೆಂದೂ, ಎಡಗಡೆಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಪ್ಲೇಗು ಬರುವುದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದೂ ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದುಂಟು, ಕೆಲವು ಕಡಿ ಮಾರಮ್ಮನೇ ಇತರರ “ಮೈದುಂಬಿ” (ಆವೇಶ ಬಂದು) ಮಾತನಾಡುವುದೂ ಉಂಟು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಬರಿಯ ಮೋಸ ಆದರೆ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಬೇಡಿ ಅದನ್ನು ನಂಬುವುದೂ ಬಿಡುವುದೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಪ್ಲೇಗು ಬರವುದಿಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದಾಗಿ ಆ ರಾತ್ರಿ ಊರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾರಮ್ಮನನ್ನು “ಕುಶಲ” ಕೇಳಿ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದರು ದೇವಿಯು ಏನು ಸೂಚಿಸುವಳೋ ಎಂದು ಪೂಜಾರಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ತವಕ; ಏಕೆಂದರೆ, ಅವನ ಮನೆಯ ಕಲಗಚ್ಚಿನ ಬಾನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸತ್ತ ಇಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದಿತು ಆದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ, ಇಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಿಸಾಡಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದನು ಊರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ ಗುಡಿಸಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಿರಲಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಪ್ಲೇಗಿನ ಇಲಿಯಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಅವನು ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು ಆದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಳವಳ, ಏನೂ ಚಸಲ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೊಗಳು ಬೀಳುವುವೋ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಆತುರದಿಂದ ಎದುರುನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಇದ್ದಿದ್ದ ಹಾಗೆ, “ಹುಃ ಹುಃ” ಎಂದು, ಚಳಿ ಬಂದವರು ನಡುಗಿದಂತೆ, ಕುದುರೆಯ ಮರಿಯು ಕೆನೆದಂತೆ, ಶಬ್ದವಾಯಿತು ಎಲ್ಲರೂ ಕಕ್ಕುಬಿಕ್ಕಾಗಿ ನೋಡಿದರು ರಂಗೇಗೌಡನು ತಲೆದೂಗುತ್ತ ಹೊಂಕಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು, ಮಾರಮ್ಮನು ಮೈದುಂಬಿದಳೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಡಗರ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾರಮ್ಮನೂ ಸಕ್ಷಪಾತಿಯೆಂದೇ ತೋರಿತು ಮಾರಮ್ಮನು ತನ್ನಮೇಲೆ ಏಕೆ ಆವೇಶ ಬರಕೂಡದಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದು ಅವನ ಸಂಶಯ ಪೂಜಾರಿಯು ಸಡಗರದಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತ, ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ—ರಂಗೇಗೌಡನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಘುಡುಘುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ—ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು ದೇವರ ವಿಗ್ರಹದ

ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕೋರಡೆಯನ್ನು ರಂಗೇಗೌಡ-ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೊಪ್ಪಿಸಿ, “ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾ! ಕೋರಡೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾ! ನಿನ್ನ ಅಯುಧ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೋ ನಮ್ಮವಾ!” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ಅರೆಬಗ್ಗ ಬಾಗಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದನು ರಂಗೇಗೌಡ-ಮಾರಮ್ಮನು ಕೋರಡೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ, ಪೂಜಾರಿಯ ಜಿನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಏಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, “ಮಂಡೆಬೋಳರ ಊರು ಇದು ನಾ ಹಸಿದು ಬಂದರೆ ಕೈಗೆ ಕೋರಡೆ ಕೊಟ್ಟಿಯಾ ಮೂಢ! ಬಾ, ಸಿಂಚಿಡುವೆ ನಿನ್ನ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದಳು ಬಯಲಾಟದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ರಂಗೇಗೌಡನು ವೇಷ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವನು ಇದು ಹಾಗಿರಲಿ ವೇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಊರಿನವರು ಕೆಲವರು ತಿರುಪತಿಗೆ ಮೋಗಿ ಮುಡಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದರು “ಮಾರಮ್ಮನು ಅರಿಯದ ಕೊಂಕಯುಂಟೆ” ಎಂಬ ಗಾದೆಯು ಸಿಂಚಿಂಬುವಕ್ಕೆ ರಂಗೇಗೌಡ-ಮಾರಮ್ಮನು, “ಮಂಡೆಬೋಳರ ಊರು” ಎಂದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೃಷ್ಟಾಂತವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅವರಲ್ಲರೂ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿದರು ಊರ ಯಜಮಾನನ ಸನುಮಂತೆ ಗೌಡನಂತು ಮಾರಮ್ಮನು ತನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರವೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹಾಗೆ ಹೆಸರಬಿಡೆಂದು, ಕೂದಲು ಮುಕ್ತಾಲುಸಾಲು ಉದುರಿಹೋಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಿತಲೆಯನ್ನು ನವರಿಕೊಂಡು ಅನಂದನಟ್ಟನು ಪೂಜಾರಿಯು “ಜಿನ್ನಿನಮೇಲೆ ಹೊಡೆದೆ, ಹಸಿದಿದ್ದೆ ಬೋನ ಕೊಡ್ತೀನಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯಮೇಲೆ ಹೊಡೆಬೇಡ ನಮ್ಮವಾ!” ಎಂದು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಡಬರಿಯ ತುಂಬ ರಸಾಯನವನ್ನೂ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಹಾಲನ್ನೂ ತಂದಿಟ್ಟನು ಕೆಲವರು ಬೇವಿನ ಕೊನೆ ಗಳಿಂದ ಬಿಜ್ಜಣವಿಕ್ಕಿ, ಅರಿಸಿನವನ್ನು ಎರಚಿದರು ವೇವನ್ನಾದ ಅರಿಸಿನದ ಬಟ್ಟಲು ಬರಿದಾಯಿತು ರಂಗೇಗೌಡ-ಮಾರಮ್ಮನು ಆಗಾಗ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ, ತುಂಬಿದ ತೊರೆಯಂತೆ ಮೊರೆಯುತ್ತ, ಪದೇ ಪದೇ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತ, ರಸಾಯನವನ್ನೂ ಹಾಲನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡಳು ಬಳಿಕ, “ಈಗ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬದೆ, ಮಗನೇ ಬೇಕಾದ್ದು ಬೇಡು” ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಹೊರ

ಟಿತು ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿ, ಅವನ ಹೃದಯದಿಂದ ಚೀಳು ಬಾಣಗಳೂ, ಹಾವು ಬಾಣಗಳೂ ಸುರಸುರನೆ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆಹೋಗಲು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದುವು. ಪೂಜಾರಿಯು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿ, ತನ್ನ ಸೊಂಟದಿಂದ ನಸ್ಯದ ಡಬ್ಬಿಯು ಕಳಗೆ ಬಿದ್ದುಹೋದುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸದೆ, “ಮಹಾತಾಯಾ! ಕೋರಡೆಯು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದದೆ, ಈಗ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿ ನಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಪ್ಲೇಗು ಮಾರಮ್ಮನ ದಳ್ಳುರಿ ಎದ್ದದೆ ಸದ್ಯ ನಮ್ಮೂರು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿದ್ದಾತು” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ರಂಗೇಗೌಡ—ಮಾರಮ್ಮನು, “ಮಾರಮ್ಮ ನಾನೂಬ್ಬಳೇ, ಈಗ ಬಂದಿರೋವು ನೆಲೆ ಅರಿಯದೆ ದಿಕ್ಕುಟ್ಟು ಅಲಿಯೋ ಮುಕ್ಕಗಳು, ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ, ಐದು ಬಂದವೆ ಹಾಳು ದೇವತೆಗಳು ಪಿಳೇಕು (ಪ್ಲೇಗು) ದೇವತೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪೀಡೆ ಐದೂ ಬಲೆ ಬಲವಾಗಿವೆ ಊರು ಬುಗುಗೆ ಬಂದು ಆತುಕೊಂಡಿವೆ, ನುಗ್ಗ ಬೇಕು ಒಳಕ್ಕೇ ಅಂತ ನಾನು ಕಷ್ಟವಟ್ಟು ತಡೀತಾ ಇದ್ದೀನಿ, ಆದರೂ ಪೂರ್ತಾ ತಡಿಯೋ ಹಂಗೆ ಕಾಣೆ, ಆದರೂವೆ ಸಕ್ತಿವಿಾರಿ ತಡೀತೀನಿ” ಎಂದು ಉತ್ತರಬಂದಿತು ಈ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಳಮಳವುಂಟಾಯಿತು ಪೂಜಾರಿಯು, “ಹೋಗಲಿ ನಮ್ಮವ್ವಾ! ನೀನು ಮಾಡೋಪೇನು! ಕೃಲಾದಷ್ಟು ಮಾಡ್ಡೀಯೆ ಒಂದು ಸಮಯ ಪಿಳೇಕು ದೇವತೆ ಬಂದರೆ ಯಾರ ಮನೇ ಮುರಿದಾಳು? ನಮ್ಮ ಮನೇಗೇನಾರಾ ಭಯವಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ಆದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ, “ನೀನು ನನ್ನ ಭಕ್ತ, ನಿಂಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ ಅವಳು ಬಂದರೆ ಈ ಊರಾಗೆ ದೊಡ್ಡ ತಲೆಯುಸಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರೋ ಕಾಗೆ ಬಣ್ಣದ ಹೈದನಿಂದ ಮುರೀತಾಳೆ, ಅವನು ನನ್ನ ಭಕ್ತನು ಕಾಡ್ತಾನೆ ಅವನು ನಂಗೂ ನನ್ನ ಭಕ್ತಂಗೂ ಶರಣು ಬಿದ್ದರೆ, ಪಿಳೇಕುದೇವತೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗದ ಹಂಗೆ ಕಾಪಾಡ್ತೀನಿ”

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಕೋಪವು ಮಿತಿವಿಾರಿ ನೈಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿವಂತಾಗಿ, ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಬಾಣಗಳು ಹಾರಲು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು, ಹೊರಟಿತು ದುಳ್ಳುರಿಯ ಸಿಡಿಲು ಬೈರಣ್ಣನು, ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕೋರಡೆಯನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಂಗೇಗೌಡ

ನಿಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ರಂಗೇಗೌಡನು “ಆ! ಆ! ನಾನು ಮಾರಮ್ಮ! ನನ್ನ ಮ್ಯಾಗೆ ಕೈಮಾಡ್ತೀಯಾ” ಎಂದು ತತ್ತರಿಸಿದನು. ಬೈರಣ್ಣನು, “ನೀನು ಮಾರಮ್ಮನಾದರೆ, ನಾನು ಬೀರೇ ದೇವರು, ನನ್ನ ಭಕ್ತನ ಮಾತೇಕೆ ನೀನು ಎತ್ತಿದ್ದು?” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ಏಟುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಮಾರಮ್ಮನು ಪಲಾಯನವಾಗಿ ರಂಗೇ ಗೌಡನು ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಪೂಜಾರಿಯು ಸುನೂ ತೋರ ದವನಾಗಿ ಬೈರಣ್ಣ-ಬೀರೇದೇವರಿಗೂ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿದನು. ಬೀರರು, “ತಡಿ, ತಡಿ, ಇವಳನ್ನ ತೀರಿಸಿಬಿಡ್ತೀನಿ” ಎಂದು ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ಏಟುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಬೆರಗಾದರು. ಕಲವರು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋದರು. ತಮಗಲ್ಲ ದೇವರ ಪ್ರಸಾದವು ದೂರಯುವದೋ ಎಂಬ ಭಯವೆ ಅವಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ರಂಗೇಗೌಡನು, “ನುಸೋ, ನುಸೋ, ರಂಗೇಗೌಡ! ಇದುವರಗ ಮಾರಮ್ಮನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಹೂಡಿಯೋದೇಕೋ ನೀನು” ಎಂದು ಬೈರಣ್ಣ-ಬೀರೇದೇವರು, “ನಿನ್ನ ಕೋಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದೀನಿ. ಅವರೇ ನಿನಗೆ ಉಡುಗೆರ ಕೊಡ್ತಾರೆ. ನಾನ್ಯಾಕ ಹೂಡೀಲಿ ನಾನು ಹೂಡೀಲೆ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹೂಡಿದೆ” ಈ ಚಾವಟಿಯಾಕೆ ನನ್ನ ಕೈಲಿ ಬಂತು” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿ ಕೋ ರಡೆಯನ್ನು ಕಳೆದುದು ಒಡಿಹೋದನು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಳಿದ ವೆಳೆಯು ಸಮಾಪಿಸಿತು. ಹಸುಮಂತೇಗೌಡ ಒಬ್ಬ ಹೊರತು ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಮಾರಮ್ಮನಗಿಂತ ಬೀರೇದೇವರ ಬಲಮಯೆ. ಮೊದ್ದೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮೆಲಕ್ಕೆ ಕೃಮುಗಿದು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಆ ಮುದುಕನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಧದ ಸಂರಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಿರುನಗೆನಕ್ಕು ಮೊದಲು ನಾನೂ ಮೋಸಹೋಗಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ! ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಬೀರೇದೇವರು ಸಿಕ್ಕಿದ” ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡನು. ರಂಗೇಗೌಡನ ಮೋರೆಯು ಪೆಚ್ಚುಬಿದ್ದಿದ್ದಿತು. ಸುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತನ್ನು ಸುಂಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದವನು ಅವನು ಆಗ ಅವನ ಕೋಪ ವೆಚ್ಚವೂ ಬೈರಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಮರುದಿವಸ ಹುಡುಗನೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

ರಂಗೇಗೌಡನ ರೊಟ್ಟಿಯು ಜಾರಿ ತುವ್ವಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು ಬೈರಣ್ಣನೇ
ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಯಿತು

ಪೋಲೀಸಿನವರು ಮುಂದೆ ನಡೆಯಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳು ಇಲ್ಲಿ
ಅಪ್ರಕೃತ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ನೇಣುಹಾಕುವುದು ಖಂಡಿತವೆಂದೂ, ಕಾಳಮ್ಮನ
ತಾಯಿಯ ಹೋಗುವ ದುರದೃಷ್ಟವನ್ನು ಕಂಡು ತನಗೆ ಅನುತಾಪವೆಂದೂ,
ಜಿನ್ನಮ್ಮನು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರಲ್ಲಿಗೂ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು ಆದರೆ,
ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅನುತಾಪದ ಸೂಚನೆಯೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ
ಹುಡುಗನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಅವನ ತಂದೆಯನ್ನು
ಕರೆತರಲು ರಂಗೇಗೌಡನು ಆಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿದನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯನ್ನು
ದಾಟಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದು ಪ್ರವಾಹ ಅದು
ಇಳಿಯುವವರೆಗೂ ಮರು ಮಾತೆ ಇಲ್ಲ ತಾನು ರಂಗೇಗೌಡನಮೇಲೆ
ಎಸದ ಕೆಲವು ಕಲ್ಪಗಳು ಗುರಿತಪ್ಪಿ ಹೋದುದೊಂದು, ತಾನು ಇನ್ನೂ
ಅವನನ್ನು ಕೋಟಲೆಪಡಿನಬೇಕೆಂದಿರುವಾಗಲೇ ಈ 'ಅನಾಂತರ' ಒದ
ಗಿದುದೊಂದು ಇವುಗಳಿಂದ ಬೈರಣ್ಣನೂ ಮಂಕಾದನು ಅವನಿಗೆ
ಯಾವಾಗ ಪೋಲೀಸಿನವರು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವರೋ ಎಂಬ ತಳಮಳ
ರಂಗೇಗೌಡನನ್ನು ನಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಹಿಂಡಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ
ಆಸೆ ಆದರೆ, ನಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣು ಸುಣಚಿಕೊಂಡರೆ, ಮಾಡುವೇನು ?
ಉರಿಯುವ ಕೊಳ್ಳೆಯು ದೊಡ್ಡ ಉರಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಕೊನೆಗೆ ಆರಿಹೋಗು
ವಂತೆ, ತಾನೂ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ರಂಗೇಗೌಡನಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು
ಅಪರಾಧವನ್ನು ಹೇರಲು ಅವನಿಗೆ ಕಾತರ

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ತೂಕಡಿಸುವವನಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆಯೂ ತಲೆಗಿಂಬೂ ದೊರೆತಂ
ತಾಯಿತು ಬೈರಣ್ಣನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅವನ ಎತ್ತು ಕಾಲುಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿ
ದ್ದಿತು ಅದಕ್ಕೆ ರಂಗೇಗೌಡನನ್ನೇ ಹೊಣೆಯಾಗಿ ಮಾಡುವದು ಗೊತ್ತೇ
ಇದೆ ರಂಗೇಗೌಡನು ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ಒಂದು ಗಾಯಕ್ಕೆ ಔಷಧದ ಹಸು
ರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಅದೂ ಬೈರಣ್ಣನ ತೋಟದ
ಬೇಲಿಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ, ಬಹಳ ದೂರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದವರು ಕೆಲವರು ಅಂದಿನ

ಅಲೆದಾಟವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಆಪ್ತರು ಎತ್ತಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಬೈರಣ್ಣನು ರಂಗೇಗೌಡನ ಮೇಲೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದನು ಅವನ ಆಪ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ವ್ಯವಹಾರವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು

ಈ ವೇಳೆಗೆ ಹುಡುಗನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಐದಾರು ದಿನಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದವು ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕಳೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಅವನಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಪ್ರೀತಿಸಿನವರು ಬರುವರೋ, ಯಾವ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು “ಲಾಕೂವು” ನೇರಬೇಕಾದೀತೋ ಎಂಬ ಭಯ ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದು ಒದಗಿರುವವೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ಯೋಚಿಸುವನು ದ್ವೇಷ ಸಾಧನೆಯು ಯಾರಿಗೂ ತರವಲ್ಲ ವೆಂದು ಹನುಮಂತೇಗೌಡನು ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವನಿಗೆ ನೆನಪಾಗಿ, ವೃದ್ಧನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿವೇಕವುಂಟೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆಯುವುದು ಆದರೂ ರಂಗೇಗೌಡನು ಮೊದಲು ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಹಾಕದಿದ್ದರೆ ತಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ವೆಂದೂ, ಆದಕಾರಣ, ದೇವರು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ ವೆಂದೂ, ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಾನೇ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವನು ಆದರೂ, ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಊರಿಗೆ ಸ್ವೇಗು ರೋಗವು ಬಂದೇ ಬಂದಿತು ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ನಂಟರೂ, ಬೈರಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ನಂಟರೂ, ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಓಡಿಹೋದರು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋದುದಕ್ಕೆ ನೆರೆಯ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳಿಂದ ಇಲಿಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಕಾರಣ ಬಂಧುಗಳು ಹೊರಟು ಹೋದ ಮರುದಿನವೇ ಬೈರಣ್ಣನ ತಾಯಿಯು ಊರಿಗೆ ಬಂದಳು ಅವಳು ಎರಡು ಮೂರು ವರುಷಗಳಿಂದಲೂ ಮಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಿದ್ದವನೊಬ್ಬನು, ಮಾರಮ್ಮ ಮೈದುಂಬಿ ಬೈರಣ್ಣ

ನಿಗೆ “ ಪಿಳೇಕು ” ತಗುಲುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳು ಓಡಿಬಂದಳು ಬೈರಣ್ಣನು, “ ಈಗ್ಯಾಕೆ ಬಂದೆ? ಪಿಳೇಕು, ಇಲಿಗಳು ಬಿದ್ದಿವೆ, ಊರು ಬಿಡ್ತೀನಿ ” ಎಂದನು ಅವಳು, “ ಮಗಾ! ಮುರಿದರೆ ಪಿಳೇಕು ಮಾರಮ್ಮ ನನ್ನಾರಾ ಮುರಿದು ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿ ಅಂತ ಓಡಿ ಬಂದೆ ನಾನು ಇವತ್ತಿನಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಲತಾವ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಲಿಕೊತ್ತೀನಿ ಪಿಳೇಕು ಮಾರಮ್ಮ ಬಂದರೂ ನೊವಲು ನಾನೇ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳೋಕೆ ಸರಿಹೋಗ್ತದೆ ” ಎಂದಳು ತಿಂದು ತೇಗು ತ್ತಿದ್ದ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಓಡಿಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಿತು ಮುದುಕಿಯು, “ ಇದ್ಯಾಕೆ ಹಿಂಗಾಡ್ತೀ? ಅಳಬ್ಯಾಡ ಮಗಾ! ಮಾರಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಏನೂ ಮಾಡಾಕಿಲ್ಲ ಮಾರಮ್ಮ ಮೈದುಂಬಿ ಹೇಳೋದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಸುಳ್ಳಾಗ್ಯತೆ ಇದರ ಮೇಲೆ ನಾನು ಬಾಗಿಲೆದುರಿಗೆ ಮಲಿಕೊತ್ತೀನಿ ” ಎಂದಳು

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರಂಗೇಗೌಡನನ್ನು ಕಂಡು, “ ಎನ್ನೋ ಮಗಾ! ಮಗಾ ರಂಗಣ್ಣ! ಜಿನ್ನಾಗಿರ್ದೀಯಾ? ” ಎಂದಳು, ಹಿಂದಣ ವಿಶ್ವಾಸ ರಂಗೇಗೌಡನು ಉತ್ತರ ಹೇಳದೆ ಹೊರಟು ಹೋದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವಳಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು ಬೈರಣ್ಣನು ಗುಡಿಸಲು ಹಾಕಿಸಲು ಹೊರಟುಹೋದನು ಹೊಲಗಳ ಕೊಯ್ಲು ಮುಗಿದಿದ್ದಿತು ಅವರೆಯಗಿಡ ಒಣಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಿತು ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ರಂಗೇಗೌಡನು ಉತ್ತರ ಹೇಳದೆ ಹೊರಟು ಹೋದುದರ ಕಾರಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಳಮ್ಮನು ಮುದುಕಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದಳು ಮುದುಕಿಯು ಆಗಾಗ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದಳು ಕಥೆಯು ಪೂರೈಸಿದಮೇಲೆ, “ ಬೈರಣ್ಣ ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡನೇ ನಮ್ಮವ್ವಾ! ಅವರಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಗೌಡ ಇದ್ದರೆ ಇದ ನೋಡಿ ಅತ್ತುಬಿಡೋರು. ಅವರ ಕಾಲದಾಗೆ ಎಷ್ಟು ಸ್ನೇಹವೇ ನಮ್ಮವ್ವಾ! ನೀನಾರಾ ನಿನ್ನ ಗಂಡಂಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಕಾಗ್ಗಿತ್ತ ಮಗಾ! ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನೀನು

ಹುಡುಗೆ, ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸಿನ ಮಾತ ಕೇಳುತ್ತಾರಾ ? ಹೆಣ್ಣಾದ್ರೇನು ಗಂಡಾ ದ್ರೇನು, ನಡತೆ ಚೆಂದಾಗಿರಬೇಕು ರಂಗೇಗೌಡ ತಾನೆ ಹಿಂಗೆ ಕುಣಿ ಯೋದಾ ?” ಎಂದಳು ಬೈರಣ್ಣನು ಮನೆಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು

ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹುಡುಗನು ಸಿಕ್ಕಿದುದರಿಂದ ಬೈರಣ್ಣನಮೇಲೆ ಖೂನಿ ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ನಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ತಪ್ಪಿತು ಮಾರಮ್ಮನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಗರಣ ನಡೆದ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಊಟ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು ತಮ್ಮತಾಯಿಯು ತನಗೆ ಬೇಗ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕೋಪದಿಂದ, ಆ ಹುಡುಗನು ಕರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೀದಿಗೆ ಅಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟು, ಎಲ್ಲರೂ ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು ತಂದೆಗೆ ದೂರನ್ನು ಹೇಳಲು ಅವನಿಗೆ ಆತುರ ಅವನು ಊರಿಗೆ ಹೋದಬಳಿಕ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ವ್ರವಾಹವು ಬಂದಿತು ಪ್ರೋಲೀಸಿನವರು ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊರ ಗೆಡಹಿ, ಹುಡುಗನನ್ನು ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದರು ಬೈರಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಬಂದಿದ್ದ ಅಪವಾದವು ಮಂಜಿನಂತೆ ತೇಲಿಹೋಯಿತು

ಎತ್ತಿನ ಕಾಲನ್ನು ಮುರಿದ ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು ತಾನು ಮಾಡದ ತಪ್ಪಿತವನ್ನು ದ್ವೇಷದಿಂದ ತನ್ನಮೇಲೆ ಹಾಕಿರುವರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ರಂಗೇಗೌಡನು ಬಾಲವನ್ನು ತುಳಿದ ನಾಗರಹಾವಿನಂತೆ ಬುನು ಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದನು ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು ? ಆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು “ಆರೋಗ್ಯಮೆಂಟಿಗೆ” (ಆರ್ಗ್ಯುಮೆಂಟಿಗೆ) ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಉಭಯ ಕಕ್ಷಿಯವರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದರು ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ರಂಗೇಗೌಡನ ಊಹೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ಬಹಳ ಬಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅಪರಾಧಿಯು ಬೊಗಳುವುದನ್ನು ಬೊಗಳಿಬಿಡಲೇ ಎಂದು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದವರು “ಆರೋಗ್ಯಮೆಂಟಿಗೆ” ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದು ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಭರವಸೆ “ಆರೋಗ್ಯಮೆಂಟಿನ” ತಾರೀಖು ಇನ್ನೂ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದಿತು ಪಟೇಲನು ಮತ್ತಾವುದೋ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಆ ದಿನವೇ ತನ್ನ ಮೊಕ

ದ್ವಮೆಯೂ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೆ ಚಪಲ ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ಸುಳ್ಳೆಂಬುದೇನೊ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ ಆದಕಾರಣ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಇದರಮೇಲೆ ಪಟೇಲನೂ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆ ದಿವಸ ಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಜಡ್ಜಿಯೋರು ಅದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದೆಂದೂ, ಅವನಿಗೆ ಉಹೆಯಮೇಲೆ ಉಹೆ, ಅನುಮಾನದ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನ ಆದಕಾರಣ, ವರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ನಂಬುವ ವಿವ್ಯಾಧಿಯು ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಫಲಿತಾಂಶದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಡುವ ಹಾಗೆ, ನಮ್ಮ ರಂಗೇಗೌಡನೂ ಪಟೇಲನ ಆಗಮನವನ್ನೇ ಎದುರುನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ಕೊನೆಗೆ ಪಟೇಲನು ಸಿಕ್ಕಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿದನು ಅವನು ಬಹಳ ಕುಚೋದ್ರದ ಮನುಷ್ಯ ಇತರರನ್ನು ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಹುಸಿಹೆದರಿಕೆಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸುವುದರಲ್ಲ ಪ್ರವೀಣ ಆ ದಿನ ಅವನು ಹೊಸ ಕಿರಿಕೆ ಚಡಾವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಚಡಾವು ಅವನ ಕಾಲನ್ನು ಕಚ್ಚಿ, ನುಲೈದ್ದು ಕಡೆ ಹೊಪ್ಪಳೆಯಿದ್ದಿದ್ದಿತು, ಹಿಮ್ಮಡಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸೂರುತ್ತಿದ್ದಿತು ಉರಿಗಲ್ಲ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಕೃಯಲ್ಲ ಚಡಾವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವನಿಗೆ ಅವಮಾನ, ನಡೆಯಲು ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ ಕೊನೆಗೂ ಚಡಾವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳದೆ ಅವನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕುಂಟುತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ರಂಗೇಗೌಡನು ಕೇಳಿದ ಕುಶಲ ವ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಪಟೇಲನು ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ರಂಗೇಗೌಡನು ತನ್ನ ಅನುತಾಪವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ, ಹುಸಿನಗೆ ನಗುತ್ತ, “ ಬಾಳೇಹಣ್ಣಿನಂಥಾ ಮನುಷ್ಯ, ಸುಖದ ಪುಟ್ಟಸಾಮಿಗಳಿಗೆ ಅಗೋದೇ ಹಿಂಗಿ ಚಡಾವು ಕಾಲು ಕಡಿದರೆ ಹಿಂಗಿ ಕುಂಟಬೇಕಾ ’ ಕಾಲ ಬಲೇ ನಾಜೋಕಿಗೆ ಬಂತಣ್ಣಾ ! ಇದೇನೋ ನಾಗಲೀಕತೆ ಅನ್ನೋದು ” ಎಂದನು ಮೊದಲೇ ನೊಂದಿದ್ದ ಪಟೇಲನಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೋಪವೂ ಬಂದಿತು, ಕುಚೋದ್ರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೂ ದೊರೆಯಿತು. ಹಿಂದಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಹೊಸ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಆತನು ಬೆಂಕಿಯಂಥ ಮನುಷ್ಯ.

ನಾದುದರಿಂದ ತುಂಟರ ಪುಂಡಾಟವನ್ನು ಅಡಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಠವನ್ನು ತಾಳಿರುವುದಾಗಿಯೂ, ಎತ್ತಿನ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೆ ಭಾರಿ ಜುಲ್ಮಾನೆಯನ್ನೂ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಸಜವನ್ನೂ ವಿಧಿಸಿ ಕರಕರನೆ ಹುಕುಂ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಪಟೇಲನು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು ಹಾಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಕ್ಕೆಡೆಗೊಡದೆ, ತಾನು ಗಂಭೀರವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತನ್ನ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿದನು ರಂಗೇಗೌಡನ ಮುಖವು ತೀರ ಇಳಿದುಹೋಯಿತು ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೈರಣ್ಣನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕೆ? ಇಂತಹದನ್ನಲ್ಲವೆ ದೈವಸಂಘಟನೆಯನ್ನುವುದು? ಪಟೇಲನಂತೂ ಹೊರಟೇಹೋದನು ರಂಗೇಗೌಡನು ಕಲ್ಲಿನ ಬೊಂಬೆಯ ಹಾಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ನಿಂತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಬೈರಣ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ರಣಹದ್ದಿನಂತೆ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, “ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೇ ಉರಿದುಹೋಯ್ತು, ಸುಳ್ಳು ಮೊಕದ್ದಮೆ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಸಜಾ ಮಾಡಿಸಿದೆ, ನಾಳೆಯೋ ಇವತ್ತೋ ನನ್ನ ಎಳಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾರೆ, ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಜಾ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ಇಂಥ ಕಳಂಕ ಬಂತು, ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಉರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನಿನಗೆ ಮನೇ ಉರಿಸಿ ನಾನು ಉರುಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ತೇ ಇದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಕುರೋ, ಕುರೋ ಎಂತ ಕರಿ, ಧೂ ಅನ್ನು” ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹರ ಹುಟ್ಟಿ ಅವನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಡುವನೆಂದು ಬೈರಣ್ಣನಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಳವಳವಾಯಿತು ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತೆಂಬ ವಿಷಯವು ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಎಲ್ಲರ ಗುಡಿಸಿಲಿಗೂ ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲೇ ಹರಡಿತು ಅವನೇ ಅನೇಕರೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು ಬೈರಣ್ಣನ ತಾಯಿಯು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಪೇಚಾಡಿದಳು ಕ್ಷಮಾಗುಣದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಭೂದೇವಿ ಯಾವ ಜಾತಿ ಯಾದರೇನು? ಗುಣಕ್ಕೆ ಪೂಜ್ಯತೆಯು ಸಲ್ಲಲೇಬೇಕು

ಬೈರಣ್ಣನು ಏನೂ ತೋರದೆ, ಒಣಗಿದ ಮರದಹಾಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹನು ಮಂತೇಗೌಡನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬೈರಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ, “ಏನು ಹುಡುಗಾ!

ಕೊನೆಗೂ ಹೆಲ್ಲಾ ಹತ್ತಿ ನಗಾರಿ ಬಡಿದೇಬಿಟ್ಟಿ” ಎಂದು ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಜೇಳು ಕಡಿದಂತಾಯಿತು. ಬೈರಣ್ಣನ ತಾಯಿಯು ಹಲವು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬೋಧನೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕಾಲದ ಸುಖದ ದಿನಗಳನ್ನು ಮಗನೊಡನೆ ಹೇಳಿ, ಗಂಡನ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ರಂಗೇಗೌಡನ ತಂದೆಗೂ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೂ ಇದ್ದ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಮಮತೆಗಳನ್ನೂ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ, ಕಣ್ಣೀರು ಬಿಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಅವರ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಆಳುಗಳು ಬೇಕಾದರೆ ತಮ್ಮ ಆಳುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೂ, ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಾಮಾನು ಮುಗಿದುಹೋಗಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಗಂಡನು ಅವರ ಉಗ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದೂ, ಅದನ್ನು ಕಂಡು ರಂಗೇಗೌಡನ ತಂದೆಯು ನಗುತ್ತ, “ಮಾಡಿದರೆ ಹಿಂಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಮನಸು ಮನಸು ಏಕವಾಗಿದೋವಾಗ ಹೇಳೋದು ಕೇಳೋದೇನು ಚಂದ? ಇದೇ ಸೈ, ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆನಾನು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದೂ, ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬಿಸಿಯಾಗಿ ಅಡಿಗೆಯಾದರೆ, ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮನೆಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೂ, ಇಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಬಳಕೆಗೂ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಮಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದುದನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಗುಡಾಣಕ್ಕೆ ತುಂಬಿ, ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ ಇಲ್ಲದವರ ಮನೆಗೆ ಹಂಚಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದುದೂ, ಈಗಿನವರು ಬಡತನದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮನೆಯವರಿಗೂ ಸಾಲದಂತೆ ಮಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದುದನ್ನು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ವಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಆಗ ತಾವು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳದೆ ಇದ್ದುದೂ, ಹಬ್ಬಗಳ ದಿನ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವಿಧದ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಎರಡು ಮನೆಯವರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುದುಕಿಯು ಮಗನಿಗೆ ತಿಳಿಯಹೇಳಿ, “ರಂಗೇಗೌಡನ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಮಗನ ಹೆಂಗೇ ಕಾಣ್ತಾ ಇದ್ದರು, ನೀನು ಹಿಂಗಿ ಅವನೊಡನೆ ಹೆಗೆತನ ಮಾಡೋದು ಕಂಡಿದ್ದೆ, ಅವರು ಭಾವೀಗೋ ಕೆರೇಗೋ, ಬಿದ್ದು ಬಿಡೋರೋ

ఎనో! అవరు కణ్ణముచ్చి కౌలాసక్తే ఘోరదాగ నీనిన్ను
 మడుగు, అవరు గుణ నీను నోడ్డిల్ల నిమ్మ వ్యాజ్యదింద ఆస్తి
 యెల్ల పాళుబిత్తు హణాన నీరిన హంగి పోలుమాడ్తా ఇద్దీయ.
 ఈ హణ ధర్మకారా కౌట్టిద్రే?'' ఎందు బోధిస్తుద్దలు.
 ఇదరింద తన్న అవివేకవు అవనిగి జిన్నాగి మందట్టాగిద్దదరింద
 దాగి జీలు కడిదంతాగి, అవను మాతనాడదే సుమ్మనే నింతు
 బిట్టిద్దను

హనుమంతేగొడను ప్రితియింద అవన బేన్నన్ను సవరి,
 "నీను యాకొ ఁనో ముఖా చిక్కుదు మాడికొండిద్దీయా?
 నంగి ఇదు తీలేదే హంగందే వేసన మనుష్యరిగి బరదే అరీ
 బండేగి బందాతే? నినగి ఁను వేసనవో నంగి తీలేదు ధ్యేయ
 తక్కింబేకు రంగేగొడనిగి సజవేంత ఊరేల్ల వత్తమాన
 మట్టిదే ఆదరి అదు సుళ్ళు మోకద్దమే'' ఎందు హేళదను.
 బ్యేరణ్ణను బిరగాగి అదు హేగేందు కేళదను బళక, హనుమంతే
 గొడను తన్న సాహసదింద నిజవన్ను కండుహిడిదుదన్ను తీయ
 హేళలు వ్రారంభిసిదను రంగేగొడనే ఎత్తిన కాలన్ను మురిదిర
 బేకేందు తాను ఖిమూరి నూడిదుదు. తాను మూలికే సోప్పన్ను
 మడుకలు ఘోగిద్దదాగి అవను హేళదుదు అదు సుళ్ళేందు
 భావిసి హనుమంతేగొడను సుమ్మనాదుదు. కలవు దినగళ కళగి
 హనుమంతేగొడను నూయితులసి సోప్పిగాగి బ్యేరణ్ణన తోటకే
 ఘోదుదు, అల్లి ఒందు తరగిన గుడ్డేయన్ను కండుదు, ఎత్తు
 కాలు మురిదు బిద్ద స్థళకే అదు సమీపదల్లిద్దదు, హిందే అల్లి
 సణ్ణ మత్తవోందు ఇద్దదు అవనిగి జ్ఞాపకకే బందుదు, అవను
 అదేల్ల ఘోయితేందు సుత్తలూ నోడి కౌనేగి సంశయ మట్టి
 తరగన్ను ఓరేమాడి నోడిదుదు, అగ మత్తవన్ను కండు అంది
 నిందలూ యోచిస్తుద్దదు, యారో ఎత్తున్ను ఓడిసికొండు

ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಅದರ ಕಾಲು ಹುತ್ತದ ದೊಗರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಮುರಿದಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದವನು ತನ್ನ ತಪ್ಪು ಮುಚ್ಚಲೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾವಿನ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತರಗೆಲೆಯನ್ನು ಗುಡ್ಡೆಮಾಡಿ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚಿ ಹೊರಟುಹೋಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ನಿರ್ಧರಮಾಡಿದುದು; ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಬೈರಣ್ಣನ ತೋಟದ ಪಕ್ಕದ ತೋಟದವನ ಮಗನು ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ತಾನು ಪತ್ತೆಮಾಡಿದುದು—ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೆಸುಮಂತೇಗೌಡನು ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು ಬಳಿಕ “ಈ ಊರು ಪಟೇಲ ಕುಚೋದ್ಯಗಾರ, ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದು ಸುಳ್ಳೋ ನಿಜವೋ ಕೇಳೋಣಾ ಅಂತ ಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ, ಅವರ ಗುಡಿಸಿಲ ಬಳಿಗೆ ಬೈರಣ್ಣ! ಧರ್ಮವನ್ನು ನಂಬಿ, ಈ ರಗಳೇ ಬಿಡು ಹರದಿಂದ ಬರೋದೇನು? ಹೀರಂಗು ದಿನ ಶಿಕ್ಷೆ ಆಗದೆ ಇವತ್ತೇ ಅಗಿರೋದು ಸುಳ್ಳಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು ಯಾವುದೂ ವಿಚಾರಿಸಿ ರಾಜೀ ಮಾಡಿಕೊ ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಹೆಸರು ಉಳಿಸು ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಹೊಡೆದೋರಿಗೂ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಡೋ ಮನಸ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಮುದುಕ ಬೊಗಳ್ತಾನೆ ಅಂದ್ವೋಬೇಡ ಊರೋರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ವಾಗಿರೋದನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಸತ್ತರೆ ನನಗೆ ಅದೇ ಸಾಕು, ಊರು ಯಜಮಾನನಾದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕ ಪ್ರೀತಿ, ಗಿಣೀಹಂಗೆ. ದ್ವೇಷ, ಕೆಂಪು ಚೀಳಿನ ಹಂಗೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ತಾನು ಕುಲಕ್ಕೆ ಕಳಂಕವನ್ನು ತಂದವನೆನ್ನಿಸಿತು ಸುಳ್ಳುಮೊಕದ್ದಮೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ತಾನು ಮೋಸಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು ಅವನು ಇನ್ನೊಂದು ಹಾಗೆ ದುಡುಕಬಾರದೆಂದು ದೇವರ ಮೇಲೆ ಆಣೆಯಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಹೆಸುಮಂತೇಗೌಡನು ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ಸುಳ್ಳೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವನ ತಾಯಿಯ ಕಿವಿಗೂ ಹಾಕಿದ್ದನು ಮುದುಕಿಯು ಆ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು

ಮುದುಕಿಯು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸುಮ್ಮನಾಗಲಿಲ್ಲ, ರಂಗೇಗೌಡನ ಗುಡಿಸಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಲ್ಲರೂ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಅಸಡ್ಡೆ ತೋರಿದರೂ

ಅವಳು ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ರಂಗೇಗೌಡನನ್ನು ಕುರಿತು, ಮಗಾ! ಇದು ಸುಳ್ಳು ಮೊಕದ್ದಮೆ ಶಿಕ್ಷೆಯು ನಿಂಗಲ್ಲ ನಂಗೇ ಅದಹಂಗಾ ಯಿತು ಈ ಶಿಕ್ಷೆ ತಪ್ಪಿಸದೆ ಹೋದರೆ ನಾನು ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ನೊರೆಹಾಲಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗ ಇದ್ದಿಲ್ಲ ಪುಡಿ ಬೆರಸಿದರೆ ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೇನಾ? ಶಿಕ್ಷೆ ತಪ್ಪಿಸೋಕೆ ನನ್ನ ಕೈಲಾಗದೆ ಹೋದರೆ ನಾನು ನಮ್ಮೂರು ಕೆರೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣಾನೇ ಬಿಡ್ತೀನಿ ನನಗೆ ಬೈರನೂ ಒಂದೆ, ನಿನ್ನೂ ಒಂದೆ. ನಾನು ಅವತ್ತು ಮಾತಾಡಿಸಿದ್ದೂ ನೀನು ಮಾತಾಡ್ತಿಲ್ಲ ನಾನು ನಿಂಗೇನು ಮಾಡಿದೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನಗೇಕೆ ಮಗಾ, ಅಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು? ” ಎಂದಳು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಂಗೇಗೌಡನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿಯೋಯಿತು ಅವನು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಅಳುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಮುದುಕಿಯ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, “ ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದ ನಮ್ಮವ್ವ ಇವತ್ತು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಹಂಗಾಯಿತು, ನನ್ನ ತಪ್ಪು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕೋಬೇಡ ನೀನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡೋ ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು

ಅತ್ತ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೈರಣ್ಣನು ತನ್ನ ಗುಡಿಸಿಲಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಳಮ್ಮನು ಒಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದಳು ಬೈರಣ್ಣನು, ತನ್ನನ್ನು ನೆರೆಯ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಔತಣದ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದಿರುತ್ತಾರೆಂದೂ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಾಯಕೂಡದೆಂದೂ, ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು ಔತಣದ ಸಂಗತಿಯು ಬರಿಯ ನೆಪವೇ ಹೊರತು ನಿಶ್ಚಯವಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ಊಟಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲದೆ, ತಾಯಿಗೆ ಮುಖವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಹೀನಾಯ ಅದುದರಿಂದ, ಅವನು ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸದ್ದಡಗಿ, ಗುಡಿಸಿಲುಗಳ ದೀಪಗಳೆಲ್ಲ ಆರುವವರೆಗೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಹುಚ್ಚನ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಕಾಲು ಸೋತಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು ಕಾಳಮ್ಮನು ಗುಡಿಸಿಲಿನ ತಡಿಕೆಯನ್ನು ಎಂದಿನಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮುಚ್ಚಿದ್ದಳು ಬೈರಣ್ಣನು ಸದ್ದುಮಾಡದೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಒಂದು ಬೊಂತೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಪೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿದನು ರಂಗೇಗೌಡನು ಅಂದು ತನ್ನ

ಗುಡಿಸಿಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಬಹುದೆಂದೂ, ಆಗ ತಾನು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಅವನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಅದುವರೆಗೂ ತಮ್ಮ ತಾಯಿಗೂ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನಿಗೂ ಮುಖವನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದೆಂದೂ ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆ ರಾತ್ರಿ ಅವನಿಗೆ ಉಟವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದುದೊಂದುಕಡೆ, ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಸಾಕಾಗಿದ್ದುದೊಂದುಕಡೆ—ಇವೆರಡೂ ನೇರಿ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತುವ ಹಾಗೆ ತೋರಿತು ಆದರೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿದ್ರೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಲು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರ, ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದ್ರೆ, ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚರ, ಹೀಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕಳೆಯಿತು ಅವನು ಬಂದು ಮಲಗಿದಾಗ ಪಕ್ಕದ ಗುಡಿಸಿಲಿನವರು ಇನ್ನೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಅವರ ನಂಟರು ಬಂದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅಡಿಗೆ ಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಬೈರಣ್ಣನು ಎಷ್ಟು ಹೆಣಗಿದರೂ ನಿದ್ರೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿದ್ರೆಮಾಡಿರಬಹುದು, ಕೊನೆಗೆ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಗುಡಿಸಿಲಿನ ಚಾಪೆಯ ಸಂದಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಉರಿಯು ಕಂಡಿತು. ತಾನು ನಿದ್ರೆಮಾಡಿದುದು ಅವಿವೇಕವಾಯಿತೆಂದು ಬೈರಣ್ಣನು ಸರಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ಕಣ್ಣನ್ನು ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು, ನಿದ್ರೆಯ ಬೋಂಪು ಇನ್ನೂ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಎನ್ನೋ ದಡದಡನೆ ಓಡಿಹೋದ ಹಾಗಾಗಲು, ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡಿದನು. ಒಂದು ಅವರೆಯ ಒಣಗಿಡವು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು; ಅದರ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುಲ್ಲಿನ ಮೆದೆ, ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೈರಣ್ಣನ ಗುಡಿಸಿಲು. ಬೈರಣ್ಣನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಉರಿಯನ್ನು ಆರಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ರಂಗೇಗೌಡನನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಮೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಓಡಿ ಹೋದ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿದ ಕಡೆಗೆ ತಾನೂ ಓಡತೊಡಗಿದನು. ಲಾಂಟಾನಾ ಮುಳ್ಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಲಿಯು ಅವನಿಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದರ ಆಚೆ

ಓಡಾಟದ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಸಿತು “ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಾ, ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಾ ! ” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು, ನಿದ್ರೆಯ ಮೊಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ಅವನು ಹೇಗೋ ಬೇಲಿಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ನುಸಿದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋದನು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ, ಒಂದು ನರಿಯನ್ನು ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ ಬೈರಣ್ಣನ ನಾಯಿ ನರಿಯು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು ರಂಗೇಗೌಡನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಹಾಳು ನಾಯಿ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿತೆಂದು ಬಗೆದು, ಬೈರಣ್ಣನು ಕೋಲಿನಿಂದ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಎಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಅದು ರೋದನಮಾಡುತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನ ಕಾಲಿಗೆರಗಿತು ಸಂಜೆಯಿಂದಲೂ ನೊಂದಿದ್ದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಇದರಿಂದ ಕರಗಿ ನೀರಾಯಿತು ನಾಯಿಯೂ ತನಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿತೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾನು ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು, ಅವನು ಅದನ್ನು ಮೈದಡವಿದನು ಅದು ನೋವನ್ನು ಮರೆತು, ತನ್ನ ಹಿಂಗಾಲ ಮೇರೆಸಿತು, ಮುಂಗಾಲನ್ನು ಬೈರಣ್ಣನ ಮಂಡಿಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿ, ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿತು ಬೈರಣ್ಣನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೀರು ಬಂದುದು ನಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ

ಅಂತು, ಬೈರಣ್ಣನ ಉದ್ದೇಶವೇನೂ ನೆರವೇರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ತನ್ನ ಗುಡಿಸಲಿನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಓಡಿಬರುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಅವರೆಯ ಗಿಡದ ಉರಿಯು ಹುಲ್ಲಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಗುಡಿಸಲು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು ಕಾಳಮ್ಮನೂ ಅವಳ ಅತ್ತೆಯೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು, “ ಹೋ ” ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತ ನೆರೆಹೊರೆಯವರನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು ಎಲ್ಲರೂ ಗಾಬರಿಪಟ್ಟು ಓಡಿಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಕೂಡಿದ್ದರು; ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಮಾನು ಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ನೀರನ್ನೂ ಮಣ್ಣನ್ನೂ ಗುಡಿಸಲ ಮೇಲೆ ಎರಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದ ಬೈರಣ್ಣನು ಆ ಸಹಾಯಕರಲ್ಲಿ ರಂಗೇಗೌಡನನ್ನೂ ಕಂಡು ರೋಷದಿಂದ ಉರಿದುಬಿದ್ದನು ಅವನು ರಂಗೇಗೌಡನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮೊದಲು ನಿರ್ಧರನಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದದ್ದು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ರಂಗೇಗೌಡನು

ಬೂಟಾಟಕನೆಂಬ ಭಾವನೆಯುಂಟಾದುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವನು ರಂಗೇಗೌಡನನ್ನು ಕುರಿತು, “ ಸಂಜೆ ನನ್ನ ಕೈಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟು ಮರಳಿ ಹಂಗೆ ಈಗ ಸಾಮಾನು ತೆಗೆದೀಯಾ ? ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನೆತ್ತಿದನು ಅವನ ತಾಯಿಯು ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಂತು, “ ಹೊಡೆದರೆ ನನ್ನ ಹೊಡಿ, ಮನೆ ಹಾಳ ! ” ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳ ತಲೆಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು ಬೈರಣ್ಣನು, “ ಅಯ್ಯೋ ” ಎಂದು ಕನಿಕರ ಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿದನು ಆ ವೇಳೆಗೆ ಗುಡಿಸಲಿನ ಉರಿಯನ್ನೂ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಆರಿಸಿದ್ದರು ಕೆಲವು ಮಂದಿ ರೈತರು ಮರುದಿನ ಕಣವನ್ನು ಸಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆಂದು ಗುಡಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಅನರ್ಥವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ರೈತರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಉರಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿದರು ಅದುವರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ನಷ್ಟವೇನೂ ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲ ಬೈರಣ್ಣನ ತಾಯಿಯ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಗಾಯವಾಗಿ ರಕ್ತವು ಬಂದಿತು ರೈತರು ಹಲ್ಲುವುಡಿಯನ್ನೂ ಕುಂಕುಮವನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬಿ ಕಂಬಳಿ ಹಾಸಿ ಅವಳನ್ನು ಮಲಗಿಸಿದರು ಪಾಪ ! ಮುದುಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ನೋವಾಯಿತು ಅದರೂ ಅವಳು ಅದನ್ನು ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡು, “ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಎರಡು ಬಗೆದರೆ ಆಗೋದೇ ಹಿಂಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕುಮಾರಸಾಮಿ ಬಂದು ಬೆಕ್ಕಿನ ತಲೇಸುಂಲಿ ಹೊಡೆದ್ದಕ್ಕೆ ಪಾರ್ವತಾ ಅಮ್ಮನೋರ ತಲೆ ಬೋರೆ ಹೋಗಿತ್ತಂತೆ ನಂಗೂ ಇವತ್ತು ಹಂಗೇ ಆದಂಗೇ ಆಯಿತು ” ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದಳು ಬೈರಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಭರ್ಜಿಯಿಂದ ತಿವಿದಂತಾಯಿತು

ಮುದುಕಿಯ ತಲೆಯ ಗಾಯವು ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿತು ಅವಳ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಾಳೆಗದ ಆಳುಗಳೆಬ್ಬರೂ ಸಂಧಿಗೆ ಒಡಂಬಟ್ಟರು ರಂಗೇಗೌಡನು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿದವನಲ್ಲ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಾದಮೇಲೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದ ನೆರೆಯ ಗುಡಿಸಲಿನವರು ಇಷ್ಟು ಹಗರಣಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದರು ಯಜಮಾನಿಯು ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯಿದ್ದರೆ ಗುಡಿಸಲು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡೀತೆಂದು ಭಯಪಟ್ಟು, ನಿದ್ರೆಯು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದ

ರಿಂದ, ದೂರವಾಗಿ ಹೋಗಲೊಲ್ಲದೆ, ಆ ಗುಡಿಸಿಲಿನ ಅವರೆಯ ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಸುರಿದು, ಈ ರಗಳೆಯನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಳು ಈ ವಿಷಯವು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲಂತು, ಬೈರಣ್ಣನು ಕುಸಿದುಬಿದ್ದುಹೋದನು ಮುದುಕಿಯೂ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನೂ ಸೀತಿಯೊಡನೆ ಮಾಡಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಇದ್ದ ದ್ವೇಷದ ಹುಟ್ಟನ್ನೇ ಅಡಗಿಸಿದರು ಅದರೂ, ಮೊದಲೇ ತಕ್ಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚದೆ ಹೋದ ಪೋಳೆಯು ಕೆರೆಗೆ ಅಪಾಯನಾಗುವಂತೆ, ಇವರ ದ್ವೇಷವೂ ಪರಿಣಮಿಸಿತು “ಆರೋಗ್ಯಮೆಂಟಿನ” ತಾರೀಖಿನ ದಿನ ಎತ್ತಿನ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಗೌಡರಿಬ್ಬರೂ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರು ಅದರೆ ಅದು ವಾದಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ಕಟ್ಟುಹೋದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಬೈರಣ್ಣನ ಬಯಕೆ ಅದೂ ನೆರವೇರಿತು ಸಾಕ್ಷ್ಯವು ಸಾಲದೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ವಜಾ ಆಯಿತು ಆಗ ಬೈರಣ್ಣನ ಆನಂದಕ್ಕೆ ವಾರವೇ ಇಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಮುದುಕಿಯ ತಲೆಯ ಗಾಯವು ವಾಸಿಯಾಯಿತು ಬಳಿಕ ರಂಗೇಗೌಡನೂ ಬೈರಣ್ಣನೂ ಇಬ್ಬರೂ ನೇರಿ ತಮ್ಮ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಊರಿನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕುಲದ ಊಟಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿ, ಬೈರಣ್ಣನ ತಂಗಿಯನ್ನೂ ಅವಳ ಗಂಡನನ್ನೂ ಕರೆಸಿದರು ತೋಟಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಳ್ಳು ಬೆಲಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದು ಅದರ ಗುರುತೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ, ಎರಡು ತೋಟಗಳನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಗೂಡಿಸಿದರು ಈ ಔತಣದ ದಿನ ಹನುಮಂತೇಗೌಡನ ಓಡಾಟವೇ ಓಡಾಟ ರಂಗೇಗೌಡನೂ ಬೈರಣ್ಣನೂ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೇಲಿಗಳನ್ನೂ ಕಿತ್ತಿನೆದುದರಿಂದ, ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ, ಊರಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿ, ಅವರ ಏಳಿಗೆಗೂ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂದು ಹನುಮಂತೇಗೌಡನು ಹಿಗ್ಗಿದನು ದಡಿಮೀಸೆಯ ಧನಕೋಟಿ ಗೌಡನೂ ಆಗತಾನೆ ಊಟಮಾಡಿದವನು ಕೈಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸವರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, “ನಮ್ಮೂರಿನ ಶನಿ ಇವತ್ತಿಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತಪ್ಪಾ! ನನಗೆ ಅದೇ ಸಂತೋಷ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಆಕಳಿಸಿದನು

ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರು ಅಂದು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ನಗುವೇ ಬೆತಣದ ಸಡಗರವು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ರಂಗಿಗೊಡನು ಬೈರಣ್ಣನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, “ಚಿಕ್ಕವ್ವಾ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀನೇ ಕುಲದೇವತೆ ಇಷ್ಟು ದಿನವೂ ನಿನಗೆ ಬೈರಣ್ಣನೊಬ್ಬನೇ ಮಗನಾಗಿದ್ದ, ಇವತ್ತಿನಿಂದ ನಿನಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದನು, ಬೈರಣ್ಣನೂ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದನು ಅವನ ತುಟೆಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದುವು, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದ್ದಿತು ಅವನ ತಾಯಿಯು ಇಬ್ಬರ ತಲೆಯಮೇಲೂ ಕೈಯಿಟ್ಟು, “ಎಳೆ ಹುಚ್ಚು ಮುರುವಗಲಾ! ಎಳೆ! ದೊಡ್ಡ ಗೌಡರುಗಳು ಇಬ್ಬರೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಾಗೆ ಅವರೆ, ನಮಗೆ ಇಂಥಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದು ತೋರಿಸಾಕೇನೂ ಆಗೋಕಿಲ್ಲ ಆದರೂ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನ ನೋಡ್ತಾ ಅವರೆ ದೇವರು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಮಡಗಿರಲಿ! ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಯಾರು ಕಡಿಮೆ ಅನ್ನೋ ಹಂಗಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಳೆ, ನನ್ನ ಹಾಲು ಬಂಗಾರಗಲಾ! ಎಳೆ!” ಎಂದಳು, ಬೈರಣ್ಣನು ತಮ್ಮತಾಯಿಯೊಡನೆ, “ಅವ್ವಾ! ನನಗೆ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೂ ನಿನ ತಾಯಿಯಾಗೋ ಹಂಗಿಗೆ ದೇವರು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರ ಸಾಕು, ನಂಗೆ ಇನ್ನೊಂದೂ ಬೇಡ” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು, “ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಾಗೂ ಎಷ್ಟೋ ದಿನದಿಂದ ಹಿಂಗೇ ಅದೆ ದೇವರು ದೊಡ್ಡೋನು ನಮ್ಮ ಬಡಿಕೆ ನಡಿಸಿಯೆಳ್ಳೆ ಕೊಡ್ತಾನೆ” ಎಂದಳು ಆ ನೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಮೋಡವು ಓರೆಯಾಗಿ, ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಹಾಲರಚಿದಂತಾಯಿತು, ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ ಬೆಳ್ಳೆಯ ರಸವಲ್ಲ ಅದ್ದಿದಹಾಗಾಯಿತು ಸ್ವಾಮಿಯು ಅವಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಲಾಲಿಸಿದನೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಹೀಗಾಗಿರಬಹುದೆ? ಅದನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲವರಾರು?

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ

—೦—

ಅಂದು ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ವ್ಯಾಕೃತ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಗಳು ಚರ್ಚೆಯಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆಗಳು ಮರುದಿವಸ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸವಾರಿಯು ಚಿತ್ತೈಸುವುದಾಗಿದ್ದಿತೆಂದಮೇಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯವೆ' ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಆಗಮನದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಿಧದ ಸಂತೋಷ ವೈದಿಕರಿಗೆ ತಾವು ತಮಗೆ ಬರುವಷ್ಟು ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕಾಲುಜೋಡಿಗಳನ್ನು ವಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತೋಷ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಲೌಕಿಕರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸುವ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಒಡಾಡಿ, ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತೋಷ, ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಅಡಿಗೆಯ ರಗಳೆಯು ತಪ್ಪುವುದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತೋಷ ಹುಡುಗರ ಮಾತನ್ನುಂಥ ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರೂಬ್ಬರೂ ಆನೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ; ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದರೆ ಆನೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಆನಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಂತು, ತಾವು ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಆನೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದೂ, ಹಿಂದಿದ್ದವರಿಗೆ ಆನೆಯು ಕಾಣದಂತ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು ಆನೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಯೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ

ಇತರರೆಲ್ಲರ ಸಂತೋಷವೇ ಒಂದು ತೂಕವಾದರೆ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ತೀವ್ರಾಭಿಷ್ಠರ ಸಂತೋಷವೇ ಒಂದು ತೂಕ. ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಪಾದಪೂಜೆಯಾಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಸೀಬೆಯಹಣ್ಣಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಅನಾಚಾರವನ್ನೂ ಪಾತಕವನ್ನೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಳಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ

ವನ್ನು ಹಾಕಿಸುವೆನೆಂಬ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೈಮರೆತಿದ್ದರು ತಾವು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಮಡಿಯನ್ನುಟ್ಟು ರೀನಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಆಸೆ ಆದಕಾರಣ, ಅವರು ಬಹಳ ಶ್ರಮಸಟ್ಟು ಪಂಚಿಗಳನ್ನು ಒಗೆಯತೊಡಗಿದರು ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ನೆನೆದು ಮಾಸಲು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ್ದ ಅವರ ಪಂಚಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಒಗದರೂ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಲೊಲ್ಲವು, ಅವು ಬೆಳ್ಳಗಾದಲ್ಲದೆ ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರು ಬಿಡಲೊಲ್ಲರು ಈ ಮಾತು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮಾಡಿದ್ದ ಅವರಾಧನೇನೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಅರಿಕೆ ಮಾಡುವೆನು ಒಮ್ಮೆ ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಆಪ್ತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದವರು, ಆದರೆ, ಈಚೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಎಣ್ಣೆಗೂ ಸಿಂಗೆಯ ಕಾಯಿಗೂ ಇರುವಂತಹ ಸ್ನೇಹ

ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸೀಬೆಯ ಹಣ್ಣಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯದವರೇ ಇಲ್ಲ ಅವರು ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರು ಹಳ್ಳಿಯ ಬೇಸವವು ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ದೂರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವವರು ಕೂಡ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳನ್ನು ಒಂದುನಾರಿ ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಮನೆಯ ಅರಸಯಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿದ ಮಾಣಿಕ್ಯದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆನ್ನುವಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಅವರು ಒಪ್ಪಿಯೇ ಒಪ್ಪುವರು ಇದರ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ

ಒಂದು ದಿನನ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮಡಿಯನ್ನುಟ್ಟು ಶುಚಿಭೂತರಾಗಿ ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಪಂಭಟ್ಟರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು ಅವರ ಹೆಸರು ಸಾಪನಾಶಿನೀ ರಮಣಭಟ್ಟರೆಂದು ಅವರ ತಂದೆಯು ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರಂತೆ ಅವರು ಪಾಪನಾಶಿನಿಯಲ್ಲ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದಾಗ ಪಾಪವೆಲ್ಲ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗಿ ನೀರು ನೊರೆಗಟ್ಟಿ ಹರಿಯಿತಂತೆ ಆ ಬಳಿಕ ಅವರಿಗೆ ಪುತ್ರೋತ್ಸವವಾಯಿತಂತೆ ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ಇಟ್ಟೀತೀರಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿತಂತೆ ಆ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು ಹ್ರಸ್ವವಾಗುತ್ತ ಬಂದು, ಕೊನೆಗೆ ಪಾಪಂಭಟ್ಟರೆಂಬ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು. ಭಟ್ಟರನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಭಟ್ಟರು, “ ನಾನು ನಿನ್ನೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದು ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಬಿಡವ್ವಾ ! ನಾನು ಎಷ್ಟಾದರೂ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೂ ನನಗೂ ಏಕದೇಹ ನ್ಯಾಯವಾಗಿತ್ತು ಆದುದರಿಂದ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಬೇಡ ಅಲ್ಲದೆ, ಅವನು ಬಡವ, ವಾಸ ! ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ ತಾಳಿದವನು ಬಾಳುವನು ಅಮೃತ ಕುಡಿದರೇ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ, ಇನ್ನು ವಿಷಕುಡಿದರೆ ಬದುಕುವ ಆಸೆಯುಂಟೋ ? ಹರಮಾಡಬೇಡ ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲ, ‘ ಗೆದ್ದೋನು ಸೋತ, ಸೋತೋನು ಸತ್ತ ’ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊ; ಚಾಡಿಯಮಾತು ಕೇಳಬೇಡ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದರು

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರು ಭಟ್ಟರು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ನೆಯೇ ದಫಾರಂದು ಶಬ್ದವಾಗುವಂತೆ ಬೀದಿಯ ಬಾಗಲನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಚಲಕವನ್ನು ಹಾಕಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಅಲ್ಲದೆ, ಹಸಿದ ಹುಲಿಯಂತೆ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತ, “ ಅವರಿವರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ, ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮಣ್ಣು ಹುಯ್ಯಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದವಾಗೆ ನಮ್ಮ ಗ್ರಹಚಾರಕ್ಕೆ ಇವರ ಬೋಧನೆ ಬೇರೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯವರೇ ಸಿಕ್ಕಿದರು ಮೊನ್ನೆ, ಬಡ್ಡಿ ಬಂದಿದ್ದೆ ನನಗೆ ಒಂದು ಧರ್ಮಾವರದ ಸೀರೆ, ಎರಡು ಬೊತೆ ಬೊಂಬಾಯಿ ಬಳಿ ಸುಖವಾಗಿ ಆಗ್ತಾ ಇತ್ತು, ಅಷ್ಟೂ ಬಿಡಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಅಸಲು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಿಸಿ ತಲೆ ನವರಿಬಿಟ್ಟರು ಆ ಅಸಲನ್ನೂ ಇವರು ತಮ್ಮ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೂತರು ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಚಿನ್ನ ಒಳ್ಳೇ ದಾಗಿದ್ದೆ ಅಕ್ಕನಾಲೆ ಏನುಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದ ? ಈಗ ಹಿಡಿದಿರುವ ಕೆಲಸವೂ ಬೇಡ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೋದರು ” ಎಂದು ಮಾತಿನ ಗೂಡೆಯನ್ನು ಒದರಿ ಬಿಟ್ಟರು ಸ್ತ್ರೀಜನ ಸುಲಭವಾದ ಅಳುವಿನ ಅಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಅಡ್ಡಿಯಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂತು ಗುಡುಗಿನೊಡನೆ ಮಳೆಯೂ ಬಂದುದರಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಸ್ಟಾದರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರು, “ ಏಳಿ, ಏಳಿ ! ನಿಮಗೆ ಸಂಸಾರವೇ ಬೇಕಿಲ್ಲ, ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನನಗೇಕೆ ನಿಷ್ಕೂರ ? ಯಾವುದು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಲಿ ” ಎಂದರು.

ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಮಾನಸಸ್ಥದ ಮೊಕದ್ದಮೆಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಈ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರೇ ಸೂತ್ರಧಾರಿಗಳು ಅಪರಾಧಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯೂ ಆಗಿ ಅವನಿಂದ ಮಾನಸಸ್ಥದ ಹಣವೂ ಬರುವ ಸುಯೋಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂಬುದು ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರ ಉಪದೇಶ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರೂ ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿ ಹಿಮ್ಮೆಳಕ್ಕೆ ನಿಂತರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನಸ್ಸು ಇದಕ್ಕೊಪ್ಪದು, ಆದರೂ, ಮಾನವು ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಆಕ್ರೋಶದ ಬಾಧೆ ಈ ನಂದಿಗ್ಗ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರ ಬೋಧನೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ತಾರ್ಕಿಕರು ಕೂಡ ತಲೆದೂಗುವಂತೆ ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಉಪದೇಶ ವಾಕ್ಯಗಳು ನಮ್ಮೊಂಗಳೆಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ ದೊಡ್ಡ ಒಕ್ಕಲು, ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಜೋಡಿದಾರರು, ಇನಾಮತಿ ಜಮೀನುಗಳಂತು, ಅವರಿಗೆ ಜೀಕಾದಸ್ವಿದ್ವು ಇಂತಹವರಿಗೆ ಮಾನಸಸ್ಥದ ದಂಡ ವ್ರವ್ಯವು ಬರಬೇಕಾದರೆ, ಅವರ ತೂಕಕ್ಕೆ ತಡೆಯುವಷ್ಟು ಭಾರಿಯಾದ ಮೊಬಲಗೇ ಬರಬೇಕಷ್ಟೆ! ಆ ಮೊಬಲಗಿನಿಂದ ಚಿನ್ನದ ಡಾಬಿಗೆ ಮಾತ್ರನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಜೋಮಾಲೆಯ ನರಕ್ಕೂ ಹಣವು ಒದಗುವುದೆಂಬುದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರ ಆಸೆ ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ರಾಜಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ವಾವಂಭಟ್ಟರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರಿಗೆ ರೇಗವೆ ಇದ್ದೀತೆ? ಅಂತು, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಹೂಡಿಬಿಟ್ಟರು ವಿಚಾರಣೆಯ ದಿನವೂ ಓಡಿಬಂದಿತು

ಆ ದಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲವೋ ಗದ್ದಲ ದೇವರದು ಧಾರಾಳ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದಕ್ಕೆ ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರ ಗಂಟಲೇ ನಿರ್ದರ್ಶನ: ಅವರು ಒಬ್ಬರಿದ್ದರೇ ಸಾಕು, ಇವತ್ತು ಮಂದಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಗದ್ದಲ ಅವರೊಬ್ಬರಿಂದಲೇ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿತು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳದು ಅತಿ ನಿಧಾನ ಪ್ರಕೃತಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಕುಳಿತರಂತು, ಅವರಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಎಷ್ಟಾಯಿತೆಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಅವರು ಆನಂದ ಮಯರಾಗಿ ಕುಳಿತು ನಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಳಗಿನ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ನೋಟಾರು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಯಾಣಹೊರಟು,

ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವಿರುವ ಊರಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ತಲಪಬೇಕು ಆದ ಕಾರಣ, ಅವರ ಅಲಸ್ಯದ ದೆನೆಯಿಂದ ಮೋಟಾರು ಬಸ್ಸು ತಸ್ತಿ ಹೋದೀ ತೆಂಬ ಕಳವಳದಿಂದ, ತೀಪೂಭಟ್ಟರಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಕೂಡ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾರದೆ ಹೋಯಿತು ಬೆಳಗಾಗುವುದೇ ತಡ, ಅವರ ಓಡಾಟವು ಮೊದಲಾಯಿತು ವಾಪಂಭಟ್ಟರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಲು ಆಸೆ, ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಉಭಯ ಸಂಕಟ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರ ಕಾಟವು ಒಂದುಕಡೆ, ತೀಪೂಭಟ್ಟರನ್ನೋತ್ತರಾಹವು ಒಂದುಕಡೆ ಇವೆರಡರ ದೆನೆಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಹಣ್ಣಾದರು ತಾನೇನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೆಂಬ ವರಿಜ್ಞಾನವೇ ಇಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಯಂತ್ರದ ಬೊಂಬಯಂತೆ ಕೆಲಸಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಧದ ಅಸಮಾಧಾನವು ಉಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಡುವೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು

ಸುಮಾರು ಏಳೂವರೆ ಗಂಟೆಯ ನೇಳೆಗೇ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ದೇವತಾರ್ಚನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಬತ್ತವನ್ನೂ ಮೊಸರನ್ನೂ ಕಲಸಿದಂತಾಗಿದ್ದಿತು ಈ ಮಧ್ಯೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಿತ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೀಬೆಯ ಮರದಮೇಲೆ ಮಾಗಿದ ಎರಡು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಂಡರು ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಅವೇ ಪ್ರಥಮ ಫಲಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತೆಲ್ಲಯೂ ಸೀಬೆಯಹಣ್ಣು ದೊರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ದೇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವ ಸುಯೋಗವು ಲಭಿಸಿತೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಆನಂದ ಅವರಿಗೆ ಸೀಬೆಯ ಹಣ್ಣಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದುದಕ್ಕೂ, ಅವರ ಹಿತ್ತಿಲಿನ ಚಂದ್ರ ಸೀಬೆಯ ಮರವೇ ಕಾರಣ ಅದು ದೊಡ್ಡ ಮರ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಂಡಿ ತುಂಬುವಷ್ಟು ಹಣ್ಣುಗಳು--ದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾಲಿಯ ಗಾತ್ರದ ಹಣ್ಣುಗಳು--ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಇದರ ಮೇಲೆ, ಆ ಮರದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಸಕ್ಕರೆಯಂತೆ ಸಿಹಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪವರ್ಗದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಸೀಬೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀತಿ

ಪಾತ್ರರಲ್ಲದವರು ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು ಗುರುತಿಲ್ಲದವರು ಕೇಳಿದರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅದರದಿಂದ ಸೀಬೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರೇ ಅನೇಕರಿಗೆ ಮರೆತುಹೋಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸೀಬೆಹಣ್ಣಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿಂತಿತು ತೊದಲು ಮಾತಾಡುವ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳನ್ನು “ಚೀಬೇ ಅಣ್ಣಿನ ಚಾತ್ತಿಗಳೇ” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು ಹುಡುಗರು ಹಾಗೆ ಕೂಗಿದಾಗ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಸಂತೋಷವೇ ಸಂತೋಷ

ಆ ದಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಧದ ಬೇಗುದಿ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆಗೆ ಮೊದಲು, ಹಾಲುಮಡ್ಡಿಯ ಧೂಪಾರತಿಗಾಗಿ ಕೆಂಡವನ್ನು ತರಲು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ದೇವರ ಮನೆಯಿಂದ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು ಅವರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಸೀಬೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದುವು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಭ್ರಾಂತರಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದರು, ಆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಣ್ಣನ್ನೂ ಈ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಣ್ಣನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಅವಸರದಿಂದ ಕಚ್ಚಿಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮುಖವನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಎಂದಿನಂತೆ ಆ ದಿನ ಹಸನ್ಮುಖದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು ಹುಡುಗನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಕ್ಕಾಗ ಅವನು ತಮ್ಮನ್ನು ಅಣಕಿಸಲು ಹಾಗೆ ನಕ್ಕನೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು ಅವರು ಅವನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಧಟೀರೆಂದು ಬಲವಾಗಿ ಒಂದು ಏಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಧೂಪಾರತಿಯಿಂದ ಕೆಂಡಗಳು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುಹೋದುವು ಹುಡುಗನು ಅಳುತ್ತ ಓಡಿಹೋದನು ಹಾಗೆ ಓಡಿಹೋಗುವ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಕೆಂಡವನ್ನು ತುಳಿದು, ಉರಿಯಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತು, ತತ್ತರಿಸುತ್ತ ಓಡಿಹೋದನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಧದ ವಿಕಾರ ಹುಟ್ಟಿತು, ಅವರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿದ್ದಿತು ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಬಳಿಕ, ಅವರು ದೇವತಾರ್ಚನೆಯನ್ನು

ವೂರೈಸಿದರೂ, ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಎಂದಿನಂತೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದು ಅಂದು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರ ಅವಾಂತರವು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳದು ಅತಿ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿ, ಅವರು ಯಂತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯಾದುದಕ್ಕೆ ಅದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ, ಅಪರಾಧಿಯಮೇಲೂ ಅವರಿಗೆ ಕೋಪವಿದ್ದಿತು.

ಅಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರು ಬೇಗ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದರು; ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಊಟವೂ ಆಯಿತು. ಅವರನ್ನು 'ದಿಖಾವಾಗಿ' ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರ ಅಭಿಲಾಷೆ. ಮಾನನಷ್ಟದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗೆ ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಆದೀತೆ? ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಉಡುಪನ್ನು ಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗದು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಬೇಡನೆಂದರೂ ಭಟ್ಟರು ಬಿಡರು. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಆಗಿನ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನಿನಮೇಲಕ್ಕೆ ಜೇಬು ಬರುವಂತೆ ಷರಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ನಗು. "ಇವು ಎಂದೂ ಅರಿಯದ ನನಗ್ಯಾಕಪ್ಪ, ಈ ರಗಳೆಯಲ್ಲ!" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅಂಗಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೇನೋ ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರು ಎರವಲಾಗಿ ತಂದಿದ್ದ ಷರಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರು ಜರತಾರಿಯನ್ನು ತೀಡಿ ತೀಡಿ ಒಂದು ರುಮಾಲನ್ನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸುತ್ತಿದರು. ಅದೂ ಲಾಕಿಕರ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದಿದ್ದ ಎರವಲು ರುಮಾಲು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅದನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ, "ಅಯ್ಯೋ ನಿನ್ನ ಹಣೆಯ ಬರಹವೇ! ಏನು ಅವಸ್ಥೆ ಬಂತು ನಿನಗೆ?" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ರುಮಾಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ಎಸೆದುಬಿಟ್ಟರು. ಷರಟನ್ನೂ ಬಿಚ್ಚಿಹಾಕಿದರು. ಭಟ್ಟರು, "ಎಲ್ಲೋ ಶುದ್ಧ ವೈದಿಕ ಗೊಡ್ಡು!" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ತಾವು ಹೆಸರಿನಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಇನ್ನೂ ವೈದಿಕರಾಗಿಯೇ

ಉಳಿದಿದ್ದ ಅಂಶವು ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಆಗ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಎರಡು ಶಾಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಂದನ್ನು ಹೊದೆದು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡರು

ಆ ವೇಳೆಗೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕಂಠ ಜೋಯಿಸರು ದಡದಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು ಅತ್ತುಅತ್ತು ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನು ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಟುತ್ತ ಬಂದನು ಆ ಹುಡುಗನು ಅವರ ನೊನ್ನೊಗ ಜೋಯಿಸರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆಯಯ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರೀ! ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ! ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳೂ ಬಾಸುಂಡೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಗುವಿನ ಕೆನ್ನೆಯಮೇಲೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದೀಯೆ; ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ! ಅವನ ಪಾಡು ನಾಯಿಪಾಡು ಕೆನ್ನೆ ಊದಿಹೋಗಿದೆ, ಅಂಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊಪ್ಪಳಿ ಬಂದಿದೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ದೇವರ ಹಾಗಿದ್ದರು ಅವರು ಒಳ್ಳೇ ಮಗನ್ನು ಪಡೆದರಪ್ಪ! ಒಳ್ಳೇ ಮಗನ್ನು ಪಡೆದರು!” ಎಂದರು ಹುಡುಗನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮುಖವೂ ಪೆಚ್ಚುಬಿದ್ದಿತು ಆದರೂ, ಅವರು, “ ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗ ನೈವೇದ್ಯದ ಹಣ್ಣು ತಿಂದ, ನಾನು ಹೊಡೆದೆ” ಎಂದರು ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ರೇಗಿತು “ ತಿಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚ ಮುಳುಗಿಹೋದದ್ದೇನು? ಈ ಚಂಡಾಲ ಕೋಪ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಮೇಲೆ, ದೇವರು ದಣಿದೇಹೋದ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯ ವೈಭವಕ್ಕೆ! ಹುಡುಗ ಹಣ್ಣು ತಿಂದನಂತೆ! ತಿಂದರೇನಯ್ಯಾ? ನಿನ್ನ ಕೇಳಿ ತುಲಸೀ ತರೋಕೆ ನಾನೇ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದ್ದೆ ನೀನು ದೇವರ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದೆ ಹುಡುಗ; ಹಣ್ಣು ನೋಡಿ ಆಶೆಯಾಯ್ತು; ತಿಂದುಬಿಟ್ಟು ತಿಂದರೆ ತಿಂದ, ಹಸುಮಕ್ಕಳು ದೇವರ ಸಮಾನ ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ದೇವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರೀತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ಗರ್ಜಿಸಿದರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಯಾತನೆಯುಂಟಾಯಿತು ಎನೋ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಲಿನ ವಿಗ್ರಹದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿದ್ದರು ಈ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದ ತಾವೂ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ

ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರ ಇಷ್ಟ; ಆದರೆ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಅದನ್ನು ಅವರು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿಯೂ ಇದ್ದರು ಆದಕಾರಣ, ಅವರು ಹೊರಡಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ

ಮೋಟಾರು ಬಸ್ಸು ಅಂದು ಹೊತ್ತು ಮಿಾರಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಹೆನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಲಪುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರುವ ವೇಳೆಗೆ ಒಂದು ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ವಿಚಾರಣೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಿಬ್ಬರು ಸಾಕ್ಷಿಗಳಿದ್ದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಜ್ವರ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಏನೋ ಅನಿವಾರ್ಯ ಆದಕಾರಣ, ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಯಾರೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಉದ್ದೇಶ, ಒಬ್ಬ ಲಾಯರನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಅವರ ಅಭಿಲಾಷೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಕೂಗುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಕಾಲವಾಗುವುದೆಂದು ಗುಮಾಸ್ತೆಯು ತಿಳಿಸಿದನು

ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನ ಮಂದಿರದ ಎದುರಿಗೆ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಆಲದ ಮರವಿದ್ದಿತು ದಟ್ಟವಾಗಿಯೂ ಮಟ್ಟಸವಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆದು ಸತ್ತಿಗೆಯಂತಿದ್ದ ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ಹವಳದ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ಹಣ್ಣುಗಳು ತುಂಬಿದ್ದುವು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಪಚ್ಚೆಯ ಹಾಸಿಗೆಯಂತಿದ್ದ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲು; ಅದರ ಮೇಲೆ ಸವಡಿಸಿ ಒಂದು ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಗೂಳಿಯು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಿತು ಮರವು ತನ್ನ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಗೂಳಿಯ ಮೈಯನ್ನು ಸವರುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಲದ ಬಿಳಿಲುಗಳು ಈ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ಬೆರಗಾದರು ಅವರು ಆ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವರ ರೈತನಾದ ಕುನ್ನನು ಬಂದು “ಬುದ್ಧೀ! ನಾದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದೆ” ಎಂದನು ಅವನೇ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪ್ರತಿ

ಕಕ್ಷಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, “ಎನೋ ಕುನ್ನ ! ಉಂಡಮನೆಗೆ ಎರಡು ಬಗೆದೆ ?” ಎಂದರು. ಕುನ್ನನು ಆದಿಕರ್ಣಾಟಕ ಪಂಗಡದವನು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅವನು, “ಆ ಹಾಳು ಈರುಳ್ಳಿ ಸಾಸ್ತ್ರಿ ನಂಗೆಲ್ಲಿ ಅನ್ನಾ ಹಾಕನ್ನೆ ಬುದ್ದೀ! ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೇ ನನ್ನಮ್ಮಾಗೆ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಮಾಡವೈ ನಾನೇನೋ ಅವರನ್ನ ಈರುಳ್ಳಿ ಹಾರವಯ್ಯನೆಂತ ಕರೆದದ್ದುಂಟು ಅವರು ಕೋಪಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ನನ್ನ ಬೈದದ್ದೂ, ನಾನು ರೇಗಿದ್ದೂ, ಪಟೇಲ ಅವರಿಲ್ಲಾ ಕಂಡದ್ದೂ, ಎಲ್ಲಾನೂ ಉಂಟು ಅಲ್ಲಾ ಬುದ್ದೀ! ನನ್ನ ತೋಟದ—ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ, ನೀವು ನಂಗೆ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರೋ ತೋಟದ—ಈರುಳ್ಳಿ ಮೂಲಂಗಿನೂ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಆಗಾಗ ಮಾರೋದುಂಟು ಅಲ್ಲಿನ ಮರದ ಪರಂಗೀಹಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟನ್ನಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಇದರಾಗೆಲ್ಲಾ ನೀರು ತುಂಬಿರಾಕಿಲ್ವಾ? ಇವು ತಿನ್ನಾಕೆ ಅವರಿಗೆ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲ ಬೆಂಡೇಕಾಯಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಾಕೆ ಎಗ್ಗು ನೋಡಿ ಬುದ್ದೀ! ಒಂದು ಬುಧವಾರ ಅವರು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ನಾನು ತೋಟದಾಗೆ ಸಣಬು ಹೊಸಿತಾ ಇದ್ದೆ ತರಕಾರಿ ಪಾತೀಲಿ ಬೆಂಡೇಗಿಡದಾಗೆ ಕಾಯಿ ಇತ್ತು ನಾಲ್ಕೈದು ಗಿಡ ಹಾಕಿದ್ದೀನಿ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅದರ ಕಾಯಿ ಬೇಕೂ ಅಂದು ‘ಕುಯ್ಯೋ ನಮ್ಮಪ್ಪ’ ಅಂದೆ ಅವರು, ‘ಗಿಡದ ಸುತ್ತ ನೀರು ಹಾಕಿದ್ದಿ, ನೀನೇ ಕುಯ್ಯಿ’ ಅಂದು ನಾನು ನಗಾ ತಡಲಾರದೆ ‘ನಾನು ನೀರು ಹಾಕಿ ಬೆಳಸಿ ಈರುಳ್ಳಿ ಮೂಲಂಗಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟೆರೆ, ಅದರ ತುಂಬ ನೀರಿದ್ದೂ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲ; ಗಿಡದ ಸುತ್ತ ನಾನು ಹಾಕಿದ ನೀರಿದೆ ಎಗ್ಗೋ?’ ಅಂದೆ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬಂದು ವಾಜ್ಯ ಬಿತ್ತು ಅವರ ಹೆಸರು ತಿವ್ವಾ-ತಿಪ್ಪೆ-ಅಲ್ಲ-ತೀಪುಭಟ್ಟರಂತಲ್ಲಾ ಬುದ್ದೀ! ಅವರನ್ನ ನಾನೇನೋ ಈರುಳ್ಳಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅಂತಾನೆ ಕರೆಯೋದು ಅವರು ಈಗ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹಾಕವೈ” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕಕ್ಕುಬಿಕ್ಕಾದರು; ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯು ಗೋಚರವಾಯಿತು, ಕುನ್ನನು ತಮ್ಮನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಬೈದನೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ, ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರು ಹಗರಣವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು ರೆಂಬುದು ನಿರ್ಧರವಾಯಿತು “ಭಟ್ಟನು ಬಡವ, ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ

ಅವನಲ್ಲಿ ಹಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ, ಅವನು ಈ ಅಡ್ಡ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು” ಎಂಬುದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ, ಸಾಧುವಾದ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ತಲ್ಲಣಿಸಿಹೋಯಿತು ತಾನು ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಸೂತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಕುಣಿದುದೂ, ಆತನ ಚಾಡಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದುದೂ, ಕುನ್ನನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ವಿಚಾರಿಸದೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಹೂಡಿದುದೂ, ಕ್ಷಮಿಸಲಾಗದ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು

ಕುನ್ನನು “ ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡಿ ಬುದ್ದೀ! ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರೀತ್ಯತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಜಾಯಿಕಾಯಿ ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚಳದಂತಿದ್ದ ಒಂದು ಹಲಗೆಯ ಸೀಳನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಅದೇನೆಂದು ಕೇಳಿದರು ತಾನು ಆಗಾಗ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಪುಡಿ ಕಾಸುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದೂ, ತನ್ನ ಕಾಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಉಳುಕಿದ್ದುದರಿಂದ ತಾನು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾಯಿತೆಂದೂ, ಬಂಡಿಯ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ದುಡ್ಡು ಸಾಲದೆಹೋದುದರಿಂದ ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದುಡ್ಡನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದೂ, ಆಗ ಹುಡುಗನು ಅದನ್ನು ಕೊಡದೆ ಹರಮಾಡಿದುದರಿಂದ, ಅವನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಲವಾದ ಒಂದು ಏಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನೆಂದೂ, ಕೂನೆಗೆ ಅಳುವ ಹುಡುಗನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬರಲಾರದೆ, ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಬ ದುಡ್ಡನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬಂದೆನೆಂದೂ ಕುನ್ನನು ತಿಳಿಸಿದನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಹಿಸಲಶಕ್ಯವಾದ ಯಾತನೆಯುಂಟಾಯಿತು ಆತನು ಉತ್ತರ ಹೇಳದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಕುನ್ನನು ಹೊರಟುಹೋದನು ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರಿಗೆ ವೆಟ್ಟುಬಿದ್ದು ನೋವಾದದಕ್ಕೂ ತಾವೇ ಕಾರಣಭೂತರಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟರು, ಕೂನೆಗೆ, ತಮ್ಮ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಮೆಲುಕುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಗೂಳಿಯನ್ನು ಅವರು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, “ಈಶ್ವರಾ! ನನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಪಶುವಾಗಿಯೋ ಮರವಾಗಿಯೋ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ನಿರಪರಾಧಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಬಾರದಾಗಿತ್ತೆ” ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟರು

ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, “ಈ ಮೊಕದ್ದಮೆಯು ನಡೆಯಕೆಲಸವಿಲ್ಲ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ರಾಜಿಯಾಗಿದೆ” ಎಂದುಬಿಟ್ಟರು, ನ್ಯಾಯಾಧಿಪತಿಗೂ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಕುನ್ನನ ಮನಸ್ಸಂತು, ಸಂತೋಷ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಮುಳುಗಿ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಂಡಿತು ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಏನೂ ತೋರದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು ಕಾಗದಕ್ಕೆ ರುಜುವಾದಮೇಲೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಇನ್ನು ಹೊರಡಬಹುದೆಂದು ನ್ಯಾಯಾಧಿಪರು ತಿಳಿಸಿದರು ತಮ್ಮ ಒಡೆಯರು ಕನಿಕರಗೊಂಡು ತನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದರೆಂದೂ, ತೀಪೂಭಟ್ಟರು ಬಾರದಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವರು ತನಗಾಗಿಯೇ ಆಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆಂದೂ ಕುನ್ನನು ಭಾವಿಸಿದನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದವರು ತೀಪೂ ಭಟ್ಟರೆಂದೇ ಕುನ್ನನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದನು, ಅವನು “ನಮಸ್ಸ” ಓದಿಸಿ ಕೇಳಿ ದಾಗಲೂ ಕೂಡ, ಭಟ್ಟರ ಹೆಸರು ಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೈತಪ್ಪಿನಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದಿದ್ದಿತೆಂದೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಂದ ತನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ತಪ್ಪಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನು ಪಟ್ಟ ಆನಂದಕ್ಕೂ, ತೋರಿಸಿದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೂ ವಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಅತ್ತು ಬಿಟ್ಟನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಚಿಲ್ಲರೆಯ ತಾಮ್ರದ ಕಾಸುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ತುಂಬಿ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದರು ಕುನ್ನನು ಚಿತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು; ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆನೋ ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲ ತಂದೆಗೆ ದುಡ್ಡನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಗನು ವೆಟ್ಟುತಿಂದ ನೋವು ಹೋದಂತಾಯಿತೇ ಎಂಬುದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಯೋಚನೆ ಇದಲ್ಲದೆ, ತಾವೇ ಅಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಜೋಯಿಸರ ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಹೊಡೆದುದಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಬಹಳ ದುಃಖಿಸಿದರು, ತಮ್ಮ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು ಆದರೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲ; ಏನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಳವಳ, ಏನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಾತರ. •

*

*

*

*

*

“ಈ ಕಲಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ ಆಗದೆ ಏನು? ನನಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯು ಒಲಿದೇ ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲಾ!” ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿದ್ದ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು: ನಟರಾಜನು ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಭಕ್ತನಾದ ನಂದನು—ಮಾನವರಿಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ನಾದರೂ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಆದರಣೀಯನಾದ ಹೊಲೆಯ ನಂದನು—ಕೈಮುಗಿದು ಕೊಂಡು ತಲ್ಲಿನತೆಯಿಂದ ದೇವದೇವನ ನೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಶ್ರೀಮಚ್ಚಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಭಕ್ತಾವತಂಸನೆಂದು ಹೊಗಳಿರುವ ಬೇಡರ ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಪುಳಕಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೇ ಎನೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಆದಿಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿಸಿಂಹವಾಹಿನಿಯಾದ ದೇವಿಯು, ಎಡಗೈಯನ್ನು ತನ್ನ ವಾಹನದ ಕೊರಳಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ ಅಚ್ಚರಿ! ಅಚ್ಚರಿ! ಬಾಲಮೋಹನನಾದ ಮುದ್ದುಕೃಷ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬಂದುದನ್ನೂ, ಅವನ ಕೆನ್ನೆಗಳು ಊದಿಹೋಗಿದ್ದದನ್ನೂ ಕಂಡು ನಟರಾಜನು ನೃತ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು, ದೇವಿಯ ಮಂದಹಾಸವು ಮಾಯನಾಯಿತು, ಘನವಾದ ಅಂಧಕಾರವು ಕವಿದು ಭುವನಮೋಹಕವಾಗಿದ್ದ ದೃಶ್ಯವು ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮರೆಯಾಯಿತು, ಸಿಂಹವೂ ಒಮ್ಮೆ ಗರ್ಜಿಸಿದಂತಾಯಿತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಸ್ವಪ್ನವೂ ಮರೆಯಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತಟಕ್ಕನೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು ಇನ್ನೂ ಬೆಳಕು ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಯಿಯು ಜೊಗಳುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಿತು ಬೆಳದಿಂಗಳಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅದನ್ನು ಕಂಡರು ಅವರಿಗೆ ತಾವು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಚತ್ರದ ಕೈಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದುದಾಗಿಯೂ ಭಾಸನಾಯಿತು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅಂದು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಿಂದ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಲೋಚನೆಗಳೂ ಅವರು ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಚತ್ರದ ಕೈಸಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಯಾಣಿಕ

ನೊಬ್ಬನು, “ಬೇಗ ಬಾರೋ ಬಾಲಮೋಹನಾ” ಎಂಬ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದುದೂ ಆ ಸ್ವಪ್ನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ನಿಜವಾದ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನರಿತು ಒಮ್ಮೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು. ಪರಿಚಯಸ್ಥರಿಲ್ಲದ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬೆಳಗಿನ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಒಂದು ಚಿತ್ರದ ವಾಸವಲ್ಲವೇ? ಎಂಬ ಶಂಕೆಯು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಲೆಹಾಕಿತು.

ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಊರಿಗೆ ಹೋದಬಳಿಕ ಅವರಿಗೂ ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರಿಗೂ ಅಂತಃಕಲಹವೂ ವೈಮನಸ್ಯವೂ ಉಂಟಾದುವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಸಾಧುಜೀವಿಗಳಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಕೆಸರಿಗೆ ತಳ್ಳಿ, ಕುನ್ನನಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರ ಸಂಕಲ್ಪವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದು ನೆರವೇರದೆ, ಭಟ್ಟರ ಮೋಸವು ಬಯಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯಾಯಿತು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧದ್ವೇಷವುಂಟಾಯಿತು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಮೂಗು ಮುರಿಯಬೇಕೆಂದು ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಬಲವಾದ ಅಭಿಲಾಷೆ. ಒಂದು ದಿನ ಮಟಮಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕೆರೆಯು ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ಕೋಡಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನೊಳಕ್ಕೆ ಕಾಲನ್ನು ಇಳಿಯಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಕುಳಿತು ಕವ್ವೆಯ ಚಿಪ್ಪನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರ ಬೆನ್ನಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪ. ಅದರ ಕಪ್ಪು ಹೋಗಿ ಬೆಳ್ಳಗಾಗುತ್ತ ಬಂದಹಾಗೆಲ್ಲ ಅವನ ಮುಖವು ಅರಳುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಆಯತಸ್ಪಿ ಕೋಡಿಯ ಒಳಮುಖಕ್ಕೆ ಮಗುಚಿಕೊಂಡನು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು “ಹಾ, ಹಾ!” ಎಂದು ಮಿಂಚಿನ ನೇಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರೀಯದಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಿಸುಟು ನೀರಿಗೆ ಇಳಿದು ಹುಡುಗನನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಎದೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ನೀರಿದ್ದಿತು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಂದ ಹುಡುಗನ ಪ್ರಾಣವು ಉಳಿಯಿತು. ಹುಡುಗನು ಭಯದಿಂದ ಬೆಚ್ಚಿಬೆಚ್ಚಿ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವನು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಕುನ್ನನ ಮಗನೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ

ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಜನಗಳ ಗುಂಪು ಸೇರಿತು ಕುನ್ನನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, “ ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆದೇವರೋ ನಮ್ಮಪ್ಪ ! ವೆಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಬಿ ನೀವು ದುಡ್ಡು ಕಳುಹಿಸಿದ ಹೈದ ಇವನೇ ಬುದ್ಧೀ ಇವತ್ತು ಇವನ ಜೀವ ಉಳಿಸಿದಿರಿ ನಾನು ನಾಯೋವರೆಗೆ ಗುಲಾಮನಾಗಿದ್ದ್ರೂ ತೀರದು, ನನ್ನೂ ಡೆಯಾ !” ಎಂದನು ಬಲಗೈ ಚಾತಿಯ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಜೀವವನ್ನು ಕೊಡದರಲ್ಲಾ ಎಂಬುದಾಗಿ ರೈತರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಚ್ಚರಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆದು ಬಣಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಊರಿಗೆ ಹೋದರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಹುಡುಗನನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮುಟ್ಟಿದುದು ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೆಂದು ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರು ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬರುವ ವರ್ತಮಾನ ಹುಟ್ಟಿ ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರಿಗೆ ಚತುರ್ಭುಜನಾಯಿತು

ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಮೇಲೆ ಅನುಚಾರದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೇರಲು ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವೂ ದೊರೆಯಿತು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಅವರ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯ ವಿಧಾನವೇ ಬದಲಾಯಿತು ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಅವರ ನೈವೇದ್ಯ ನಮಸ್ಕಾರಗಳ ಸಾಮಾನುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದುವು ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಾಲಕರಿಗೆ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ವರ್ತನೆಯು ಇನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ನೈವೇದ್ಯದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಹಂಚುವಾಗ, ಹುಡುಗರು ಮೈಲಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ಬಳಿಕ ದೇವರಿಗೆ ಉತ್ತರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅಂತೂ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ದೇವತಾರ್ಚನೆ ಮಾಡುವ ವೇಳೆಗೆ ಹುಡುಗರ ಹಿಂಡು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು ನೈವೇದ್ಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಉಳಿದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೈಲಿಗೆ—ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ದಾರದ ಎಳೆ—ಸೋಕಿದರೂ ಅವರು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬೇರೆ ಮಡಿ ಪಂಚೆಯನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ನೈವೇದ್ಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮೈಲಿಗೆಯ ಹುಡುಗರನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿ, ಆದರದಿಂದ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು. ನಗುವಿನ ಲಹರಿ

ಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬಾಲಕರು ಬಾಲಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಭಾವನೆ ನೈವೇದ್ಯದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಹಂಚುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಆನಂದವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರೊಬ್ಬರೇ ಬಲ್ಲರು

ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅನುಸರಿಸಿದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನದ ನಿಜಸ್ವಭಾವವು ತೀಪೂಭಟ್ಟರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಭಟ್ಟರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ದೇವರಿಗೆ ಮೈಲಿಗೆ ಮಾಡಿದ ದೈವದ್ರೋಹಿಗಳೆಂದೇ ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪರಿವಾರ ಸಮೇತವಾಗಿ ಬಿಜಯಂಗೈದರು ಶಾಸ್ತ್ರೋಗರ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಆ ದಿನ ವಾದಪೂಜೆ ತೀಪೂಭಟ್ಟರ ಓಡಾಟವೇ ಓಡಾಟ ಅದರ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂಬುದು ತಿಳಿದೇ ಇದೆಯಷ್ಟೆ ! ಅವರು ಆ ದಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಸ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು ಆದರೆ, ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಿಡಿದಮೇಲೆ ಈ ಸಣ್ಣ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹೆದರಲಾದೀತೆ ? ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಚತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿದ್ದರು ಅಲ್ಲಿಂದ ವಾದಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಅವರು ಶಾಸ್ತ್ರೋಗರ ಮನೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈದರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸವಾರಿಯು ಚಿತ್ತೈಸಿದಾಗಲೆ ಅವರ ದರ್ಶನ ಲಾಭವನ್ನು ವಡೆದು ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದರು ತ್ರೀಗಳವರು ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಗರ ಮನೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈಯುವಾಗ, ಒಂದು ಮನೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು ಅದು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನೆ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಜಗುಲಿಗಳು, ಅವುಗಳ ತುಂಬ ಹುಡುಗರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು, ಆದರೂ, ಅಂದು ಹುಡುಗರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಆನೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಸಡಗರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಉಳಿದವರು ಆಗಲೇ ಒಂದುಸಾರಿ ಆನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದಿದ್ದರು ಆದರೂ, ಅವರ ಆಸೆಯು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತೀರಿರಲಿಲ್ಲ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಬಿಡಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ದೂರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿ, ತಮ್ಮ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡಿದರು, ಕೊನೆಗೆ, ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು, ಆ ಬಳಿಕ ಸ್ವಲ್ಪ

ನಕ್ಕು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈಯುವುದರಲ್ಲಿದ್ದರು ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ನಿಡ್ಡೆಯಿಂದೆಚ್ಚಿತ್ತವರಂತೆ—ಸರಕ್ಕನೆ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಹಿರ್ಮುಖರಾದ ಯೋಗಿಗಳಂತೆ—ಬೀದಿಯಲ್ಲಿಯ ನೋಟವನ್ನು ಕಂಡು, ತಿಂಡಿಯ ವಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹುಡುಗರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ “ಇದಷ್ಟೂ ನಿಮ್ಮದೇ, ಹಂಚಿಕೊಂಡು ವಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕೊಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ದಡದಡನೆ ಓಡಿಬಂದು ಬಾಗಿಲಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರು, ತರುವಾಯ ಶ್ರೀಗಳವರೊಡನೆ ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು ಅತ್ತ ತೀಪೂಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಷದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಮನೆಯ ಲಾರಂಭಿಸಿದರು ಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಋದ್ಧಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ನೀಚಕೃತ್ಯವನ್ನು ವರಾಂಬರಿಸಿ ನಕ್ಕಿರುವಾಗ, ಭಟ್ಟರಿಗೇನು ಕೊರತೆ? ವಾದವೂಜೆಗಾಗಿ ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪದೇ ಪದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ತೀಪೂಭಟ್ಟರಿಗೆ ಅವನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಅನಮಾಧಾನವಾಗಿದ್ದುದೇ ಅವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಅವರು ನಿರ್ಧರ ಮಾಡಿದರು

ಅಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ಮರದಲ್ಲಿ (ಚತ್ರದಲ್ಲಿ) ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಉಪನ್ಯಾಸ ಚತ್ರದ ತುಂಬ ಜನರು ತುಂಬಿದ್ದರು ಗಂಗಾವಾಹದಂತೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಉಪನ್ಯಾಸ ವಂಡಿತ ವಾಮರರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಸಭಿಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದರು ಅವರ ಉಪದೇಶ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸದವರೇ ಇಲ್ಲ ಆದರೆ ತೀಪೂಭಟ್ಟರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂತೋಷಕ್ಕಿಂತ ಕೇವಲ ಆತಂಕವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಿತು ಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಎಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೋ, ತಮಗೆಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಮೇಲೆ ದೂರುಹೇಳಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದೀತೋ—ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಆತಂಕ, ಆದರೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಉಪನ್ಯಾಸದಿಂದ ಆನಂದಪಟ್ಟಂತೆ ನಟಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ತಾವು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲ; ಈ ಆತಂಕ ಕುತೂಹಲಗಳ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟರು ಕೋಟಲೆಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

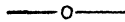
ಆದಕಾರಣ, ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕೇಳುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕಷ್ಟೆಯು ಕಮಲದ ಬುಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಅದರ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಆನಂದಿಸಬಲ್ಲದೆ?

ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಉಪನ್ಯಾಸವು ಮುಗಿಯಿತು. ಒಡನೆಯೆ ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರು ಸರಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಘನಸಂಗೀತಗಾರನೆಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಗಂಟಲನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು, “ಮಹಾಸನ್ನಿಧಾನದ ಪಾದಧೂಳಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಊರೇ ಪವಿತ್ರವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಉಪದೇಶದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಧನ್ಯರಾದೆವು. ಆದರೆ, ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವೇ ತಲೆತಗ್ಗಿಸುವಷ್ಟು, ಅನಾಚಾರವು ನಡೆಯುತ್ತ ಇದೆ. ಶ್ರೀಗಳವರು ಅವರಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪತ್ರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೆಳಬೀಕು” ಎಂಬ ಪೀಠಿಕೆಯೊಡನೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಮೇಲೆ ದೂರನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬಾಯಿ ಪಾರಮಾಡಿದ್ದ ಮೊದಲಣ ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ, ಭಟ್ಟರ ಮುರುಡು ಮಾತುಗಳು ಸಾಗಾಲ್ಪೋಟದಲ್ಲು ಓಡಿದುವು. ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವು ಮುಗಿದಮೇಲೆ, ವಾವಂಭಟ್ಟರು, ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಡೆದಂತೆಯೇ ತಿಳಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು, “ಅವರು ಇಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಯೇ?” ಎಂದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, “ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ “ಇವರ ವಿಷಯವೋ ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದು? ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವುದು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪುಣ್ಯೋದಯ. ಇವರು ಹುಡುಗರಿಗೆ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು. ಆಗ, ಭಕ್ತಿಪಾರವಶ್ಯದಿಂದ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಪಂಚದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ತೊರೆದು, ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ತಲ್ಲಿನತೆಯಿಂದ ಆಹಾರ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡು

ತ್ತಿದ್ದರು ಇವರು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದೂ ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿಯೋಗಿಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಇವರದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಾದ ಚೇತನ ವರಮಾತ್ಮನ ಮೇಲಣ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಷಯವು ಬಂದರೆ ಸಾಕು, ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಸಭಿಕರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಈ ದಿನ ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಬಹುದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಧಾನವು ಮನೋಜ್ಞವಾದುದು ಅದು ಅಭಿನಂದಿಸತಕ್ಕದ್ದೇ ಸರಿ ಇವರು ಮುಮುಕ್ಷು ಶ್ರೇಷ್ಠರು” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮರದ ಹರಿಕಾರನು ಒಂದು ಜರತಾರಿಯ ಶಾಲು ಬೋಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮರದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ತೀವ್ರಾಭಟ್ಟರು ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಹರಿಕಾರನಿಗೆ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಯಾಗಿದ್ದಿತು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಶಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊದಿಸಿದರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು “ಈ ಅಲ್ಪನಿಗೆ ಮಹಾ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತು ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲ ಇದೆಲ್ಲ ಸನ್ನಿಧಾನದ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷ ನಾನೊಬ್ಬ ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯ” ಎಂದು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಬಿನ್ನಸಿ ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರು ಶ್ರೀಗಳವರು ಹಸನ್ಮುಖದಿಂದ “ನಾರಾಯಣ” ಎಂದರು

ಸಭೆಯು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ನವರು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ ಮುಂಗಾರಿನ ಮಳೆ, ಗುಡುಗಿನ ಗಡಾವಣೆ ಆಗಾಗ ಮಳೆಯು ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ವರ್ಷವೆಲ್ಲ ವರ್ಷಾಕಾಲವೇ ಆಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಅದುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಅಂದು ಅತಿಶಯನೇನೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಅವರು, “ಇದೇಕೆ ಹೀಗೆ ಅಳೋದು ?” ಎಂದರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರು ಅಳುವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, “ನಿಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆ ತಿಳೇಲಿಲ್ಲ ನೋಡಿ, ಎ-ನೇ-ನೋ ಅಂದುಬಿಟ್ಟೆ ಮನೆಗೆ ಮಾರಿ, ಪರರಿಗೆ ಉಪಕಾರಿ ಅಂತ ಎನೇನೋ ಅಂದಿದ್ದೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದದ್ದರಿಂದ

ನಿಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆ ತಿಳೀತು ಚತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದು ನೋಡೋಕೆ
 ಎರಡು ಕಣ್ಣು ಸಾಲದು ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು 'ಪುಣ್ಯವಂತೆ' ಅಂದರು ''
 ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅತ್ತರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಭಯಪಟ್ಟಿದ್ದ ಮುಂಗಾರು
 ಮಳೆಯ ಹೊಡೆತವು ತಪ್ಪಿ, ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹಿತಕರವಾಗಿರುವ ತುಂತುರು
 ಮಳೆಯು ಬಿದ್ದಿತು ಅವರು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ನುಭವಿಸಿದರು.

ಹಸುರು ಸೀರೆ

—೦—

ಹಿಂದೆ ಬಡಾಯಿ ಬೋರಯ್ಯನೇ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ವಸ್ತ್ರಾದಿಯಂತೆ ಬೆನ್ನಿನಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಒಂದು ಸಾವಿರ ದಂಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದರೂ ಅವನಿಗೆ ದಣಿವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ ತೋಳುಗಳ ಮಾಂಸ ಖಂಡಗಳನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸಿ ಅವುಗಳಮೇಲೆ ಗುದ್ದಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅವನಿಗೊಂದು ಆನಂದ ಹಾಗೆ ಗುದ್ದಿದವರು ಕೈಯನ್ನು ನೋಯಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಕಟಪಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಘಾಸಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಊರಿನ ಯುವಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವನೇ ಅಧಿನಾಯಕ ದೊಡ್ಡವರು ಚಿಕ್ಕವರೆನ್ನದೆ ಊರಿನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ದುರ್ಗುಣವಿದ್ದಿತು ಬಡಾಯಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನು ನಿಸ್ಸೀಮ ಆದುದರಿಂದ ಬಡಾಯಿ ಬೋರಯ್ಯನೆಂದೇ ಅವನಿಗೆ ಹೆಸರು ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು ಆದರೂ, ಅನೇಕರು ಅವನ ಪುಂಞವಣೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಬಡಾಯಿ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ತೂಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ, ಅವನು ಮನಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹರಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದ ಕಾರಣ, ಅವನ ಬಡಾಯಿಗೂ ಒಂದು ವಿಧದ ಕಳೆಯಿದ್ದಿತು ಜನರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಆದರ ಅವನೊಡನೆ ಅರಿಗಳಿಗೆಯಿದ್ದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರ ಬೇಸರವೂ ಮಾಯವಾಗುವುದು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದೂ ತನ್ನ ಗಂಡನು ಇಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗಟ್ಟಿಗನಾಗಿರುವನೆಂಬುದೇ ನೀಲಮ್ಮನಿಗೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆ ಆದರೆ, ತಾನು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನು ತನಗೆ ಹಸುರು ಬಣ್ಣದ ರೇಷ್ಮೆಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಮಾಧಾನ ಬೋರಯ್ಯನ ದೊಡ್ಡತನವನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ತಾಯಿಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಳು, ಅವನು ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಒಕ್ಕಲಾಗಲೆಂದು ದೇವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಹರಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಶಾಸ್ತುಭೋಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲವೋ ಗದ್ದಲ ಈಗಿನ ಶಾಸ್ತುಭೋಗರ ಹಿರಿಯರು ಆಗ್ಗೆ ಶಾಸ್ತುಭೋಗರು ದೊರೆಗಳ ಚಿತ್ರಪಟ ವನ್ನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ತಂದಿದ್ದರು ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಊರಿನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕುತೂಹಲ ಜನಸಂದಣಿಯನ್ನಂತು ಹೇಳತೀರದು ಮರದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯ ಗರ್ಜನೆಯಂತೆ ಅಂದು ಬೋರಯ್ಯನ ಗಡಾವಣೆ ಪಟವನ್ನು ನೋಡಿದವರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಬೇಕೆಂದೂ, ಉಳಿದವರಿಗೆ ಸ್ಥಳ ವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ ಅವನ ಕಟ್ಟಪ್ಪನೇ ಶಾಸ್ತುಭೋಗರ ಮನೆಯ ಪಟಕ್ಕೆ ಇವನದೇನು ಪಾರಪತ್ಯವೆಂಬುದಾಗಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಕೋಪ ಆದರೂ, ಅವರು ಬಾಯಿ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಹೆದರದೆ ಇದ್ದರೂ, ಅವನ ದುಂಡು ತೋಳುಗಳಿಗೆ ಅವರು ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡಲೇಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅನಿ ವಾರ್ಯದ ಬಾಧೆಯು ಅವರ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗವಾಗಿದ್ದಿತು ಅವನನ್ನು ಅಸಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲಾದರೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಕುತೂಹಲ ತಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯು ಈಡೇರಲು ಸಮಯವು ಸಿಕ್ಕೀತೇ ಎಂದು ಅವರು ತೊಳಲುತ್ತಿದ್ದರು

ದೊರೆಗಳ ಪಟವನ್ನು ನೋಡಲು ಮಿಲಮ್ಮನೂ ಬಂದಳು ಶಾಸ್ತು ಭೋಗರ ಹೆಂಡತಿಯು ಅವಳಿಗೂ ಅವಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಇತರ ಹೆಂಗಸರಿಗೂ ಪಟವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, “ನೋಡಿಧಮ್ಮಾ, ನೋಡಿ!” ಎಂದಳು ಗಂಡಸರ ಗುಂಪಿನವರು ಪಟದ ಕಡೆಗೆ ಸುಗ್ಗುವ ಹಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, “ನಿಮ್ಮ ನರದಿ ಮುಗಿದಿದ್ದು ಹೆಂಗಸರರೋದನ್ನೂ ನೋಡದೆ ನುಗ ಬೇಡಿ; ಎಲ್ಲೋ ಕುರಿಗಳು!” ಎಂದು ಬೋರಯ್ಯನು ಗದರಿಸಿದನು ಇದ ರಿಂದ ಗಂಡಸರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವು ಹೆಚ್ಚಿತು ಬೋರಯ್ಯನು ಶಾಸ್ತುಭೋಗರೊಡನೆ, “ನಮ್ಮ ದೊರೆಯವರನ್ನು ನಮಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ; ತಣ್ಣ ಗಿರು ನಮ್ಮಪ್ಪ! ನೋಡಿ ಬುದ್ದೀ! ಮಾಡಿದರೆ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಬೇಕು ನಾನೇನೋ ಅವರ ಹತ್ತಿರೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತೀನಿ” ಎಂದನು ಸಮಾಪದಲ್ಲಿತ್ತು ತುಂಡಾಂಡಿಯೊಬ್ಬನು, “ನಮ್ಮ ಬೋರ ಯ್ಯನ ಬಡಾಯಿ ನಾಲಿಗೆ ಮೊಳದುದ್ದ, ಇದ್ದರೆ ಹಿಂಗಿರಬೇಕು” ಎಂದು

ಬಿಟ್ಟು ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕರು ಬೋರಯ್ಯನಿಗೆ ಅವರ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾದ ನಗುವನ್ನು ಕಂಡು ಹೀನಾಯವಾಯಿತು ಅವನೂ ಪ್ರಯತ್ನವೂರ್ವವಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದನು ನೀಲಮ್ಮನು ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದೆ! ತನ್ನ ಗಂಡನು ಶಾನುಭೋಗರೊಡನೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರೆಂದು ಅವಳು ತನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಳು ಹೆಂಗಸರ ಪರವಾಗಿ ತಾನೂ ಏನನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಆಸೆ ಇದರ ಮೇಲೆಯೋ ಶಾನುಭೋಗರ ಹೆಂಡತಿಯು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಹಸುರುಬಣ್ಣದ ಜರತಾರಿಯ ಸೀರೆಯಲ್ಲೇ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ನಾಟಹೋಗಿದ್ದಿತು ಅವಳು ಶಾನುಭೋಗರ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ, “ಉಟ್ಟರೆ ಇಂಥಾ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಡಬೇಕು, ತಾಯಾ!” ಎಂದುಬಿಟ್ಟಳು ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ನೊದಲಿಗಿಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕರು ತನ್ನ ಜಾಣ್ಮೆಗೆ ಅವರು ತಲೆದೂಗಿ ಸಂತೋಷಿಸಿದರೆಂಬುದು ಅವಳ ಭಾವನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವಳೂ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ನಕ್ಕಳು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾವು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ನಗಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಭಿಕರು ಚವ್ವಾಳೆ ತಟ್ಟುವುದುಂಟಷ್ಟೆ! ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದವು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ, ಪಾತ್ರವು (ನಟನು) ಹಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತೆರೆಯ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೆಂಬುದು ಅದರ ಆಶಯ ನಟರು ಅದನ್ನು ಅರಿಯದೆ, ಸಭಿಕರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂತೋಷಿಸಲೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಹಾಡಿದುದನ್ನೇ ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಹಾಡಿ, ಮದ್ದಲೆಯವನನ್ನು ಕುಸ್ತಿಗೆ ಕರೆಯುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿಲ್ಲವೆ? ಪಟ್ಟಣಿಗರ ಪಾಡೇ ಹೀಗಾದಮೇಲೆ, ಹಳ್ಳಿಯವಳಾದ ನೀಲಮ್ಮನನ್ನು ನಾವೇಕೆ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು? ಈ ವಿಷಯವು ಹಾಗಿರಲಿ ಬೋರಯ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಕಳೆಗುಂದಿ, ಬೇಸಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟದ ದೊಣೆಯ ನೀರು ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದುಹೋಗುವಂತೆ, ಅಧಃಪಾತಗಳಕ್ಕಿಳಿದುಹೋಯಿತು ಆದರೂ, ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತನ್ನು ಅವನು ನುಂಗಬೇಕಾಯಿತು “ಅತ್ತಿಯ ಮೇಲಣ ಕೋಪ ಕೊತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ”, ಕಂಡೇ ಇದೆ ನೀಲಮ್ಮನ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ತನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಬಾಲವನ್ನು ತುಳಿದ ಹಾವಿನಂತೆ, ಅವನ ಮನಸ್ಸು

ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ವರ್ತಕನು ಗುಮಾಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ರೇಗಿದನಂತೆ, ಗುಮಾಸ್ತೆಯು ಅಳಿನಮೇಲೆ ರೇಗಿದನಂತೆ, ಅಳು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ನಾಯಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಎಸೆದನಂತೆ. ಬೋರಯ್ಯನ ವರ್ತನೆಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದೇ ಬಗೆಯದು.

ಮರುದಿನದಿಂದ ಊರಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಬೋರಯ್ಯನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವವರೇ ಆದರು. ಹರೆಯದ ಹೊಸಲನ್ನು ಮೆಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯಾದ ನೀಲಮ್ಮನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿದ್ದರೂ ಬೋರಯ್ಯನಮೇಲೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅವರೆಲ್ಲರ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗ ದೊರೆಗಳ ಬಳಿಗೆ ಎಂದು ಪಯಣವೆಂದು ಕೆಲವರು, ದೊರೆಗಳ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಇನಾಮು ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು, ಅಂತು, ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲ ಹಲವರು ಅವನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡತೊಡಗಿದರು ಬೋರಯ್ಯನು ಹರಗಾರನೂ ಹೌದು ಅವನು ಇದೊಂದಕ್ಕೂ ಸಗ್ಗದೆ, ತಾನು ಆಡಿದಂತೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಕರಿಗೆ ಸೇರಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮೂಗು ಮುರಿಯಬೇಕೆಂದು ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ತಾಯಿಯು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು ಎಂದೂ ಪರಸ್ಪರಕ್ಕೆ ಹೋಗದ ಮಗನು ಐದು ಮಜಲು ಪಯಣದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಛಲವನ್ನು ತೊಟ್ಟರೆ ಅವಳು ಸಹಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ನೀಲಮ್ಮನಿಗೂ ತನ್ನ ಗಂಡನು ಪರಸ್ಪರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಮೊದಲು ಸಮ್ಮತವಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ, ಬೋರಯ್ಯನು ಬಡಾಯಿನ ಬ್ರಹ್ಮವಾಶದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಸೆರೆಹಿಡಿದನು “ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಯ ಸೀರೆಯ ಅಪ್ಪನಂಥ ಹೆಸರು ಸೀರೇನ ತಂದು ಕೊಡೀನಿ” ಎಂಬ ಶಪಥವೇ ಅವನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರ

ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ವ್ಯವಸಾಯದ ಕೆಲಸವು ಪೂರೈಸಿದ್ದಿತು ಆದಕಾರಣ, ಬೋರಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ದವಸ ತುಂಬಿದ್ದಿತು ವರುಷದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಆರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಅವರಿಗೆ ಕೊಲಿಯಿಂದ ಜೀವನ ತಾನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಂವಾದಿಸಿದರೆ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ

ಕಾರ್ಪಣ್ಯವು ಕೊನೆಗಾಣುವುದೆಂಬ ಆಸೆಯು ಅವನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹುರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಅವನು ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಡುವ ದಿನವೂ ಓಡಿಬಂದಿತು. ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆಯರಿಬ್ಬರೂ ವಿಧವಿಧದ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವನಿಗೆ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟರು. ಬೋರಯ್ಯನು ಹೊರಟೇ ಹೋದನು. ಅವನ ಆಪ್ತರು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಅವನೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಹರಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಅಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅವನ ಹುಮ್ಮಸ್ಸನ್ನು ಹೊಗಳುವವರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದಿರುಗಿದಮೇಲೂ ಬೋರಯ್ಯನ ತಾಯಿಯು ಮಗನ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋದಳು. ನೀಲಮ್ಮನಿಗೂ ಅವಳೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಇಷ್ಟವಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಸರಿಯವರು ಚಿಕ್ಕವಳಾದ ತನ್ನನ್ನು, ಗಂಡುಬೀರಿಯೆಂದು ಹೆಳೆಯಬಹುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಅವಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಆತ್ತ, ಬೋರಯ್ಯನು ತೋಪಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಗುವ ವರೆಗೂ, ಅವನ ತಾಯಿಯು ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಅಂಕೆಗೆ ಸಗ್ಗದೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವಳು ಮಗನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದಳು. ಬೋರಯ್ಯನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು, “ನಿನವ್ವಾ ಕರೆದೆ?” ಎಂದನು. ಅವಳು, “ಸುಮ್ಮನೆ ಕರೆದೆ ಕಣೋ ಮಗಾ! ಹೋಗಿ ಬಾರಪ್ಪಾ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆದರದಿಂದ, ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಸವರಿದಳು. ಆದರೆ, ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರೇ ಅವನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮೇಲೆ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತು ಆಗ ವೈಸೂರಿಗೆ ಒಂದು ಕುದುರೆಯ ಬಂಡಿಯು ಬಹಳ ವೇಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದಲೋ ಎಂದು ತೋರುವ ಹಾಗೆ ಬಂಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳೆರಡೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಓಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಂಡಿಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದವನಿಗೂ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು. ಬಂಡಿಯ ವೇಗದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮಾರ್ಗದ ಮರಗಳೇ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇದು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದವರ ಮಾತಾಯಿತು. ಮಾರ್ಗದ

ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೊರಗಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ವೇಗದ ಅನುಭವವು ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕುದುರೆಗಳು ತಮ್ಮ ಗೊರಸುಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದ ಧೂಳಿಯು ತಮ್ಮ ಮೈಗೆ ಸೋಕುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ದೂರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕುದುರೆಗಳು ಬೆದರಿ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಯಲಿಗೆ ಓಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದುವು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಬಂಡಿಯ ಒಂದು ಕಡೆಯ ಚಕ್ರಗಳು ಸಮಾಪದ ಕೊರಕಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಂಡಿಯು ವಾಲಿತು. ಅದು ಮಗುಚಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಮಾಡಲು, ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಬಂದ ಹರೆಯದವನೊಬ್ಬನು ಬಂಡಿಯ ಪಕ್ಕವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡುದೂ, ತಾನು ನಹಿಸಿದ್ದ ಭಾರದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅವನು ಮುಗ್ಗರಿಸಿ ಬೀಳುವಂತಿದ್ದುದೂ ಬಂಡಿಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣ ಬಂದಿತು. ಬಂಡಿಯ ಪಕ್ಕವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದವನು ನಮ್ಮ ಬೋರಯ್ಯನೇ. ಚಕ್ರವು ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ತಗುಲಿ ಮುಂಗಾಲು ಜಜ್ಜಿದಂತಾಗಿ ರಕ್ತವು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಎರಡು ಅಂಗೈಗಳ ಚರ್ಮವೂ ತೆರೆದುಹೋಗಿ ಅಂಗೈಗಳ ಮಾಂಸಖಂಡದಿಂದಲೂ ರಕ್ತವು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ಹೊರೆಯನ್ನಿಳಿಸದೆ “ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿರೋರು ಬೇಗ ಇಳೀಬೇಕು, ನಾನು ಸತ್ತೆ, ಚಕ್ರ ಹೋಯ್ತು. ಅಬ್ಬಾ! ಸತ್ತೆ! ಸತ್ತೆ! ಬೇಗ, ಬೇಗ, ಬೇಗ ಇಳೀಬೇಕು!” ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಕೂಗಿ ಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಅಬ್ಬರಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮೊದಲೇ ಬೆದರಿದ್ದ ಕುದುರೆಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೆದರಿ ಕಾಲನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ಒಡೆದುವು. ಅವು ಒಡೆದಾಗ ಒಂದು ಕುದುರೆಯ ಕಾಲು ಬೋರಯ್ಯನ ಮೈಗೆ ತಗುಲಿತು. ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ದ್ದವರು ಕೆಳಕ್ಕೆಳೆಯುವುದೂ ತಡವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಬೋರಯ್ಯನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಉರುಳಿದನು. ಬಂಡಿಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹಾರಿಬಂದು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ಎರಡು ಮೂರು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೂ ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದುದೂ ಆಯಿತು, ಬಂಡಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದುದೂ

ಆಯಿತು ರಾಜಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಸಾಲುಮರಗಳಿಗೆ ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನ ಕೊನೆಗಳ ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು ಅದು ಯಾವಾಗಲೋ ಕಟ್ಟಿದ ತೋರಣ ಸೊಪ್ಪು ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಆ ತೋರಣದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೋತಿಯು ಹಾರಿ ಇಷ್ಟು ಹಗರಣಕ್ಕೂ ಮೂಲವಾಯಿತು ಅದು ಹಾರಿದ ರಭಸಕ್ಕೆ ತೋರಣದ ಹಳೆಯ ಹುರಿಯು ಕಿತ್ತುಹೋಗಿ, ಕಡಿದುಹೋದ ತೋರಣವು 'ಪರಪರ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸರಕ್ಕನೆ ಕುದುರೆಗಳ ಮುಖಗಳಿಗೆ ತಗುಲಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕುದುರೆಗಳು ಅಷ್ಟು ಬೆದರಿ, ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಓಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಟ್ಟುಬಿಡು! ಬೋರಯ್ಯನು, “ನಂಜಪ್ಪನ್ನ ನೋಡಿ, ಅವನನ್ನು ಕೇಳೋಮೊಂದೇ ಇನ್ನು ಉಳಿದಿತ್ತು, ಅದೂ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ನನ್ನ ದಾರಿ ನಂಗೆ ಅಂತಿದ್ದೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಕಲ್ಲು ಬಿತ್ತು, ಕೆಲಸ ಕೆಟ್ಟೇ ಹೋಯ್ತು” ಎಂದುಕೂಂಡನು

* * * * *

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಬೋರಯ್ಯನಿಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂಸೆ ಅವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನರಳುತ್ತ, “ನಂಜಪ್ಪಾ! ನಂಜಪ್ಪಾ! ನಿನ್ನಿಂದ ಉಪಕಾರವಾಗ್ತದೆ, ಎಷ್ಟೋ ಸಹಾಯವಾಗ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದೆ ನಲ್ಲವ್ವಾ! ನನಗೆ ಈಗಲೇ—ನನ್ನ ಕೆಲಸ ನೀನು ಮಾಡಿ ಕೊಡೋಕೆ ಮೊದಲೇ—ಇಂಥಾ ಹೊತ್ತು ಬಂತಲ್ಲವ್ವಾ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅವನು ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟನು ಕೊನೆಗೆ, ಬಂಡಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದವನೊಡನೆ, “ನಿಮ್ಮ ಧನಿ ಮಹಾರಾಯರು, ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಿರಲಿ! ಆ ನಮ್ಮಪ್ಪ ನೂರು ವರುಸ ಬದುಕಿರಲಿ, ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿಸ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ, ಇಂಥಾ ಜನರೊಡನೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮಳೆ ಬೆಳೆ ಆಗೋದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ಯಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೋರಯ್ಯನ ಗಾಯಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ ಬಂದುವು ಅವನು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಮಟ್ಟಿಗಾಯಿತು ಆ ವೇಳೆಗೆ ಅವನಿಗೂ ಆ ಬಂಡಿ ಹೊಡೆಯುವವನಿಗೂ ಸ್ನೇಹವುಂಟಾಯಿತು ಒಂದು ದಿನ ಬೋರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನೊಡನೆ, “ಆ ಗಾಡಿ ಏನು ರುಸ್ತುಂ ಗಾಡಿಯಯ್ಯಾ! ಏನು ರುಸ್ತುಂ ಗಾಡಿ! ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ತುಂಬ ಸಾಹು

ಕಾರರರಬೇಕು!” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು. “ಸಾಹುಕಾರರಂತೆ! ಅವರು ಸಾಹುಕಾರರಲ್ಲವೋ! ಸವಾರಿ, ಸವಾರಿ!” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದನು ಬೋರಯ್ಯನಿಗೆ ಇದು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು, “ಹಂಗೋ! ನೀನು ಬಾಡಿಗೆ ಗಾಡಿ ಇಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಹಣಕ್ಕೆ ಸವಾರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯೋ?” ಎಂದನು ಬೋರಯ್ಯನ ಜೊತೆಗಾರನು ನಕ್ಕು ನಕ್ಕು ಸಾಕಾಗಿ, “ನೀನೆಲ್ಲೋ ಹಳ್ಳಿಗಾಡು ಮುಕ್ಕ! ಒಂದೂ ತಿಳಿಯದು ಅವರು ನಿನಗೂ ನನಗೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಡೆಯರೋ! ಮಹಾರಾಜರು ಕಣೋ!” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದನು ಬೋರಯ್ಯನು ಬೆಚ್ಚಿ ಬೆರಗಾದನು, ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಅವನಿಂದ ಮಾತೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ, ಅದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೂ ಹೌದು.

ತಾನು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯನರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೂ ಅವರ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋದುದೇಕೆಂಬುದು ಬೋರಯ್ಯನ ಸಮಸ್ಯೆ ತಾನು ಹದಿನಾರಾಣೆಯ ಮಂಕನೆಂದೇ ಅವನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡನು ಪ್ರಭುಗಳವರು ಅಂದು ಒಡ್ಡೋಲಗದ ಮೈಭವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಕಿಂಕಾಸಿನ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿ ದಿವ್ಯಾಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಪರಾಂಬರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸಾಧಾರಣ ಜನರಂತೆ ಬಿಜಯಮಾಡಿದ್ದರು ಇದಲ್ಲದೆ, ಬೋರಯ್ಯನಿಗೆ ಅಂದು ಸಹಿಸಲಶಕ್ತವಾದ ಯಾತನೆ! ಆದುದರಿಂದ, ಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಇರಲಿಲ್ಲ ಆದಕಾರಣ, ಅವನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹದಿನಾರಾಣೆಯ ಮಂಕನಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಬೋರಯ್ಯನು ತನಗೆ ಮತ್ತೆ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳ ಸಂದರ್ಶನವು ಲಭಿಸಿತೇ ಎಂದು ತನಕಪಡುತ್ತಿದ್ದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯನಿಗೆ ಅವನು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನೆಂಬುದು ತಿಳಿದು, ಅವನಿಗೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದೊಂದು ಊಳಿಗವು ದೊರೆಯಿತು. ಅದರೂ ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಆಸೆಗಳು ಅವನಿಗಿದ್ದದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ತಾನು ಪ್ರಭುಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೊಂದು;

ನಂಜಪ್ಪನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಖ್ಯದ ವರದಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಬೇಕೆಂಬುದೊಂದು, ಊರಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂಬುದೊಂದು, ಇವು ಮೂರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಯಕೆಗಳು ಆದರೂ, ಒಡನೆಯೇ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನ ಬಡಾಯಿಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಅಡ್ಡಬಂದುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಊರಿನ ವಸ್ತಾದಿಯು ಬಡಕಲು ಬೋರನಾಗಿ ಹೋದವರುಂಟೆ? ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕೂಡದು ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬೋರಯ್ಯನಿಗೆ ಕೆಲವು ಸವಿಗನಸುಗಳೂ ಬಿದ್ದುವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆಮಾಡುತ್ತೇನೆ—(೧) ಅಂಗನಾಥನೆಯಿಂದ ಮೊದಲಿಗಿಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಮೈಯನ್ನು ಕೊಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡೇ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, (೨) ಮಹಾರಾಜರವರೇ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ತಾನು ಸಾಮು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ ಮೋತೀಖಾನೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಋತ್ವತ್ತಿಗೆ ಋಸಾ ಲವಾಜಮೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಇದಲ್ಲದೆ, ಮೋತೀಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಸುತುಪ್ಪದ ಗುಡಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಊರಹಾಕಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತನಗೊಂದು ಹಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಕೂಡ ಬಕ್ಕಿಯವರೇ ಋದ್ವಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದೂ, ಹಿಂದೆ ತನ್ನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದ್ದವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಚುರು ಚುರುಗುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು, (೩) ನೀಲಮ್ಮನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವದಿಂದ ನಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ದರ್ಪದಿಂದ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಬೇಕು, ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ

ಬೋರಯ್ಯನಿಗೈಪ್ರಭುಗಳ ದರ್ಶನವು ಇನ್ನೂ ಲಭಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದನು ತನ್ನ ಊಳಿಗದ ಕೆಲಸದ ಜೊತೆಗೆ, ವಿರಾಮಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಯಂವಾಕ, ದಂಡೆಗಳು, ಬೈಸಿಗೆಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅವಾಂತರದಲ್ಲಿ 'ನಂಜಪ್ಪ'ನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ತಕ್ಕ ವಸ್ತಾದಿ

ಯೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾದಲ್ಲದೆ ಅವನು ಮೈಸೂರನ್ನು ಬಿಡುವಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಊರಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಅವನು ತಿನಿಕಿ ತಿನಿಕಿ ಕಸರತ್ತನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮೈಯೂ ಗುಂಡು ಹಲಸಿನ ಹೆಣ್ಣಿನಂತೆ ದುಂಡಗೆ ಮಾಟವಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತ ಬಂದಿತು ಹೊಸದಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವಾದವರಿಗೆ ಕುದುರೆಯ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆಯೋ, ನಮ್ಮ ಬೋರಯ್ಯನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಶ್ರದ್ಧೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅವನ ಸಂಬಳಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಂದೇ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಮಾಂಸಖಂಡಗಳು ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಜುಬ್ಬವು ಇನ್ನೂ ಬಿಗಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂಬುದೇ ಅವನ ಕಳವಳ. ಅವನು ಅತ್ಯಾಶೆಯಿಂದ ದೊಗಲೆ ದೊಗಲೆ ಯಾಗಿ ಜುಬ್ಬವನ್ನು ಹೊಲಿಸಿಕೊಂಡುದಕ್ಕೆ ಮಾಂಸಖಂಡಗಳು ಹೊಣೆಯೇ? ಆದರೂ, ಪದೇಪದೇ ಮೈಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅವನ ಕೆಲಸ. ಕಸರತ್ತಿನ ದಿನಚರಿಯ ಕ್ರಮವಂತು, ವರಮಾನವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದ ಪೂಜಾರಿಯ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯ ಕಲಾಪದಂತೆ, ಮೇಲಿನಿಂದ ಮೇಲೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಅವನ ದೇಹದ ಅಂಗಾಂಗಗಳೂ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದುವು ಇನ್ನು ಅವನು ಊರಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದಿರುವ ವೇಳೆಗೆ ಅವನ ತಾಯಿಯೂ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಬಾಡಿಗೆಯ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ, ಐದು ಮಜಲು ಪ್ರಯಾಣದ ಮೈಸೂರಿಗೇ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರು ಬೋರಯ್ಯನ ಗತಿ ಏನಾಯಿತೋ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟರು ಅವರು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬೋರಯ್ಯನನ್ನು—ಅದೂ ಅವನು ಬದುಕಿದ್ದರೆ—ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಕಳವಳಪಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ಅವರ ಬಂಡಿಯು ಊರು ಹೊರಗಿನ ಉಕ್ಕಡದ ಬಳಿಗೆ ಬರುವಾಗ್ಗೆ ಬೋರಯ್ಯನೇ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕೆ! ಇಂತಹುದಕ್ಕೇ ನಾವು ದೈವಾಯತ್ತವಾದ ಘಟನೆಯನ್ನುವುದು! ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಬೋರಯ್ಯನಿಗೆ ಸಂತೋಷದ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಮಾಧಾನವೂ ಆಯಿತು ತನ್ನ ಸವಿನಸುಗಳು ಸಾರ್ಥಕ್ಯ ಹೊಂದಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ನೊದಲೇ ಅವರು ಬಂದುಬಿಟ್ಟ

ರಲ್ಲಾ ಎಂಬುದೇ ಅವನ ಅಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ; ಆದರೂ, ಸಂತೋಷದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಯಿತು ಬಡಾಯಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಉಳಿದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಬೋರಯ್ಯನ ಸಮಾನರಲ್ಲ ಅದೊಂದು ದೋಷವೇ ನಮಗೇಕೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಬೇಕು? ಅವನ ರಾಜಭಕ್ತಿ, ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆ—ಇವೆರಡು ಗುಣಗಳೇ ಸಾಕು, ನೂರು ದೋಷಗಳನ್ನಾದರೂ ಮರೆಯಲು ಅವೆರಡೇ ಸಾಕು

ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು ಹಸುರು ಸೀರೆಗೆ ತಗಾದೆ ಬಲವಾ ದಷ್ಟೂ ಬೋರಯ್ಯನ ಬಡಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಿತು ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಡಾಯಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಬೋರಯ್ಯನು ಒಂದು ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಬಿದ್ದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಟವನ್ನೇ ತಂದುಕೊಂಡನು ಬಡಾಯಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಯಾವ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದೊಂದು, ಮುಂದೆ ಹಸುರು ಸೀರೆಯ ಸಂಬಂಧದ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ, ಅವನ ಬಡಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ತೋರುವಷ್ಟುಮಟ್ಟಿನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಅವನಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದಿತೆಂದು ತೋರಿಸುವುದೊಂದು—ಇವೆರಡೂ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಂದ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಅರಿಕೆಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಪಂಜಾಬಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ವೈಲವಾನನೊಬ್ಬನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದನು ಕುಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಿದ್ದ ಹೆಸರುವಾಸಿಯು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಹೆಸರಾದ ಜಟ್ಟಿಗಳಿದ್ದರು ಹೊರಗಿನ ವೈಲವಾನನ ಮೇಲೆ, ಅವನ ಕೋರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ, ಮೈಸೂರಿನ ಜಟ್ಟಿಗಳೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಕುಸ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ವೈಲವಾನನ ಸಂಕಲ್ಪ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬನು ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಮೈಸೂರಿನ ಜಟ್ಟಿಗಳ ಛಲ ಅಂತು, ವೈಲವಾನನಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕುಸ್ತಿಯ ಅವಾಂತರವೇ ಅವಾಂತರ! ಜನಗಳ ಸಂದಣಿಯಂತು ಹೇಳತೀರದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಅದ್ಭುತವಾದ “ಸೀನರಿ”ಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಾಟಕದವರು ಬಂದಾಗ ನಡೆಯುವಂತೆ ಗದ್ದಲ! ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ: ಕುಸ್ತಿಗಾಗಿ ಟಿಕೀಟು

ಗಳ ಹಾರಾಟವಿಲ್ಲ; ಮೈಸೂರಿನ ತೂಕವನ್ನು ಕಾನಾಡಬೇಕೆಂಬುದೊಂದೇ ಜಟ್ಟಿಗಳ ಉದ್ದೇಶ. ನೋಟಕರು ಜಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ತಿಂಡಿತಿನ್ನುಗಳನ್ನು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಟ್ಟಿಗಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ವಾರವೇ ಇಲ್ಲ, ಲಾವಣಿಗಳಮೇಲೆ ಲಾವಣಿಗಳು, ಜುಬ್ಬಗಳ ಮೇಲೆ ಜುಬ್ಬಗಳು, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಕಿರ್ಕಿಯ ಚಡಾವುಗಳ 'ಕೀರ್ ಕೀರ್' ದನಿ ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೋರಯ್ಯನು ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದೆ? "ಇವರು ನೆಗೆದುಬಿದ್ದು ನೇಣುಹಾಕಿಕೊಂಡರೂ ಪೈಲವಾನ ಬೇರೆ ಸೋಲೋದಿಲ್ಲವೋ! ನಾನು ಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಕೈ ತೋರಿಸಿಬಿಟ್ಟೇನು? ನನಗೆ ಇದ್ದಾಳೆ ಬೇಕು!" ಎಂದು ಅವರಿವರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಗು. ಇವನದು ಬೊಟ್ಟು ಮೈಯೆಂದು ಅವರೆಲ್ಲರ ಸಂಬಿಕೆ. ಮೈಸೂರಿಗೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ರಂಗಾಜಟ್ಟಿಯೇ ಜಟ್ಟಿಗಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಪೈಲವಾನನನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ತನಬೇಕೆಂದಿದ್ದವನೇ ಅವನು. ಬೋರಯ್ಯನ ಬಡಾಯಿ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕನು, ನಗುವಿನ ರಭಸದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಉಸಿರು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು.

ಬೋರಯ್ಯನ ಮಾತೇ ದಿಟನಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ರಂಗಾಜಟ್ಟಿಯು ಕೂಡ ಕುಸ್ತಿಯಲ್ಲ ಸೋತುಹೋದನು. ಪೈಲವಾನನ ಅಹಂಕಾರವು ಆಕಾಶ ಬಾಣದಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೇರಿತು. ಮೈಸೂರಿನ ಜಟ್ಟಿಗಳು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದವರೆಂದು ಸೂಚಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಅವಮಾನಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೇರೆಗೆ, ಪೈಲವಾನನು ಹುಲ್ಲಿನ ಸರವಿಯ ತೋಡವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಲು ನೊದಲಮಾಡಿದನು. ಜಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವಮಾನಭರದಿಂದ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ತಟ್ಟುಬಿದ್ದರು. ರಣಧೀರ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬಂದಿದ್ದ ಕೀರ್ತಿಯು ಕಳೆಗುಂದುವಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ. ಎಂಬುದೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನೋವೃಥೆ. ದೊಡ್ಡ ರಂಗಾಜಟ್ಟಿಯಂತು, ಗೌರೀಶಂಕರ ಶಿಖರದ ಕೊನೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರತಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವನಂತಾಗಿದ್ದನು ಅವನು ಹಗಲುಹೊತ್ತು ಈಚೆಗೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ, ಬಡಾಯಿ ಬೋರಯ್ಯನ ಮಾತು ಅವನ ನೆನಸಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹಾರುವ ಹನುಮಂತನು ಸಿಕ್ಕಿದನೆಂದು ಜಟ್ಟಿ

ಗಲ ಪಡೆಯ ಹಾರಾಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು ಎಲ್ಲರೂ ಬೋರಯ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶರಣೆಂದರು ಬೋರಯ್ಯನ ಅಂದಿನ ಇರವು ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಿಗೂ ಬೇಡ ಅವನ ಎದೆಯು ಮದ್ದಲೆಯಂತೆ ಡವಡವನೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು ಅವನು ಎಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಜಿಟ್ಟಿಗಳು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ “ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ನೀನೂ ನೋಡುಬಿಡು” ಎಂಬ ದಶಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಅವರು ಕೃತಾರ್ಥರಾದರು ಕೊನೆಗೂ ಕುಸ್ತಿಯ ಔತಣವನ್ನು ಬೋರಯ್ಯನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಯಿತು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ವೈಲವಾನನೊಡನೆ ಕುಸ್ತಿಮಾಡುವುದೆಂದರ ತನಗೆ ನಾವು ಸಿದ್ಧವೆಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಿರ್ಧರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಬಡಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ಬಿಡುಬಿಡದು “ನಾಳೆ ಅಖಾಡದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಚಮಕು ನೋಡೋರಂತೆ!” ಎಂದು ಬೇರೆ ಅವನು ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಬಡಾಯಿ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು ಅದು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವಾಯಿತೆಂದು ಅವನು ಎಷ್ಟು ವೇಚಾಡಿದನೆಂಬುದನ್ನು ದೇವರೊಬ್ಬನೇ ಬಲ್ಲ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತು ಬಂದೊದಗಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ಅವನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಗೆ ಬಗೆಯಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು ಹೇಗೂ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವು ಹೋಗುವುದು ಖಂಡಿತವೆಂದು ಅವನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಶತ್ರುಗಳೂ ಸೈಯೆನ್ನುವಂತೆ ಸೊಗಸಿನಿಂದ ಕುಸ್ತಿಮಾಡಿ ಸತ್ತುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಭಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟನು ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ತೊಡೆಯುವುದು ಮಾರಮ್ಮನಿಗೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ತನಗೆ ಆಯುಷ್ಯದ್ದರೆ ಈ ಬಡಬಾಯಿ ವೈಲವಾನನಿಂದ ಏನುತಾನೆ ಸಾಗೀತು ಎಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾಡಿದನು, ಅಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ವಜ್ರಾಂಗವನ್ನೂ ಮಾಂಸಖಂಡಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು, “ಈ ಕಲ್ಲುಮೈಯಿದ್ದೂ ದಂಡವಾದಾತ? ಒಂದು ಕೈ ನೋಡಿಬಿಡುವ! ಅವನೇನೂ ಕೈಲಾಸದಿಂದ ಇಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ” ಎಂದುಕೊಂಡನು ಅಂತು, ಇದೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕುಸ್ತಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಅವನ ಎದೆಯು ಕಲ್ಲೆದೆಯಾಯಿತು. ಕಳವಳಪಡುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ತಾಯಿಗೂ ನೀಲಮ್ಮನಿಗೂ ಧೈರ್ಯಹೇಳಿ, ದಂಡನಾಯಕನಂತೆ ರೀನಿಯಿಂದ ಅವನು

ಅಖಾಡಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು ವ್ರಾಣವನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟು ಕುಸ್ತಿಗೆ ಸಿದ್ಧ ವಾಗಿದ್ದವನು ಬೋರಯ್ಯ; ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದು ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮದದಿಂದ ಬೀಗುತ್ತಿದ್ದವನು ಪೈಲುವಾನ, ಆದರೆ, ಅವನದು ಬಂಡ ವಾಳವಿದ್ದ ಬಡಾಯಿ ಬೋರಯ್ಯನೂ ಕಳೆದು ಹಾಕುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ, ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದು ಜೀವದ ಮೇಲಣ ಆಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದ ಹುಲಿಯು ತನ್ನ ಶತ್ರುವಿನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಬೀಳುವಂತೆ ಬೋರಯ್ಯನು ಎದುರಾಳಿಯ ಮೇಲೆರಗಿದನು ಇಂತಹ ಭೀಮಬಲವನ್ನೂ ಇಂತಹ ಯಮಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಪೈಲುವಾನನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಅವ್ರತಿಭನಾಗಿ ಭ್ರಾಂತನಾದನು ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಮ್ಮ ಹೊಸಬಟ್ಟೆಯ ಪಾರ್ಯವು ನೊದಲಿ ಗಿಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು ಸೋಟಕರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ವಾಕ್ಯಗಳೂ, ‘ಭೇಷ್, ಭಲಾಪ್ಪ’ ಎಂಬ ನೂತ್ರನಾಕ್ಕುಗಳೂ, ಅವನ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹುರಿಗೊಡಿಸಿದುವು ಜೀವದ ಹಂಗನ್ನೇ ತೊರೆದು ಬೋರಯ್ಯನು ಕುಸ್ತಿ ಮಾಡಿದನು ಎಷ್ಟು ಹೆಣಗಿದರೂ ಪೈಲುವಾನನ ಬೆಳೆಯು ಬೇಯಲಿಲ್ಲ ಬೋರಯ್ಯನು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ತನ್ನಮೇಲೆ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಬಿದ್ದದನ್ನೂ, ಅವನ ಧೈರ್ಯೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು ಪೈಲುವಾನನು ಬೆದರಿದುದೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು ಆದರೂ ಪೈಲುವಾನನೂ ಧೈರ್ಯಗುಂದದೆ ಕಾದಿದನು ಅವನ ಸಾಹಸವನ್ನೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಅಭಿಮಾನಿಸಿ, ‘ಭೇಷ್, ಭೇಷ್!’ ಎಂದು ಕೂಗಿದರು ಆಗ ಬೋರಯ್ಯನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಂಕುಬಿದ್ದನು ಬಟ್ಟೆಗಳ ಹೆಸರು ಮಣ್ಣುವಾಲಾಯಿತೆಂದು ರಂಗಬಟ್ಟೆಯು ತಲ್ಲಣಗೊಂಡನು ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು, “ನಾವೆಲ್ಲ ಸೋತಮೇಲೆ ಈ ಹಳ್ಳಿಮುಕ್ಕ ದಿಕ್ಕಿಕ್ಕದಿದಾನಾ? ಇದು ಜಂಬದ ಕೋಳಿ, ಇದರ ಬಾಳು ಗೊತ್ತೇ ಇತ್ತು” ಎಂದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ, ‘ಹೋ, ಹೋ, ಭಲಾಪ್ಪ’ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಕೂಗಿದರು ಬೋರಯ್ಯನು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹೋರಾಡಿ, ಪೈಲುವಾನನನ್ನು ಬೆನ್ನುಮಾಡಿ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಸಿದನು ಆದರೆ ಕುಸ್ತಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ, ಪೈಲುವಾನನು ನೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಸಾಹಸಮಾಡಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೋರಾಡಿದನು.

ಅದರೂ ಈ ಸಲವೂ ಅವನೇ ಸೋತನು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಅಭಿನಂದಿಸಿದ ಧ್ವನಿಯು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿತು ಪೈಲವಾನನೂ ಅವನ ಕಡೆಯವರೂ ಮಂಕಾದರು. ಅದರೂ ಅವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕುಸ್ತಿಮಾಡಿದನು ಆಗಲೂ ಬೋರಯ್ಯನಿಗೇ ಜಯವಾಯಿತು ಇನ್ನು ಅಂದಿನ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ಕೇಳ ಬೇಕೆ? ಅದನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆಂತ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮೇಲು ಜಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬೋರಯ್ಯನನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮೆರಿವಣಿಗೆಮಾಡಿದರು, ಅಂದಿನಿಂದ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವನೇ ನಾಯಕನೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು

ಬಡಾಯಿ ಬೋರಯ್ಯನಿಂದ ಮೈಸೂರು ಜಟ್ಟಿಗಳ ಮಾನವು ಉಳಿದ ವಿಷಯವು ಪ್ರಭುಗಳವರಿಗೂ ತಿಳಿಯಿತು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜ ರಿಂದರೆ ದಾನವೀರರಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯಪರಾಯಣರಾದ ಧರ್ಮಪ್ರಭುಗಳು ಬೋರಯ್ಯನ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಮಹಾಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ವಿಧಿತವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದುವು ಅವನಿಗೆ ವಿಜಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಆದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರ ದಿವ್ಯಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಅವರ ಪ್ರಜಾವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನಂತು ಎಷ್ಟು ಕೊಂಡಾಡಿದರೂ ಸಾಲದು ಬೋರಯ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಭುಗಳವರು ಕರೆಯಿಸಿ ಕೊಂಡು, “ಏನಯ್ಯಾ! ಅಂದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿದೆ ಇಂದು ಮೈಸೂರಿನ ಜಟ್ಟಿಗಳ ಮಾನವನ್ನುಳಿಸಿದೆ ನೀನು ಅಂಗಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯವೇ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಸಂತೋಷ! ಸಂತೋಷ! ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಧನೆಮಾಡಿ ಇನ್ನೂ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಾ ಪ್ರಜೆಗಳ ಏಳಿಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಪರಮ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಪ್ಪಾ! ಬಹಳ ಸಂತೋಷ!” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು ಆ ಬಳಿಕ ಅವನಿಗೆ ಬಹು ಮಾನವನ್ನೂ ರುಮಾಲು ಮುಂತಾದ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಭುಗಳವರು ತಮ್ಮ ಅಮೃತ ಹಸ್ತದಿಂದ ದಯಪಾಲಿಸಿದರು ಬೋರಯ್ಯನು ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು, ಅವನಿಂದ ಅದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋರದಂತಾಯಿತು ಅವನು, “ನನ್ನೊಡೆಯಾ! ನನ್ನೊಡೆಯಾ! ನನ್ನೊಡೆಯಾ!” ಎಂದು ಮೂರುಸಾರಿ ಹೇಳಿ, ಮುಂದೆ ಮಾತೇ ಹೊರಡದೆ ಗಲಗಲನೆ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟನು, ಪ್ರಭುಗಳವರ ಪದತಲದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದನು

ಅವನು ಒಂದೇ ಪದವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮೂರುಸಾರಿ ಹೇಳಿದರೂ, ಅದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಮತ್ತು ರಾಜಭಕ್ತಿಯ ಒಂದುಕಡಲೇ ತುಂಬಿದ್ದಿತು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು “ ಬಕ್ಷಿಯವರೇ! ಆ ದಿವಸವೂ ಆಪ್ತೆ! ಈ ದಿವಸವೂ ಆಪ್ತೆ! ಜೀವನವನ್ನು ಒಂದು ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಗಿಂತ ಕಡೆಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಈತನು ಕೆಲಸಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸವಾರಿಯು ಬಳೆಯಿತು; ಬೋರಯ್ಯನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಬಳವೂ ದೊರೆಯಿತು

ಬೋರಯ್ಯನು ಬಡಾಯಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನೊದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ, ಅಂದಿನಿಂದಲಂತು ಅವನ ಬಡಾಯಿಗೆ ಕೊನೆನೊದಲೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಮಾತೆತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲಿದ್ದ ಬಣ್ಣದ ರುಮಾಲನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕೋರುವನು ಇನಾಮು ಉಡುಗೊರೆಗಳ ಮಾತಿಗಂತು ಮಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ಅವನ ಬಡಾಯಿಯು, ಕೆರೆಯ ಮೋಳೆಯ ಗಂಡಿಯಂತೆ, ದಿನದಿನವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಯಿತು ನೀಲಮ್ಮನ ಬಳಿಯಲ್ಲಂತು ಅವನ ಬಡಾಯಿಗೆ ಮೇರೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೆ ಬಹುಮಾನವು ದೊರೆತರೆ ಅದು ತನ್ನ ಸಿಫಾರಿಸಿನ ಮೇಲೆ ದೊರೆತುದು, ಯಾರಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಜವಾಹಿರಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟರೆ, ಅದು ತಾನು ಅರಮನೆಯಿಂದ ಎರವಲಾಗಿ ಕೊಡಿಸಿದುದು, ಅರಮನೆಯಿಂದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಧರ್ಮಸಹಾಯವು ದೊರೆತರೆ, ಅದು ತನ್ನ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆದುದು, ಯಾವುದಾದರೂ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತಸದೀಕು ಹೆಚ್ಚಾದರೆ, ಅದು ತನ್ನಿಂದ ದೊರೆತುದು—ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬೋರಯ್ಯನು ನೀಲಮ್ಮನೆದುರಿಗೆ ಬಡಿನಾರ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು ಅದನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಹತ್ತು ಕಿವಿಗಳಿದ್ದಂತೆ ಭಾವನೆ ಬೋರಯ್ಯನಿಗೆ ಅರಮನೆಯ ಉಡುಗೊರೆಯೂ ಬಹುಮಾನವೂ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವನ ತಾಯಿಯು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು, ಏಕೆಂದರೆ, ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಸರಿಯವರಲ್ಲಿಯೂ ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ

ಮಗನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅತ್ಯಾಸೆ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೋರಯ್ಯನ ಆನಂದವೇ ಆನಂದ ಕುಣಿಯುವ ಕಾಲಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಕೇಳಬೇಕೆ? ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅವನ ಕಾಶವೂ ಸಿಕ್ಕಿತು ಬೋರಯ್ಯನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಮುಖಂಡ ನಾದವನು ಫೌಜು ನೋಡಲು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದನು ಅವನ ಹೆಸರು ಕುಂಟಲಿಂಗ ಅವನಂತು, ಬೋರಯ್ಯನ ವೈಭವವನ್ನೂ, ಅವನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗಹೋದನು, ಬೂದು ಗುಂಬಳಕಾಯಂತಿದ್ದ ಬೋರಯ್ಯನ ಮಾಟವಾದ ತಲೆಯನ್ನೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯ ತೊಟ್ಟಿನಂತಿದ್ದ ಜುಟ್ಟನ್ನೂ, ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಹೇಗೆ ನೋಡಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಊರಿನವನು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನೆಂಬುದೇ ಅವನಿಗೊಂದು ಸಂತೋಷ ಅವನು “ಬೋರಣ್ಣಾ! ದೊಡ್ಡ ಒಕ್ಕಲಾದೆ ಸಂತೋಶ! ತಿಳಿದೆ ನಾನು ಬೊಗಳಿದೆ, ಆ ಮಾತು ಮರೆತುಬಿಡಣ್ಣಾ! ನಮ್ಮೂರು ದೂರಾಮಾಡಬ್ಯಾಡ ನಾನೇನೋ ನಿನ್ನ ಕಿರೀತಿ ಜಯಭೇರಿ ಉರಿದಾಗೆಲ್ಲಾ ಹೊಡೀತೀನಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಸ್ತೀನಿ, ನೀನೂ ಬಂದರೆ ಚೆಂದ” ಎಂದನು ಬೋರಯ್ಯನ ಬಡಾಯಿಗೆ ಹೊಸ ಹುರುಪು ಬಂದಂತಾಯಿತು ಅವನು ವರಸೆ ವರಸೆಯಾಗಿ ಏನೇನನ್ನೋ ಹೇಳಿದನು ತಾನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸವು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯದೆಂಬುದು ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಸಾರಾಂಶ ಕೊನೆಗೆ, ಬೋರಯ್ಯನು ಅವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು ಊರಿನಿಂದ ದವಸವನ್ನು ತರಬೇಕಾಗಿ ದ್ದಿತು, ಎರಡೊಂದು ಕೆಲಸವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮುದುಕಿಯು ಸಂತೋಷ ದಿಂದ ಹೊರಟಳು ಅವಳು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಕೆಲಸವು ಕುಂಟಲಿಂಗ ನಿಂದಲೇ ಬಹಳ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು ಅದೇ ಚೆನ್ನವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಾದಳು

ಒಂದು ದಿನ ಅರಮನೆಯ ಉತ್ತಮನಾದ ಸೀರೆ ದೋತರಗಳು, ತಾಲು ಸಕ್ಕಲಾತಿಗಳು, ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳು ಮುಂತಾದುವುಗಳಿರುವ ಮಹಲಿ

ನಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ ಹೆಂಗುಸೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಅಂದವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅರವದ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೊಜ್ಜುಮೈಯುಳ್ಳವರು ಧರಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣುವೇಷದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು ಅವಳ ಮುಖವು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು, ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ವಿಧದ ಕಳವಳ ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪುರುಷ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದಮೇಲೆ ಆ ಮಹಲಿನ ಅಧಿಕಾರವರ್ಗದವರೆಲ್ಲರೂ ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರು ಯಥಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟರು ವೇಷದ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಮಹಲಿನಿಂದ ಹೊರಟಳು ಆದರೆ ಏನೋ ಭಯಪಟ್ಟವಳಂತೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಅವಳು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಪಹರೆಯವನಿಗೆ ಸಂಶಯವಾಯಿತು ಅವನು ಅವಳ ಮೈಯನ್ನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು, “ಬೋರಯ್ಯಾ! ಒಳ್ಳೆಯ ವಿದ್ಯವನ್ನೇ ಕಲಿತೆ; ನಿಲ್ಲು!” ಎಂದುಬಿಟ್ಟನು ಆ ವೇಷದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಬಡಾಯಿ ಬೋರಯ್ಯನೇ ಅವನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಹಸುರು ಸೀರೆಯ ಸೆರಗು ಕೊರಳಿನ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಅಂಗಿಯ ಕತ್ತುಪಟ್ಟಿಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು ಇನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು? ಬೋರಯ್ಯನು ಸೀರೆಯ ಕಳ್ಳ ಅವನ ಕಳ್ಳತನವು ಸಂಶಯಕ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಬಯಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಅವನನ್ನು ಪಹರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟರು ಮರುದಿವಸ ಬಕ್ಷಿಯವರಲ್ಲಿ ಅವನ ವಿಚಾರಣೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ನೀಲಮ್ಮನು ತನ್ನ ಗಂಡ ಏಕೆ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಳಮಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವರು ಒಕ್ಕಲಿದ್ದುದು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಸಂಸಾರಗಳು ಆ ಸಂಸಾರಗಳವರು ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಸಾಕಾದರು ಆದರೂ ಅವಳು ಮುಗಿಲೇ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಳಚಿಬಿದ್ದಷ್ಟು ಭೀತಿಗೊಂಡಿದ್ದಳು

ಬಕ್ಷಿಯವರಿಗೂ ಬೋರಯ್ಯನಮೇಲೆ ಬಹಳ ಮಮತೆ ಬೋರಯ್ಯನು ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನನ್ನು

ಬೋರಯ್ಯನು ಬದುಕಿಸಿದ ಮೇಲಂತು, ಬಕ್ಷಿಯವರಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸ ಬೋರಯ್ಯನು ಒಂದು ದಿನವೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದವನಲ್ಲ, ಮೋಸವಂತು ಅವನ ಬಳಿಗೇ ಸುಳಿಯದು ಇಂತಹ ಮನುಷ್ಯನು ಅಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಅನುತಾಪವುಂಟಾಯಿತು ಅವರು ಅವನನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಮಾಡಿದರು. ತಾನು ಮಾಡಿದುದು ತಪ್ಪು ಕೆಲಸವೆಂದು ಬೋರಯ್ಯನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹಲವು ಸಾರಿ ಬಕ್ಷಿಯವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದನು ಅವರಿಗೂ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು ಆದರೂ ಅಪರಾಧಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಲೇಬೇಕಾದ ಕಾರಣ, ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೋರಯ್ಯನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಬಕ್ಷಿಯವರು ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಿದರು. ಬೋರಯ್ಯನಂತಹವನು ಇಂತಹ ನೀಚಕಾರ್ಯಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು ಅಪರಾಧಿಯ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ವರದಿಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭುಗಳವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು ಬಕ್ಷಿಯವರು ನಡೆಯಿಸಿದ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಾಚಕರಿಗೆ ಅರಿಕೆಮಾಡುತ್ತೇನೆ

ಕಳವು ನಡೆದ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಮದುವೆಯ ಮೆರೆವಣಿಗೆಯು ಬಹಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯಿತು : ದೊಡ್ಡ ವರ್ತಕರ ಮನೆಯ ಮದುವೆ, ವಧೂವರರ ಮೆರೆವಣಿಗೆ, ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ದೀವಿಗಳು ; ದಿವ್ಯವಾದ ತಾಳಮೇಳಗಳು ; ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಜೋಡಿ ಜೋಡಿ ಓಲಗಗಳು, ಬಹಳ ವೈಭವದ ಮೆರೆವಣಿಗೆ. ಬೋರಯ್ಯನೂ, ನೀಲಮ್ಮನೂ ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣುತುಂಬ ನೋಡಿದರು ಬೋರಯ್ಯನ ಕಣ್ಣು ಚಿನ್ನದ ಓಲಗದ ಮೇಲೆ ಅವನು ವಧೂವರರನ್ನೂ ನೋಡದೆ ಓಲಗದವರನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನೀಲಮ್ಮನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗಂತು ಮದುವಣಿಗಿತಿಯುಟ್ಟಿದ್ದ ಜರತಾರಿಯ ಹೂವಿನ ತಿಳಿಹಸುರು ಬಣ್ಣದ ರೇಷ್ಮೆಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದಿರುಗುವ ಇಷ್ಟವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ “ ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆಯ ಸೀರೆಯ

ಅಷ್ಟನಂಧಾ” ಸೀರೆಯ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ, ಅದರ ತಮ್ಮನಂಥ ಸೀರೆಯೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ; ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವಹಾಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಬೋರಯ್ಯನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿ, “ನೀಲೀ! ನೀಲೀ! ನೋಡೋ ಆ ಚಿನ್ನದ ವಾಲಗದ ಜೋಕು ಹೆಂಗಿತ್ತು!” ಎಂದನು. ಅವಳು “ಹಾಳು ವಾಲಗದ ಪೀಪೀ ಶಬ್ದ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು? ಮದುವೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಹಸುರು ಸೀರೆ! ಅದೀಗ ಬಲು ಜೋಕು!” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದಳು ಬೋರಯ್ಯನು ಸುಮ್ಮನಿರಬಾರದೆ? “ಆ ಸೀರೆಯ ಕತೆಯೇ ಕತೆ, ಸೋಜಿಗದ ಕತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕನು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅವನ ಬಡಾಯಿ ನಾಲಗೆಯು ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲ; ಮದುವೆಯ ಕಾಲದ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರ ಮನೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಎರವಾಗಿ ಆ ಸೀರೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಅವನ ಚಾವಲ್ಯ ತೀರಲಿಲ್ಲ: “ಅರಮನೆಯಿಂದಾಲೇ ಕೊಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕೂ ಅಂತಿದ್ದೆ ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿರೋವು ಬಹಳ ಭಾರಿ ಭಾರಿ ಸೀರೆ ಈ ಸಣ್ಣ ಸೆಟ್ಟರ ಮನೆಗೆ ಅವು ತಡೆಯಾಕಿಲ್ಲ ತೀರಾ ಭಾರಿ ಅಂತ ಹಿಂತೆಗೆ ಇಂಥ ಸೀರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿರೋವೆಲ್ಲಾ ದೇವಲೋಕದೋರು ಉಡೋ ಸೀರೆಗಳು” ಎಂದೂ ಅವನು ನೀಲಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಒಂದು ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಹಸುರು ಬಣ್ಣದ ಭಾರಿ ಸೀರೆಯನ್ನು ತನಗೆ ತಂದುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನೀಲಮ್ಮನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು ಬೋರಯ್ಯನ ಬಡಾಯಿ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವುಂಟೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವಳು ಹರಹಿಡಿದಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದ ಹುಡುಗನೆದುರಿಗೆ ಅವನ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಜೇಬನ್ನು ಬಿಡಿದು ತೋರಿಸಿ, “ಇಗೋ, ಇಗೋ! ನನ್ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲುಬಾಯಿ ತುಂಬಿದೆ” ಎಂದಂತಾಯಿತು ಬೋರಯ್ಯನ ಸ್ಥಿತಿ. ಹುಡುಗನಿಗೆ ಹಾಲುಬಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೇ ಜೇಬಿನ ಶೋಧನೆಯು ಮುಗಿದು ತಂದೆಯ ಮಾತು ಸಟೆಯೆಂದು ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಅವಮಾನವಾಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಹುಡುಗನು ಹಠ

ವನ್ನು ಬಿಡುವಹಾಗಿಲ್ಲ ಬೋರಯ್ಯನ ಅವಸ್ಥೆಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಸೀರೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ, ನೀಲಮ್ಮನು ಪಾತಾಳ ಗರಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೋರಯ್ಯನ ಮಾತುಗಳು ಬರಿಯ ಬಡಾಯಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತಂದುಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧವಾದಳು ಮಾನ ಹೋಗುವ ಘಟ್ಟವೇ ಬಂದೊದಗಿತು ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಾನವೇ ಹೆಚ್ಚಿಂಬುದು ತಿಳಿದೇ ಇದೆ ಆದಕಾರಣ, ಒಂದು ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಹಸುರು ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ತಂದು ಮಾನವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಬೋರಯ್ಯನು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು ಆದರೆ, ಈರಿತಿ ಮಾಡಲು ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಸೀರೆಯನ್ನು ಅವನು ಹೇಗಾದರೂ ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಕದ್ದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅನುವಾದನು, ಮಾರನೆಯ ದಿವಸವೇ ಅದನ್ನು ಅದರ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಉದ್ದೇಶ.

ಬಕ್ಷಿಯವರು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಿ ದರು ಬೋರಯ್ಯನನ್ನು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಪಹರಿಯಲ್ಲಿಡುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಯಾಯಿತು ಆ ಬಳಿಕ ಆರೋಗಣೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ಯವರು ಚಿತ್ತೈಸಿದರು

ಮಧ್ಯಾಹ್ನವು ಕಳೆದು ಬಿಸಿಲು ತಂಪುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೋರಯ್ಯನನ್ನು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರೆದುರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಮಹಾಸನ್ನಿಧಾನದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೋರಯ್ಯನೂ ಬಕ್ಷಿಯವರೂ ಇವರಿಬ್ಬರ ಹೊರತು ಮತ್ತಾರೂ ಇರಕೂಡದೆಂದೂ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಪ್ರಭುಗಳವರು ಬೋರಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಎನಯ್ಯಾ! ಯೋಗ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟುದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡಿದೆ; ಅರಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ!” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಬೋರಯ್ಯನ ಒಡಲೆಲ್ಲ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಲಾ ರಂಭಿಸಿತು ಅವನು ಗದ್ದದಸ್ವರದಿಂದ, “ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ನಾನು ಮಣ್ಣು ತಿಂದೆ; ಆಡ್ತು ಕದಿಯಬೇಕೂ ಅಂತ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ತಪ್ಪು

ಎಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಮಾಘ್ ಮಾಡಿ, ನೀಲಿ ತಮ್ಮ ಮಗಳೂ ಅಂತ ಭಾವಿಸ್ಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆಲಿಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿ ನನ್ನೊಡೆಯಾ! ನಾ-ನೇ-ನೋ-ಮ-ಣ್ಣು-ತಿಂದೆ ಇ-ದೆ-ಲ್ಲಾ-ನಂಜಪ್ಪನ್ನ-ನೋಡದೆ ಅಲಕ್ಷಾ ಮಾಡಿದ ದೋಷ” ಎಂದನು ಅವನು ಬಗ್ಗಿಸಿದ ತಲೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲಿಲ್ಲ ಮಹಾರಾಜರು, “ನಂಜಪ್ಪನೆಂಬುವನು ಯಾರೊ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಬೋರಯ್ಯನು ಯಂತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೆಲವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ, “ನಂಜಪ್ಪ, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ! ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿರೋ ನಮ್ಮಪ್ಪ ನಂಜಪ್ಪ! ಧಣಿಯೋರ ಸೇವೆ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನನ್ನ ನಂಜಪ್ಪ!” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದನು ಬಳಿಕ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರು ಬಕ್ಷೆಯವರನ್ನು ಕುರಿತು, “ಇವನೊಡನೆ ನಮಗೇಕೆ ಚರ್ಚೆ? ಈಗ ಇವನನ್ನು ಪಹರೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡಿ, ನಾಳೆಯದಿನ ಶಿಕ್ಷೆಯ ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು.

ಬೋರಯ್ಯನು ಅವಮಾನದಿಂದ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು ಅವನ ತಾಯಿಯು ಊರಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ನೀಲಮ್ಮನು ಅಳುತ್ತ ಮಲಗಿರುವಳೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದನು ಅವಳು ಎಂದಿನಂತೆ ರಾತ್ರಿಯ ಊಟಕ್ಕೆ ಅಡಿಗೆಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ರೇಗಿಹೋಯಿತು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ದುಃಖ, ತಾನು ಹಿಂದಿನ ದಿನದಿಂದಲೂ ಮನೆಗೆಬಾರದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ನೀಲಮ್ಮನು ಅಳದೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೆಂದರೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅದು ಕ್ಷಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅಪರಾಧವೆಂದೇ ನಿರ್ಧರವಾಯಿತು. ಅಳುವಿನ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ, ಅವಳು ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು ಸೂಸುತ್ತ, ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಿ “ನಿನ್ನೆಯಿಂದ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ” ಎಂದಳು ಬೋರಯ್ಯನು ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಕ್ಕಿ, “ನಾನು ಬಂದರೇನು? ಬೆಂದುಹೋದರೇನು? ನಿಂಗೇನು? ಅವತ್ತು ದಾಸರು ಹೇಳಿದ್ದು ಸರಿ: ಯಾರಿಗೆ ಯಾರೋ ಪುರಂಧರ ವಿಠಲಾ ಅಂತ” ಎಂದು ಗದರಿಸಿದನು ನೀಲಮ್ಮನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಹರಿಯಿತು. ಅವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆ

ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿದನು ಕಿರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಡವಾಯಿತು ನೀಲಮ್ಮನು ಗುಣವಂತೆ, ಕ್ಷಮೆಯ ಮೂರ್ತಿ; ಅವಳು ಆದರದಿಂದ ಗಂಡನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು, ಅವನ ಅಂದಿನ ನಡತೆಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದಳು ಬೋರಯ್ಯನ ದರ್ಪವು ಆಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಡಿಲಿಹೋಗಿ, “ಮೂರು ಕಾಸಿನ ಹೆಂಗಸು ನಿನಗೇಕೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಯ ಪಾರವತ್ಯ” ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಹೊರಟಿತು ನೀಲಮ್ಮನು ಮತ್ತೆ ಉಸಿರೆತ್ತದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು ಅದರಿಂದ ಬೋರಯ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವಾಗದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ತಾನು ಒರಟುತನವನ್ನು ತೋರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾವನಾಯಿತು ಅದರೂ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಿಂಕದ ಬಾಧೆ ಮರುದಿನದ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಭಯ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಮಾನದ ಆತಂಕ ಅದುದರಿಂದ ಅವನು ನೀರವವಾದನು

ಅಡಿಗೆಯಾಯಿತು, ನೀಲಮ್ಮನು ಗಂಡನನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆಬ್ಬಿಸಿದಳು ಅವನು ಸದ್ವಿಮಾಡದೆ ಮೂಗನಂತೆ ಎದ್ದುಬಂದು ಊಟಮಾಡಿದನು ಆ ಬಳಿಕ ಅವನು “ನೀಲೀ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಇವತ್ತು ಏನೋ ಆಗ್ಬಿತೆ” ಎಂದನು ನೀಲಮ್ಮನು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದಳು ಬೋರಯ್ಯನು, “ನೋಡ್ತೋ! ನೋಡ್ತೋ! ಆಗಲೇ ತಲೆಹರಟೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಕಿರುಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿ ಬಿಟ್ಟನು ಅವನು ‘ನಂಜಪ್ಪ’ ನನ್ನು ನೆನೆದು, ತನಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಯೇ ತನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು, ನೀಲಿಯನ್ನು ಗದರಿಸಿಕೊಂಡುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿತು

ಬೋರಯ್ಯನು ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನ ಮುಖದಮೇಲೆ ಏನೋ ತಣ್ಣಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾಗಿ ಅವನು ತಟಕ್ಕನೆ ಎಚ್ಚತ್ತನು, ನಿದ್ರೆಯು ಬೋಂಪು ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಮಲಗಿದಾಗ ಕತ್ತಲೆ

ಯಾಗಿದ್ದ ಕಿರುಮನೆಯು ಆಗ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಿತು ಹಾಸಿಗೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನವಯುವತಿಯೊಬ್ಬಳು ನಿಂತಿದ್ದಳು ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೆ ಬೋರಯ್ಯನಿಗೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವು ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಯೆಂಬ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಚಿನ್ನದ ಹೂವಿನ ನೀರಾಜಿಯ ಸೀರೆಯು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಚಕಚಕಿಸುತ್ತಿದೆ, ಕೈಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ವಜ್ರದ ಉಂಗುರವು ಧಳಧಳಿಸುತ್ತಿದೆ, ದೇವಿಯು ಸೌಮ್ಯರೂಪದಿಂದ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ, ಅವಳು ಉಟ್ಟಿರುವ ಸೀರೆಯ ಜರತಾರಿಯ ಅಂಚು ನೆಲದಮೇಲೆ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದೆ ಬೋರಯ್ಯನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಕೈನೀಡಿ ದೇವಿಯ ವಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಹೋದನು ಅವಳು ಸರಕ್ಕನೆ ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದುಹೋದಳು “ನನಗಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಓಡಿಬಂದೆಯಾ ತಾಯಿ!” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅವನು ಅಡ್ಡ ಬೀಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು ದೇವಿಯು, “ಯಾರಿಗೆ ಯಾರೋ ವುರಂದರ ವಿರಲಾ ಅಂದೆ; ನಂಗೆ ನೀನು, ನಿಂಗೆ ನಾನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೇಲಕ್ಕೆಬ್ಬಿಸಿದಳು ಬೋರಯ್ಯನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದನು ತನ್ನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆಬ್ಬಿಸಿದವಳು ನೀಲಮ್ಮ ‘ಜರತಾರಿಯ ಮುದ್ದೆ’ ಯಾಗಿದ್ದ ತಿಳಹನುರು ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಟು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವನ್ನು ಮುಡಿದು ನೀಲಮ್ಮನು ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ ಪ್ರೇಮ ರಸವೇ ಅವಳ ಮುಖಮಂಡಲದಿಂದ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೋರಯ್ಯನು ಬೆರಗಾಗಿ ಹೋದನು ಕೂಡಲೆ ಅವನು, “ನೀಲಿ, ನೀಲಿ, ನೀನು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿ ಹೋದೆ” ಎಂದನು “ದೊಡ್ಡವರ ಕೈಹಿಡಿದೋಳು ಹೆಚ್ಚಿಹೋಗೋದೆ! ನಂಗೇನು ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲವೇನು? ಗಂಡನ ಗೌರವದಾಗಿ ಹೆಂಡತೀಗೂ ಅರ್ಧ” ಎಂದು ನೀಲಮ್ಮನು ಉತ್ತರವಿತ್ತಳು ಬೋರಯ್ಯನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನೆರಚಿದವಳು ಅವಳೇ.

ಆ ಬಳಿಕ ಸೀರೆಯು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತೆಂಬ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯಿತು ಬೋರಯ್ಯನ ಕಳವಿನ ಕಥೆಗೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದು ನಿಜವೋ ಸುಳ್ಳೋ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಬರಲು ರಾಣೀವಾಸದವರು ಅವೈಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದುದು, ಅವೈಯರು ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ

ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪಸಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ವಜ್ರದ ಉಂಗುರವನ್ನೂ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಮಹಾರಾಜರ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಣಿಯವರ ಆಶೀರ್ವಾದದೊಡನೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದುದು, ಇವೇ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ನೀಲಮ್ಮನು ತಿಳಿಸಿದಳು ಬೋರಯ್ಯನು ಬೇಲೂರು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಸಂತಿದ್ದನು ನೀಲಮ್ಮನು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯು, ಯಾರೋ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಅವಳ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿದ್ದ ವಜ್ರದುಂಗುರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳ ಕೈಬೆರಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ತಿರುಗಿಸಿ, ಯಂತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ, “ಹಂಗಾದರೆ, ಇದೆಲ್ಲಾ ದೊರೆಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದದ್ದಾ?” ಎಂದನು ನೀಲಮ್ಮನು ಮುಖವನ್ನು ಉರುಕಿಸಿ, “ಇನ್ನೂ ದೊರೆ ದೊರೆ ಅನ್ನೋದೆ? ದೊರೆಯಲ್ಲ, ದೇವರು” ಎಂದಳು. ಬೋರಯ್ಯನು, “ನಿಜ, ನಿಜ! ಅವರು ದೊರೆಯಲ್ಲ, ದೇವರು ನೀನು ನನಗೆ ಸಂಜೇಲೇ ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳದೆ ಇದ್ದದ್ದೇಕೆ?” ಎಂದನು ನೀಲಮ್ಮನು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕೊರಳನ್ನು ಕೊಂಕಿಸಿ, “ಕಂಡದ ಮಳೆ ಬೀಳೋವಾಗ ಸುಗಂಧರಾಜನ ಹುಟ್ಟು ಆಚೆಗೆ ಎರಚೋದು ಹೆಂಗೆ?” ಎಂದಳು ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಚೀಳು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು

ಬೆಳಗಾಯಿತು, ಏನಾದರೂ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವುದೋ ಏನೋ ಎಂದು ಬೋರಯ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಳವಳ, ಆದರೂ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗದೆ ಇರಬಹುದೆಂದೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಧೈರ್ಯ ಅವನು ಬಕ್ಷಿಯವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಆ ಬಳಿಕ ಸರಸರನೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು, ಒಡನೆಯೇ ನೀಲಮ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ನೀಲಿ, ನೀಲಿ! ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯೋರು ದೊರೆಯಲ್ಲ, ದೇವರು, ಅವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದೇವರು, ನನಗೆ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚಾಗ್ತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ನೀಲಮ್ಮನು ತೃಪ್ತಿ ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರಿದಳು

“ಚಿರಮಭಿವರ್ಧತಾಂ ಯದುಸಂತಾನ ಶ್ರೀಃ” ಎಂಬುದೇ ಸಂಧ್ಯಾ
ವಂದನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರು
ತ್ತೇಯಃಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಅದು ಯಾರ ಕವನವೋ ಏನೋ ? ಅಂತು, ಅದೆ
ಸೊಗಸಾದ ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾರ್ಥನೆ

—ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ

